

Briselē, 2025. gada 29. septembrī
(OR. en)

9474/1/25
REV 1

Starpiestāžu lieta:
2023/0232(COD)

ENV 414
CLIMA 174
AGRI 228
FORETS 29
RECH 248
TRANS 210
CODEC 696
PARLNAT

LEĢISLATĪVIE AKTI UN CITI DOKUMENTI

Temats: Padomes nostāja pirmajā lasījumā, lai pieņemtu EIROPAS PARLAMENTA
UN PADOMES DIREKTĪVU par augsnes monitoringu un noturību
(Augsnes monitoringa akts)
- Padome pieņēmusi 2025. gada 29. septembrī

**EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES
DIREKTĪVA (ES) 2025/...**

(... gada ...)

**par augsnes monitoringu un noturību
(Augsnes monitoringa akts)**

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 192. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu¹,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu²,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru³,

¹ OV C, C/2024/887, 6.2.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/887/oj>.

² OV C, C/2024/5371, 17.9.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/5371/oj>.

³ Eiropas Parlamenta 2024. gada 10. aprīļa nostāja (OV C, C/2025/1312, 13.3.2025., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1312/oj>) un Padomes 2025. gada 29. septembra nostāja pirmajā lasījumā (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta). Eiropas Parlamenta ... nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta).

tā kā:

- (1) Augsne ir vitāli svarīgs un ierobežots resurss, un to uzskata par neatjaunīgu un neaizstājamu cilvēka laika mērogā. Tā ir izšķirīgi svarīga ekonomikai, videi un sabiedrībai kopumā.
- (2) Veselīga augsne ir augsne, kurai ir labs ķīmiskais, bioloģiskais un fizikālais stāvoklis un kura tādējādi var nodrošināt cilvēkiem un videi vitāli svarīgus ekosistēmu pakalpojumus, piemēram, nekaitīgu, uzturvielām bagātu un pietiekamu pārtiku, biomasu, tīru ūdeni, barības vielu apriti, oglekļa uzglabāšanu un biodaudzveidībai svarīgu dzīvotni. Augsnei ir izšķirīga nozīme arī nodrošinātības ar pārtiku garantēšanā. Tomēr tiek lēsts, ka 60–70 % Savienības augšņu ir degradētas, un to stāvoklis turpina pasliktināties.
- (3) Augsnes sniedz arī citus pakalpojumus, piemēram, tās ir fiziska infrastruktūras un cilvēka darbību platforma, izejvielu avots vai tās veido ģeoloģiskā, ģeomorfoloģiskā un arheoloģiskā mantojuma arhīvu. Ne visiem minētajiem citiem pakalpojumiem ir vajadzīga funkcionāla ekosistēma. Šādi citi pakalpojumi bieži vien ir visizplatītākie augsnes izmantošanas veidi, kas izraisa vitāli svarīgo ekosistēmu pakalpojumu ievērojamu zudumu. Tāpēc ir svarīgi rast līdzsvaru starp šiem diviem augsnes sniegto pakalpojumu veidiem.

- (4) Augsnes degradācija ietekmē augsnes sniegtos ekosistēmu pakalpojumus, negatīvi ietekmējot cilvēka veselību un vidi. Augsnes degradācija var aptvert aspektus, kas saistīti ar fizisko degradāciju, piemēram, augsnes noslēgšanu un augsnes mākslīgu pārveidošanu kopumā, augsnes eroziju, augsnes sablīvēšanos un augsnes ūdens aiztures un infiltrācijas samazināšanos, un aspektus, kas saistīti ar ķīmisko vai bioloģisko degradāciju, piemēram, barības vielu pārmērīgu daudzumu un noplicināšanos, paskābināšanos, sasāļošanos un augsnes piesārņojumu, un augsnes organiskā oglekļa zudumu, augsnes biodaudzveidību un augsnes bioloģisko aktivitāti.
- (5) Augsnes degradācija Savienībai ik gadu izmaksā desmitiem miljardu euro. Augsnes veselība ietekmē tādu ekosistēmu pakalpojumu sniegšanu, kuriem ir ievērojama ekonomiskā atdeve. Augsnes veselības uzlabošana ir ekonomiski pamatota un varētu ievērojami palielināt zemes cenu un vērtību Savienībā. Turklāt, lai izveidotos tikai viens centimetrs augsnes virskārtas, var paiet simtiem gadu, savukārt degradācijas process un pilnīgs augsnes zudums var notikt strauji.

- (6) Komisijas 2019. gada 11. decembra paziņojumā “Eiropas zaļais kurss” ir izklāstīts vērienīgs ceļvedis, kā Savienību pārveidot par taisnīgu un pārticīgu sabiedrību ar mūsdienīgu, resursefektīvu un konkurētspējīgu ekonomiku, kuras mērķis ir aizsargāt, saglabāt un stiprināt Savienības dabas kapitālu un aizsargāt iedzīvotāju veselību un labbūtību. Eiropas zaļā kursa ietvaros Komisija ir pieņēmusi ES Biodaudzveidības stratēģiju 2030. gadam, kas izklāstīta tās 2020. gada 20. maija paziņojumā “ES Biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam. Atgriezīsim savā dzīvē dabu”, stratēģiju “No lauka līdz galdam”, kas izklāstīta tās 2020. gada 20. maija paziņojumā “Stratēģija “No lauka līdz galdam”. Taisnīgas, veselīgas un videi draudzīgas pārtikas sistēmas vārdā”, Nulles piesārņojuma rīcības plānu, kas izklāstīts tās 2021. gada 12. maija paziņojumā “Ceļš uz veselīgu planētu itin visiem. ES Gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plāns”, ES Klimatadaptācijas stratēģiju, kas izklāstīta tās 2021. gada 24. februāra paziņojumā “Ceļā uz klimatnoturīgu Eiropu: jaunā ES Klimatadaptācijas stratēģija”, un ES Augsnes stratēģiju 2030. gadam, kas izklāstīta tās 2021. gada 17. novembra paziņojumā “ES Augsnes stratēģija 2030. gadam. Veselīgas augsnes cilvēku, pārtikas, dabas un klimata labā”.

- (7) Savienība ir apņēmusies īstenot Apvienoto Nāciju Organizācijas Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam un sasniegt tās ilgtspējīgas attīstības mērķus (IAM). Veselīga augsne tieši palīdz sasniegt vairākus IAM, it sevišķi 2. IAM (bada izskaušana), 3. IAM (laba veselība un labbūtība), 6. IAM (tīrs ūdens un sanitārija), 11. IAM (ilgtspējīgas pilsētas un kopienas), 12. IAM (atbildīgs patēriņš un ražošana), 13. IAM (klimatrīcība) un 15. IAM (dzīvība uz zemes). 15. IAM 3. apakšmērķis paredz apkarot pārtuksnešošanos, atjaunot degradētu zemi un augsni, kā arī zemi, ko ietekmējusi pārtuksnešošanās, sausums un plūdi, un līdz 2030. gadam censties panākt, ka zemes degradācija pasaulē vairs nenotiek.
- (8) Savienība un tās dalībvalstis, būdamas ar Padomes Lēmumu 93/626/EEK⁴ apstiprinātās Apvienoto Nāciju Organizācijas Biodaudzveidības konvencijas⁵ puses, minētās konvencijas Pušu konferences 15. sesijā vienojās par Kuņminas–Monreālas globālo biodaudzveidības satvaru, kas ietver vairākus uz rīcību orientētus globālus mērķrādītājus 2030. gadam, kuri attiecas uz augsnes veselību. Saskaņā ar minēto satvaru dabas devums cilvēku labā, kā arī augsnes veselība, būtu jāatjauno, jā saglabā un jāstiprina.

⁴ Padomes Lēmums 93/626/EEK (1993. gada 25. oktobris), kas attiecas uz Konvencijas par bioloģisko daudzveidību noslēgšanu (OV L 309, 13.12.1993., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1993/626/oj>).

⁵ OV L 309, 13.12.1993., 3. lpp.

- (9) Savienība un tās dalībvalstis, būdamas ar Padomes Lēmumu 98/216/EK⁶ apstiprinātās Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par cīņu pret pārtuksnešošanas valstīs, kuras nopietni skāris sausums un/vai pārtuksnešošanās, īpaši Āfrikā (*UNCDD*)⁷ puses, ir apņēmušās apkarot pārtuksnešošanas un mazināt sausuma sekas skartajās valstīs. Četrpadsmit dalībvalstis, proti, Bulgārija, Grieķija, Spānija, Francija, Horvātija, Itālija, Kipra, Latvija, Ungārija, Malta, Portugāle, Rumānija, Slovēnija un Slovākija, saskaņā ar *UNCCD* ir paziņojušas, ka tās ir pārtuksnešošanās skartas valstis.
- (10) Ar Padomes Lēmumu 94/69/EK⁸ apstiprinātās Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām (*UNFCCC*) kontekstā zemi un augsni vienlaikus uzskata par oglekļa avotu un piesaistītāju. Savienība un tās dalībvalstis kā *UNFCCC* puses ir apņēmušās veicināt oglekļa piesaistītāju un krātuvju ilgtspējīgu pārvaldību, saglabāšanu un nostiprināšanu.

⁶ Padomes Lēmums 98/216/EK (1998. gada 9. marts) par Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas cīņai ar pārtuksnešošanas valstīs, kuras nopietni skāris sausums un/vai pārtuksnešošanās, īpaši Āfrikā, noslēgšanu Eiropas Kopienas vārdā (OV L 83, 19.3.1998., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1998/216/oj>).

⁷ OV L 83, 19.3.1998., 3. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/convention/1998/216/oj>.

⁸ Padomes Lēmums 94/69/EK (1993. gada 15. decembris), kas attiecas uz ANO Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām un tās noslēgšanu (OV L 33, 7.2.1994., 11. lpp., ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/1994/69\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/1994/69(1)/oj)).

- (11) ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam ir noteikts, ka ir svarīgi vairāk piepūlēties, lai aizsargātu augsnes auglību, samazinātu augsnes eroziju un palielinātu augsnes organiskās vielas daudzumu, ieviešot ilgtspējīgas augsnes apsaimniekošanas prakses. Tajā arī norādīts, ka ir daudz rezultatīvāk jāstrādā pie piesārņotas augsnes teritoriju apzināšanas, degradētu augšņu atjaunošanas, laba augsnes ekoloģiskā stāvokļa nosacījumu formulēšanas, atjaunošanas mērķu noteikšanas un augsnes kvalitātes monitoringa uzlabošanas.
- (12) ES Augsnes stratēģijā 2030. gadam ir izklāstīts ilgtermiņa redzējums, ka līdz 2050. gadam visas Savienības augsnes ekosistēmas būtu veselīgā stāvoklī un tādējādi būtu noturīgākas. Veselīgas augsnes ir atslēga, kas pavērs ceļu uz tādiem svarīgiem Savienības mērķiem kā klimatneitralitātes un noturības pret klimata pārmaiņām panākšana, tīras un aprites ekonomikas, kā arī tīras un aprites bioekonomikas izveide, biodaudzveidības izzušanas tendences apvēršana, cilvēka veselības aizsardzība, pārtuksnešošanās apturēšana un zemes degradācijas tendences apvēršana.

- (13) Lai pāreja uz veselīgām augsnēm būtu iespējama, ir katrā ziņā vajadzīgs finansējums. Daudzgaļu finanšu shēma 2021.–2027. gadam, kas noteikta Padomes Regulā (ES, *Euratom*) 2020/2093⁹, piedāvā vairākas finansējuma iespējas augsnes aizsardzības, ilgtspējīgas apsaimniekošanas un atveseļošanas vajadzībām. “Augsnes kurss Eiropai” ir viena no piecām ES misijām pētniecības un inovācijas pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa”, kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/695¹⁰, un ir īpaši veltīta augsnes veselības veicināšanai. ES misija “Augsnes kurss Eiropai” ir svarīgs šīs direktīvas īstenošanas instruments un tās mērķis ir virzīt pāreju uz veselīgu augsni, finansējot vērienīgu pētniecības un inovācijas programmu, izveidojot 100 “dzīvo laboratoriju” un “bāku” tīklu lauku un pilsētu teritorijās, veicinot saskaņota augsnes monitoringa satvara izstrādi un vairojot izpratni par augsnes lielo nozīmi.

⁹ Padomes Regula (ES, *Euratom*) 2020/2093 (2020. gada 17. decembris), ar ko nosaka daudzgaļu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam (OV L 433I, 22.12.2020., 11. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2093/oj>).

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/695 (2021. gada 28. aprīlis), ar ko izveido pētniecības un inovācijas pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”, nosaka tās dalības un rezultātu izplatīšanas noteikumus un atceļ Regulas (ES) Nr. 1290/2013 un (ES) Nr. 1291/2013 (OV L 170, 12.5.2021., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/695/oj>).

Citas Savienības politikas un programmas, kuru mērķi sekmē veselīgas augsnes, ir kopējā lauksaimniecības politika (KLP), kohēzijas politikas fondi, vides un klimata pasākumu programma (*LIFE*), kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/783¹¹, pamatprogramma “Apvārsnis Eiropa”, tehniskā atbalsta instruments, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/240¹², Atveseļošanas un noturības mehānisms, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/241¹³ un programma *InvestEU*, kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/523¹⁴. Ņemot vērā, ka mērķis panākt, lai visas augsnes Savienībā būtu veselīgā stāvoklī, ir kopīgu interešu mērķis, ir jāpalielina resursu, tostarp privātā kapitāla, mobilizācija un jāuzlabo sadarbība ar attiecīgajām finanšu iestādēm, piemēram, Eiropas Investīciju banku, lai atbalstītu augsnes veselību un augsnes noturību.

-
- ¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/783 (2021. gada 29. aprīlis), ar ko izveido vides un klimata pasākumu programmu (*LIFE*) un atceļ Regulu (ES) Nr. 1293/2013 (OV L 172, 17.5.2021., 53. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/783/oj>).
- ¹² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/240 (2021. gada 10. februāris), ar ko izveido tehniskā atbalsta instrumentu (OV L 57, 18.2.2021., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/240/oj>).
- ¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>).
- ¹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/523 (2021. gada 24. marts), ar ko izveido programmu *InvestEU* un groza Regulu (ES) 2015/1017 (OV L 107, 26.3.2021., 30. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/523/oj>).

- (14) ES Augsnes stratēģijā 2030. gadam Komisija paziņoja, ka tā iesniegs augsnes veselībai veltīta tiesību akta priekšlikumu, lai būtu iespējams sasniegt minētās stratēģijas mērķus un līdz 2050. gadam visā Savienībā panākt labu augsnes veselību. Eiropas Parlaments 2021. gada 28. aprīļa rezolūcijā par augsnes aizsardzību uzsvēra, cik svarīgi ir aizsargāt augsni un Savienībā veicināt veselīgas augsnes, ņemot vērā, ka augsnes degradācija turpinās, lai gan dažās dalībvalstīs tiek īstenoti atsevišķi un nevienmērīgi pasākumi. Eiropas Parlaments aicināja Komisiju, pilnībā ievērojot subsidiaritātes principu, izstrādāt augsnes aizsardzībai un ilgtspējīgai izmantošanai paredzētu kopīgu Savienības mēroga tiesisko regulējumu, kurā uzmanība pievērsta visiem lielākajiem augsnes apdraudējumiem. Jo īpaši Eiropas Parlaments uzsvēra riskus, kas izriet no tā, ka nav vienlīdzīgu konkurences apstākļu iekšējai tirgus darbībai, un kopējā augsnes tiesiskā regulējuma lielo potenciālu stimulēt godīgu konkurenci privātajā sektorā, attīstīt inovatīvus risinājumus un zinātību un stiprināt tehnoloģiju eksportu uz valstīm ārpus ES.
- (15) Padome 2020. gada 23. oktobra secinājumos atbalstīja Komisiju tās pastiprinātajos centienos sekmīgāk aizsargāt augsni un augsnes biodaudzveidību, kas ir vitāli svarīgs neatjaunīgs resurss.

- (16) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119¹⁵ nosaka saistošu mērķi Savienībā līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti un pēc tam negatīvu emisiju bilanci, kurš jāsasniedz, par prioritāti izvirzot ātrus un paredzamus emisiju samazinājumus un vienlaikus palielinot piesaistījumus dabiskos piesaistītājos. Ilgtspējīga augsnes apsaimniekošana palielina oglekļa piesaisti, vairumā gadījumu sagādājot līdzieguvumus ekosistēmām un biodaudzveidībai. Komisijas 2021. gada 15. decembra paziņojumā “Ilgtspējīgi oglekļa aprites cikli” ir uzsvērtā nepieciešamība skaidri un caurredzami apzināt darbības, kas neapšaubāmi no atmosfēras piesaista oglekli, un izstrādāt Savienības oglekļa piesaistījumu sertifikācijas satvaru, kurā sertificētu oglekļa piesaistījumus dabiskās ekosistēmās, tostarp augsnēs. Turklāt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2018/841¹⁶ augsnes ogleklis ir ne vien ierādīta svarīga vieta mērķrādītāju sasniegšanā ceļā uz klimatneitrālu Eiropu, bet arī pausts aicinājums dalībvalstīm sagatavot augsnes oglekļa uzkrājumu monitoringa sistēmu, cita starpā izmantojot Zemes izmantošanas un zemes pārklājuma statistiskā apsekojuma (*LUCAS*) datu kopas.

¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 (“Eiropas Klimata akts”) (OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj>).

¹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/841 (2018. gada 30. maijs) par zemes izmantošanā, zemes izmantošanas maiņā un mežsaimniecībā radušos siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistes iekļaušanu klimata un enerģētikas politikas satvarā laikposmam līdz 2030. gadam un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 525/2013 un Lēmumu Nr. 529/2013/ES (OV L 156, 19.6.2018., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/841/oj>).

- (17) ES Klimatadaptācijas stratēģijā uzsvērts, ka dabā balstītu risinājumu izmantošana iekšzemē, arī augšņu sūkļa funkcijas atjaunošana, veicinās tīra, svaiga ūdens piegādi, mazinās plūdu risku un mīkstinās sausuma periodu ietekmi. Ir svarīgi maksimāli palielināt augšņu spēju aizturēt un attīrīt ūdeni un mazināt piesārņojumu.
- (18) Nulles piesārņojuma rīcības plānā ir izklāstīts šāds redzējums 2050. gadam – gaisa, ūdens un augsnes piesārņojums ir samazināts līdz līmenim, ko vairs neuzskata par kaitīgu ne veselībai, ne dabiskajām ekosistēmām un kas nepārkāpj mūsu planētas iespēju robežas, tādējādi panākot no toksikantiem brīvu vidi.
- (19) Komisijas 2022. gada 23. marta paziņojumā “Pārtikas nodrošinājuma garantēšana un pārtikas sistēmu noturības stiprināšana” ir uzsvērts, ka pārtikas ilgtspējai ir būtiska nozīme pārtikas nodrošinājumā. Veselīga augsne Savienības pārtikas sistēmu padara noturīgāku, liekot pamatus uzturvielām bagātai un pietiekamai pārtikai.
- (20) Lai līdz 2050. gadam panāktu veselīgas augsnes, saglabātu veselīgu augsnes stāvokli un sasniegtu Savienības klimata un biodaudzveidības mērķus, novērstu sausumu un dabas katastrofas un reaģētu uz tiem, aizsargātu cilvēka veselību un rūpētos par nodrošinātību ar pārtiku un tās nekaitīgumu, ir jānosaka pasākumi Savienības mērogā saskaņotam augsnes veselības un noturības monitoringam, novērtēšanai un atbalstam un piesārņoto objektu attīrīšanai.

- (21) Augsnēs rodami vairāk nekā 25 % no visas biodaudzveidības, un tās ir otrā lielākā oglekļa krātuve uz planētas. Ņemot vērā, ka veselīgas augsnes spēj uztvert un uzglabāt oglekli, tās palīdz sasniegt Savienības mērķus klimata pārmaiņu jomā. Augsnes biodaudzveidība ietver mikroorganismus, tostarp baktērijas, sēnes, vienšūņus un nematodes, kā arī lielākus organismus, piemēram, sliekas un kukaiņus, un augu saknes, kas kopā veicina augsnes ekosistēmas ekoloģisko un funkcionālo daudzveidību. Veselīgas augsnes turklāt nodrošina labvēlīgu dzīvotni organismiem, un tām ir izšķirīga nozīme biodaudzveidības un saistīto ekosistēmu stabilitātes vairošanā. Biodaudzveidība pazemē un virs zemes ir cieši saistīta un mijiedarbojas savstarpējās attiecībās starp sugām, piemēram, mikorizālajām sēnēm, kas savieno augu saknes. Tāpēc būtu jāatzīst tas, ka ir svarīgi vākt un analizēt informāciju par augsnes baktēriju un sēņu klātbūtni, un tam būtu jākalpo par pamatu biodaudzveidības monitoringa iespējamai paplašināšanai nākotnē.
- (22) Augsnes organiskajām vielām ir izšķiroša nozīme augsnes ekosistēmu pakalpojumu un funkciju nodrošināšanā, jo tās samazina augsnes degradāciju, piemēram, eroziju un sablīvēšanos, vienlaikus palielinot augsnes buferzonas efektu, ūdens saistītspēju, infiltrāciju un augsnes katjonu apmaiņas kapacitāti. Augsnes organiskās vielas var ne tikai uzlabot augsnes strukturālo stabilitāti, bet arī biomasas attīstību, tostarp kultūraugu ražas pieaugumu. Turklāt augsnes organiskās vielas pozitīvi ietekmē augsnes biodaudzveidību un var palielināt augsnē piesaistītā oglekļa daudzumu un līdz ar to arī augsnes organiskā oglekļa uzkrājumus, tādējādi veicinot klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām.

- (23) Plūdi, dabas ugunsgrēki un ekstrēmi laikapstākļi ir dabas katastrofas, kuru risks visā Eiropā raisa milzīgas bažas. Visā Savienībā strauji pieaug bažas par sausumu un ūdens trūkumu. 2020. gadā 24 dalībvalstis puda viedokli, ka sausums un ūdens trūkums ir svarīgi jauni vai ar klimatu saistīti katastrofu riski; 2015. gadā šādu viedokli puda tikai 11 dalībvalstis. Veselīgai augsnei ir būtiska loma noturības pret sausumu un dabas katastrofām nodrošināšanā. Prakses, kas uzlabo ūdens aizturi un barības vielu pieejamību augsnē, augsnes struktūru, augsnes biodaudzveidību un oglekļa piesaistes spēju, palielina ekosistēmu, augu un kultūraugu noturību pret sausumu, dabas katastrofām, karstuma viļņiem un ekstrēmiem laikapstākļu notikumiem, kas klimata pārmaiņu dēļ nākotnē kļūs biežāki, un tiem palīdz no šiem notikumiem atkopties. Savukārt bez pienācīgas augsnes apsaimniekošanas sausums un dabas katastrofas izraisa augsnes degradāciju un padara augsnes neveselīgas. Augsnes veselības uzlabošana palīdz mazināt nāves gadījumu skaitu un ekonomiskos zaudējumus, kas saistīti ar ekstrēmiem klimatiskajiem apstākļiem, kuri laikā no 1980. līdz 2021. gadam Savienībai prasīja vairāk nekā 182 000 upuru un izmaksāja aptuveni 560 miljardus EUR.
- (24) Augsnes veselība dod tiešu ieguldījumu cilvēka veselībā un labbūtībā. Veselīgas augsnes nodrošina nekaitīgu un uzturvielām bagātu pārtiku un spēj izfiltrēt piesārņotājus, tādējādi saglabājot dzeramā ūdens kvalitāti. Augsnes piesārņojums var kaitēt cilvēka veselībai, ja piesārņotāji tiek norīti, ieelpoti vai nonāk saskarē ar ādu. Cilvēka eksponētības veselīgai augsnes mikrobu sabiedrībai ieguvums ir tas, ka tā palīdz veidot imūnsistēmu un noturību pret noteiktām slimībām un alerģijām. Veselīga augsne veicina koku, puķu un zālaugu augšanu un rada zaļo infrastruktūru, kas nodrošina estētisku vērtību, labbūtību un labāku dzīves kvalitāti.

- (25) Augsnes degradācija ietekmē augsnes auglību, ražību, rezistenci pret kaitēkļiem un pārtikas uzturvērtību. Tā kā 95 % no mūsu pārtikas tiek iegūta, tieši vai netieši izmantojot augsni, un pasaules iedzīvotāju skaits turpina pieaugt, ir izšķirīgi svarīgi, lai šis ierobežotais dabas resurss arī turpmāk būtu veselīgs, tādējādi gādājot par ilgtermiņa nodrošinātību ar pārtiku un nodrošinot Savienības lauksaimniecības ražīgumu un rentabilitāti. Ir svarīgi uzturēt vai uzlabot augsnes veselību un veicināt pārtikas sistēmas ilgtspēju un noturību.
- (26) Šīs direktīvas vēlamais ilgtermiņa mērķis ir panākt veselīgas augsnes līdz 2050. gadam. Ņemot vērā ierobežotās zināšanas par augšņu stāvokli un to atveseļošanas pasākumu iedarbīgumu un izmaksām, šajā direktīvā galvenā uzmanība ir pievērsta augsnes monitoringa satvara izveidei un augsnes stāvokļa novērtēšanai visā Savienībā. Šī direktīva ietver arī atbalstu augsnes veselībai un augsnes noturībai, kā arī piesārņotu objektu radīto risku novērtēšanai un pārvaldībai. Tomēr tā neuzliek dalībvalstīm pienākumu līdz 2050. gadam panākt veselīgas augsnes vai noteikt starpposma mērķrādītājus. Tiklīdz būs pieejami pirmā augšņu veselības novērtējuma un ar to saistītās tendenču analīzes rezultāti, Komisijai būtu jāizvērtē progress, kas panākts šīs direktīvas mērķu sasniegšanā, un jāizvērtē, vai būtu nepieciešams to grozīt.

- (27) Lai novērstu augsnes noslogojumu un atbalstītu augsnes veselību un augsnes noturību, ir jāņem vērā noteiktas īpašības, proti, augsnes tipu daudzveidība, vietējo un klimatisko apstākļu īpatnības un zemes izmantojums vai zemes segums. Tāpēc ir lietderīgi, ka dalībvalstis izveido augsnes rajonus un augsnes vienības. Augsnes rajoniem būtu jāatspoguļo administratīvās teritorijas, par kurām atbild atbilstīgas pārvaldības struktūras, un būtu jāaptver viena vai vairākas visas augsnes vienības. Savukārt augsnes vienībām būtu jāatspoguļo noteikta minēto īpašību viendabīguma pakāpe augsnes veselības monitoringa un novērtēšanas vajadzībām visā dalībvalstu teritorijā. Par augsnes vienībām būtu jāatbild minētajām pārvaldības struktūrām, kas ļauj dalībvalstīm nodrošināt, ka augsnes veselības monitorings un novērtēšana tiek pienācīgi veikta un ka atbalsts augsnes veselībai un augsnes noturībai atbilst šīs direktīvas prasībām.

- (28) Lai izstrādātu izlases veida apsekojumu augsnes monitoringa vajadzībām, dalībvalstīm būs jāņem vērā to augsnes rajoni un augsnes vienības. Lai nodrošinātu pietiekamu saskaņotības līmeni starp dalībvalstīm, Savienības līmenī būtu jānosaka minimālo kritēriju kopums augsnes vienību definēšanai, ņemot vērā vismaz augsnes tipu un zemes izmantojumu. Šim nolūkam varētu izmantot Eiropas Savienības un kaimiņvalstu augsnes reģionu karti ar mērogu 1:5 000 000, kuru partnerībā ar Kopīgo pētniecības centru (*JRC*) publicējis Ģeozinātņu un dabas resursu federālais institūts (*BGR*). Šīs kartes pamatā ir augsnes tipi, kas definēti Pasaules Augsnes resursu uzzīņas datubāzē, ko koordinē Starptautiskā Augsnes zinātņu savienība, kā arī pilnībā salīdzināmi un saskaņoti pamatdati kontinentālā līmenī, piemēram, par klimatu, topogrāfiju, reljefu, ģeoloģiju un veģetāciju. Attiecībā uz zemes izmantojumu Regulā (ES) 2018/841 definētās kategorijas un Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (*IPCC*) pamatnostādnes kalpo par saskaņotu pamatu ziņošanai par zemes izmantojumu. Tāpēc, lai norobežotu augsnes vienības, dalībvalstīm būtu jāņem vērā vismaz augsnes rajoni, kā arī augsnes reģioni un zemes izmantojuma kategorijas. Augsnes īpašību un zemes izmantojuma telpiskās dažādības dēļ augsnes vienība var sastāvēt no teritorijām, kas nav blakus. Turklāt, norobežojot augsnes vienības, var ņemt vērā klimatiskos un vides apstākļus. Varētu izmantot sīkāku vai atjauninātu informāciju Savienības, valstu vai vietējā līmenī, ja tā ir pieejama. Dalībvalstis, veidojot savas augsnes vienības, var izmantot pieejamos papildu datus par klimatu, vides zonām vai upju baseiniem. Šajā kontekstā īpaši svarīgs ir 2012. gada janvāra *Alterra* ziņojums Nr. 2281 “Eiropas vides zonu un šauruma apraksti”, jo tajā ir paredzētas datu kopas par Eiropas vides stratifikācijas vispārējo klasifikāciju, kas apkopotas vides zonās un ko dalībvalstis var izmantot augsnes vienību izveidei.

- (29) Lai nodrošinātu pienācīgu pārvaldību attiecībā uz augsnēm, dalībvalstīm būtu jānorīko kompetentās iestādes, kas pienācīgā līmenī ir atbildīgas par šajā direktīvā paredzēto pienākumu izpildi, tostarp viena vai vairākas kompetentās iestādes katram augsnes rajonam. Būtu dalībvalstīm jāļauj piemērotā līmenī, tostarp nacionālā vai vietējā līmenī, norīkot papildu kompetentās iestādes. Ir būtiski, lai dalībvalstis sniegtu Komisijai atjauninātu informāciju par norīkotajām kompetentajām iestādēm.
- (30) Dalībvalstīm būtu jāļauj norīkot piemērotu kompetento iestādi šajā direktīvā paredzēto pienākumu izpildei militāros objektos. Turklāt dati un informācija, kas attiecas uz militāriem objektiem, nebūtu jāizpauž, ja to izpaušana negatīvi ietekmē sabiedrības drošību vai valsts aizsardzību. Tāpēc būtu jāatļauj dalībvalstīm nedarīt pieejamus sabiedrībai datus un informāciju, kas negatīvi ietekmētu sabiedrības drošību vai valsts aizsardzību, pat digitālajā augsnes veselības datu portālā, kas jāizveido Komisijai un Eiropas Vides aģentūrai (EVA), vai potenciāli piesārņotu objektu un piesārņotu objektu valsts reģistrā, kas jāizveido dalībvalstīm, un būtu jāatļauj neziņot šādus datus un informāciju Komisijai un EVA.

- (31) Lai veidotu kopīgu izpratni par veselīgu augsnes stāvokli, ir jāievieš kopīgs izmērāmu kritēriju minimums, kas, ja to neievēro, būtiski samazinātu augsnes spēju darboties kā vitālai dzīvai sistēmai un sniegt ekosistēmu pakalpojumus. Šādiem kritērijiem būtu jāatspoguļo pašreizējais augsnes zinātnes līmenis un uz to jābalstās.
- (32) Lai raksturotu augsnes degradāciju, ir jānosaka kopīgi augsnes deskriptori, ko var izmērīt vai aplēst. Pat ja augsnes tipi, klimatiskie apstākļi un zemes izmantojums ievērojami atšķiras, pašreizējās zinātnes atziņas dod iespēju dažiem no minētajiem augsnes deskriptoriem noteikt Savienības līmeņa kritērijus. Tomēr dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai dažu minēto augsnes deskriptoru kritērijus pielāgot valsts vai vietējo apstākļu specifikai un noteikt kritērijus citiem augsnes deskriptoriem, kuriem šajā stadijā nevar noteikt kopīgus Savienības līmeņa kritērijus. Attiecībā uz tiem augsnes deskriptoriem, kuriem šajā stadijā nevar noteikt skaidrus kritērijus, kas nošķirtu veselīgu un neveselīgu augsnes stāvokli, to monitorings un novērtēšana atvieglos šādu kritēriju iespējamu izstrādi nākotnē.

- (33) Augsnes deskriptoru veselīga augsnes stāvokļa kritēriji būtu jāsadala nesaistošās ilgtermiņa mērķvērtībās un darbības palaidējvērtībās. Nesaistošām ilgtermiņa mērķvērtībām būtu jāatspoguļo šīs direktīvas vēlamie ilgtermiņa mērķi un nebūtu jārada pienākums rīkoties. Šīm nesaistošām ilgtermiņa mērķvērtībām, pamatojoties uz pašreizējām zinātnes atziņām, būtu jāatspoguļo ideālā situācija, kad augšņu spēja sniegt ekosistēmu pakalpojumus nesamazināsies un netiks radīts būtisks kaitējums cilvēka veselībai vai videi. Tomēr, ņemot vērā efektivitātes nepieciešamību un ierobežotos pieejamos resursus, kā arī lai atspoguļotu vietējos apstākļus, ir vajadzīgas dalībvalstu noteiktas darbības palaidējvērtības. Minētajām darbības palaidējvērtībām būtu jāiedarbina atbalsta pasākumi, lai panāktu augsnes veselību un augsnes noturību. Katram augsnes degradācijas aspektam būtu jānosaka viena vai vairākas proporcionālas un izpildāmas darbības palaidējvērtības. Palaidējvērtību noteikšana valstu līmenī nodrošinās, ka var pilnībā ņemt vērā vietējos apstākļus un praksi, augsnes izmantošanu un spēkā esošo rīcībpolitiku. Dalībvalstis varētu noteikt darbības palaidējvērtību vienam vai vairākiem augsnes degradācijas aspektiem tādā pašā līmenī, kādā minētajiem augsnes degradācijas aspektiem ir noteikta nesaistošā ilgtermiņa mērķvērtība. Komisijai būtu jāatbalsta dalībvalstis nesaistošu ilgtermiņu mērķvērtību un darbības palaidējvērtību noteikšanā.
- (34) Dažām augsnēm ir sevišķas īpašības vai nu tāpēc, ka tās pašas par sevi ir netipiskas un ir retas biodaudzveidībai svarīgas dzīvotnes vai veido unikālas ainavas, vai arī tāpēc, ka cilvēki tās ir būtiski pārveidojuši, un tās varētu ietvert cilvēces vēstures taustāmas pagātnes liecības. Definējot veselīgas augsnes un veselīga augsnes stāvokļa panākšanas prasības, minētās īpašības būtu jāņem vērā.

- (35) Līdzīgi šīs direktīvas vēlamajam ilgtermiņa mērķim līdz 2050. gadam panākt veselīgas augsnes un lai palīdzētu sasniegt ES Augsnes stratēģijas 2030. gadam mērķus un jo īpaši mērķi “apturēt aizņemtu zemes platību neto pieaugumu”, tās mērķis ir arī pieņemt pakāpenisku pieeju zemes aizņemšanas jautājumam. Lai palīdzētu sasniegt minēto ilgtermiņa mērķi, ir svarīgi novērtēt dažādos zemes aizņemšanas procesus un censties samazināt un mīkstināt to ietekmi uz augsnes veselību un ekosistēmu pakalpojumiem. Tādējādi šīs direktīvas mērķis ir izveidot augsnes monitoringa sistēmu redzamākiem zemes aizņemšanas aspektiem, proti, augsnes noslēgšanai un augsnes aizvākšanai, izmantojot rīkus, kas jau ir pieejami Savienības līmenī ar to pakalpojumu starpniecību, ko sniedz saskaņā ar *Copernicus* komponentu Savienības kosmosa programmā, kura izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/696¹⁷ (“*Copernicus* pakalpojumi”), ko pēc izvēles papildina ar valstu tālizpētes datiem un valstu inventarizācijas pārskatiem. Mērķis ir panākt vienotu izpratni par augsnes noslēgšanu un augsnes aizvākšanu un ierosināt sākotnējus apsvērumus valsts līmenī, balstoties uz pamatotiem datiem.
- (36) Neskarot dalībvalstu kompetenci nodokļu jomā un principu “piesārņotājs maksā”, noteikumi par augsnes veselības monitoringu saskaņā ar šīs direktīvas II nodaļu nebūtu jāsaprot kā tādi, kas rada finansiālu slogu zemes īpašniekiem un zemes apsaimniekotājiem, kas nav dalībvalstis un kompetentās iestādes.

¹⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/696 (2021. gada 28. aprīlis), ar ko izveido Savienības kosmosa programmu un Eiropas Savienības Kosmosa programmas aģentūru un atceļ Regulas (ES) Nr. 912/2010, (ES) Nr. 1285/2013 un (ES) Nr. 377/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES (OV L 170, 12.5.2021., 69. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/696/oj>).

- (37) Augsne ir ierobežots resurss, kas pakļauts arvien augošai konkurencei par dažādiem izmantojumiem. Zemes aizņemšana ir process, kas izraisa zemes izmantojuma un augsnes īpašību izmaiņas. To var uzskatīt par visaptverošu koncepciju, ko var iedalīt vairākos aspektos. Pirmais zemes aizņemšanas aspekts ir dabiskas un daļēji dabiskas zemes izmantojuma maiņa, pārveidojot to par apdzīvotām teritorijām. Otrs zemes aizņemšanas aspekts ir augsnes mākslīga pārveidošana, ko izraisa ilgstošas augsnes komponentu un augsnes īpašību izmaiņas, kā rezultātā tiek zaudēta augšņu spēja sniegt ekosistēmu pakalpojumus. Augsnes mākslīgo pārveidošanu var iedalīt trīs galvenajos procesos, proti, augsnes noslēgšana, augsnes aizvākšana un citi augsnes mākslīgas pārveidošanas veidi. Augsnes noslēgšana ir pielīdzināma augšņu noseģšanai ar mākslīgiem materiāliem, kas ir pilnīgi vai daļēji necaurlaidīgi. Ēkas ir necaurlaidīgas augsnes noslēgšanas piemērs. Dzelzceļa sliežu ceļi, kas izbūvēti ar caurlaidīgiem materiāliem ir daļēji necaurlaidīgas augsnes noslēgšanas veids. Ceļus, atkritumu apglabāšanas vietas un atkritumu izgāšanas vietas varētu uzskatīt par citiem augsnes noslēgšanas piemēriem. Augsnes aizvākšana ir augsnes virskārtas un dažkārt arī augsnes apakškārtas pagaidu vai ilgtermiņa aizvākšana. Tas notiek, piemēram, būvdarbos, kalnrūpniecībā atklātās raktuvēs vai karjeros. Ir arī citi, mazāk redzami augsnes mākslīgās pārveidošanas veidi, piemēram, augsnes apzināta stabilizēšana un sablīvēšana, augsnes slāņu vai augsnes apakškārtas slāņu pārveidošana, iekļaujot mākslīgus materiālus, vai augsnes daļēja pārklāšana ar kompozītmateriāliem. Redzamākie un ietekmīgākie augsnes mākslīgās pārveidošanas paveidi, proti, augsnes noslēgšana un augsnes aizvākšana, ir visvieglāk monitorējami, jo īpaši, izmantojot tālizpēti un mašīnmācīšanos. Tāpēc augsnes noslēgšanu un augsnes aizvākšanu vajadzētu monitorēt kopā ar to ietekmi uz augsnes spēju sniegt ekosistēmu pakalpojumus.

- (38) Apdzīvotu teritoriju paplašināšana – kā viens no zemes aizņemšanas aspektiem – ir process, ko bieži virza ekonomiskās attīstības vajadzības, kas ietver zemes izmantojuma maiņu, proti, dabisku un daļēji dabisku teritoriju, tostarp aizsargājamu mežu, dabisku zālāju, kūdrāju, lauksaimniecības un mežsaimniecības zemes, dārzu un parku, pārveidošanu par apdzīvotām teritorijām, piemēram, kā daļu no pilsētattīstības. Apdzīvotās teritorijas, kā aprakstīts Regulā (ES) 2018/841, ietver visu attīstīto zemi, proti, jebkura lieluma dzīvojamo rajonu, transporta, komerciālo un ražošanas infrastruktūru, ja vien tās jau nav iekļautas citās zemes izmantojuma kategorijās. Apdzīvotās teritorijas ietver arī augsnes, zālaugu daudzgadīgu veģetāciju, piemēram, uzklājamu mauriņu un dārza augus, un kokus lauku apdzīvotās vietās, piemājas dārzus un pilsētu teritorijas. Jo īpaši lauksaimniecības zemes izmantošana apdzīvotu teritoriju vajadzībām bieži ietekmē augsnes funkciju, kas saistīta ar pārtikas nodrošināšanu. Šāda zemes izmantojuma maiņa bieži ir prekursors dažiem citiem zemes aizņemšanas aspektiem, jo īpaši augsnes sablīvēšanai, un ir svarīgi veikt šādas maiņas monitoringu, lai prognozētu vismaz daļu no augsnes noslēgšanas procesa. Ir svarīgi arī atzīmēt, ka apdzīvotas teritorijas ne vienmēr ir pilnībā noslēgtas. Gluži pretēji, liels skaits pilsētu teritoriju joprojām saglabā būtisku daudzumu nenoslēgtu augšņu, un dažās pilsētu teritorijās šis daudzums pārsniedz 50 % no to virsmas. Tādēļ ar šo vienu rādītāju, kas ir saistīts ar zemes aizņemšanu, nepietiek, lai pilnībā monitorētu augsnes aizņemšanu kopumā, jo tas nenošķir noslēgtu augsni un nenoslēgtu augsni un neaplūko zaļās zonas apdzīvotās teritorijās, tādējādi apgrūtinot to monitoringu un ilgtspējīgu apsaimniekošanu.

- (39) Nenoslēgtas augsnes apdzīvotās teritorijās un jo īpaši blīvi apdzīvotās pilsētu teritorijās ir tikpat svarīgi monitorēt un ilgtspējīgi apsaimniekot kā jebkuru citu augsni, jo tās joprojām nodrošina ekosistēmu pakalpojumus, kas ir vitāli svarīgi labas dzīves kvalitātes uzturēšanai pilsētu teritorijās. Plašs ar vidi saistītu problēmu loks ir sastopams un ir koncentrēts relatīvi nelielā platībā blīvi apdzīvotās pilsētu teritorijās. Minētās problēmas cita starpā varētu ietvert lielāku skaitu piesārņotu objektu, ko izraisījušas agrākās rūpnieciskās darbības, lielāku plūdu risku augsnes noslēgšanas dēļ, lielāku siltumsalu izplatību un ierobežotāku piekļuvi zaļajām zonām, kas ir būtiskas garīgajai un fiziskajai labbūtībai. Augsnes ekosistēmu pakalpojumiem, ko pilsētu teritorijās nodrošina veselīga augsne, var būt ļoti spēcīga pozitīva ietekme uz lielu skaitu cilvēku, risinot minētās konkrētās problēmas, un to nozīmi nevajadzētu novērtēt pārāk zemu. Pilsētu zaļās zonas – gan publiskās, gan privātās – arī sekmē zilo un zaļo tīklu un biodaudzveidību, un tās ir būtisks elements citās vides politikas jomās. Tas atbilst arī Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2024/1991¹⁸ 8. pantam par pilsētu ekosistēmu atjaunošanu, kas atspoguļo nepieciešamību dalībvalstīm saglabāt un palielināt pilsētu zaļo zonu platību.

¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1991 (2024. gada 24. jūnijs) par dabas atjaunošanu un ar ko groza Regulu (ES) 2022/869 (OV L, 2024/1991, 29.7.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj>).

- (40) Augsnes noslēgšana un augsnes aizvākšana, kas ir daļa no zemes aizņemšanas augsnes mākslīgās pārveidošanas aspekta, atšķiras no apdzīvoto teritoriju paplašināšanas, jo nav katrā ziņā uzskatāmas par zemes izmantojuma maiņu, bet gan par konkrētām un izmērāmām izmaiņām augsnes segumā un augsnes īpašībās. Augsnes noslēgšana un augsnes aizvākšana var – nereti neatgriezeniski – sagraut augsnes spēju nodrošināt vitāli svarīgus ekosistēmu pakalpojumus, piemēram, pārtikas un biomasas nodrošināšanu, ūdens un barības vielu apriti, biodaudzveidības vai oglekļa uzglabāšanas pamatu. Noslēgta augsne turklāt pakļauj cilvēku apdzīvotas vietas lielākiem plūdu maksimumiem un intensīvākam siltumsalas efektam.
- (41) Attiecībā uz atjaunīgās enerģijas objektiem dalībvalstis atkarībā no būves veida var kvalificēt augsni kā noslēgtu, kā augsni teritorijā, kurā veikta augsnes aizvākšana, vai kā augsni, kas nav noslēgta, vai kā augsni teritorijā, kurā nav veikta augsnes aizvākšana. Piemēram, saules enerģijas parkus varētu uzskatīt vai neuzskatīt par augsnes noslēgšanu atkarībā no tā, kas tiek darīts ar augsni saules enerģijas paneļu pamatnē. Ja augsne joprojām var pietiekami uzturēt ekosistēmu, tad saules enerģijas parkus neuzskata par augsnes noslēgšanu. Novērtējums būtu jāveic, pamatojoties uz ietekmi uz augsni, neatkarīgi no attiecīgās būves mērķa vai izskata. Sarakstus ar teritorijām, kurās ir šādi būves veidi un attiecībā uz kurām ir pieejama informācija par to, kas tiek darīts ar augsni šādu būves veidu pamatnē, var apvienot ar augsnes noslēgšanas tālīzpētes kartēm, lai šīs teritorijas kvalificētu kā nenoslēgtas augsnes.

- (42) Ietekmes mazināšana ir būtiska attiecībā uz augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas ietekmi kopumā. Tāpēc ir lietderīgi noteikt konkrētus principus, lai mazinātu augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas radīto ietekmi, pieņemot uz centieniem balstītu pieeju, kurā ņemts vērā liels labu prakšu kopums, kura mērķis ir mazināt un kompensēt augsnes spējas sniegt ekosistēmu pakalpojumus zudumu. Minētajiem principiem vajadzētu būt balstītiem uz ES Augsnes stratēģijā 2030. gadam noteikto zemes aizņemšanas hierarhiju, ņemot vērā atšķirīgos nosacījumus un ģeogrāfiskos un administratīvos apstākļus dalībvalstīs. Šīs direktīvas noteikumi par zemes aizņemšanu nenosaka jaunas atļauju piešķiršanas procedūras, un tiem nebūtu jāliedz atļauju piešķiršana darbībām, tostarp saistībā ar projektiem, kuri ir sevišķi svarīgās sabiedrības interesēs, un tiem nevajadzētu skart lēmumus par telpisko plānošanu, kuri ir valsts, reģionālo vai vietējo iestāžu kompetencē. Minētie principi varētu aptvert visdažādākās prakses, piemēram, augsnes noslēgšanas samazināšanu līdz minimumam, iepriekš noslēgtās augsnes seguma noņemšanu un tās atjaunošanu, racionālu pilsētu teritoriju sablīvēšanu, vienlaikus aizsargājot zaļās zonas, tostarp pilsētu zaļās zonas, un dabiskos reljefus, degradētu teritoriju revitalizāciju, zemes aizņemšanas laika ierobežojumu noteikšanu un zemes sanāciju pēc zemes aizņemšanas pārtraukšanas. Lai mazinātu augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas radīto ietekmi pēc iespējas ilgtspējīgākā veidā, kompensēšanas pasākumiem – atkarībā no kompensējamā ekosistēmu pakalpojuma – var būt nepieciešams ģeogrāfiski atrasties pēc iespējas tuvāk ekosistēmu pakalpojumu zuduma avotam. Sekas minēto principu nepareizai piemērošanai var būt zaļo un augstvērtīgo ekosistēmu teritoriju un pakalpojumu pārvietošana tālu no teritorijām ar noslēgtu augsni, pilnībā koncentrējot augsnes noslēgšanu un augsnes aizvākšanu skartajās teritorijās.

- (43) Augsnes veselības novērtējumam, kura pamatā ir monitoringa tīkls, vajadzētu būt precīzam, vienlaikus noturot saprātīgā līmenī šāda monitoringa izmaksas. Tāpēc ir lietderīgi noteikt kritērijus tādiem paraugošanas punktiem, kas ir reprezentatīvi augsnes vienībām, kuras atspoguļo zināmu augsnes stāvokļa homogenitātes pakāpi, neatkarīgi no augsnes tipa, klimatiskajiem apstākļiem un zemes izmantojuma. Tāpat ir lietderīgi ņemt vērā īpašo situāciju Savienības tālākajos reģionos, kas uzskaitīti Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 349. pantā, kurš pamato īpašos minēto reģionu atbalstam paredzētos pasākumus. Tāpēc dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai pienākumus attiecībā uz augsnes veselības monitoringu un novērtēšanu vajadzības gadījumā pielāgot savu tālāko reģionu īpatnībām. Paraugošanas punktu tīkls būtu jānosaka, izmantojot ģeostatistiskas metodes, tam vajadzētu balstīties uz augsnes vienībām un būt pietiekami blīvam, lai varētu sniegt aplēsi par degradēto augšņu platību visā dalībvalstu teritorijā ar kļūdas robežu, kas nepārsniedz 5 % augsnes vienības līmenī. Parasti uzskata, ka šāda kļūdas robežas vērtība nodrošina statistiski pamatotu aplēsi un pietiekamu pārliedību, ka attiecīgais mērķis ir sasniegts. Izlases veida apsekojums augsnes monitoringa vajadzībām būtu jāizstrādā, pamatojoties uz labāko pieejamo informāciju par augsnes īpašību sadalījumu, piemēram, informāciju, kas iegūta no iepriekšējiem valsts vai vietējā līmeņa apsekojumiem, attiecīgiem augsnes apsaimniekotāju veiktiem mērījumiem un mērījumiem, kas veikti saskaņā ar Savienības un starptautiskajiem tiesību aktiem vai konkrētām programmām, piemēram, *LUCAS* augsnes kampaņām vai Starptautiskās sadarbības programmu par gaisa piesārņojuma ietekmes uz mežiem novērtēšanu un monitoringu (*ICP Forests*). Neskarot šajā direktīvā noteiktos pienākumus attiecībā uz piesārņoto objektu apsaimniekošanu, datus, kas iegūti no paraugošanas punktiem, veicot augsnes izpēti piesārņotos objektos, var izmantot, lai novērtētu veselīga augsnes stāvokļa kritērijus.

- (44) Augsnes arhīvos tiek glabāta augsnes paraugu reprezentatīva apakškopa, kas ļauj izmantot vienu paraugu dažādiem mērķiem, tostarp pētniecībai, tādējādi samazinot *in-situ* monitoringa ilgtermiņa izmaksas. Turklāt augsnes arhīvi ļauj iepriekš ņemtus augsnes paraugus atkārtoti izvērtēt tagadnes kontekstā, lai uzlabotu izpratni par augsnes izmaiņām ilgtermiņā vai izmantotu to citiem pētniecības nolūkiem, tostarp medicīniskiem pētījumiem. Komisijai, tostarp tādiem dienestiem kā *JRC*, un dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka augsnes paraugu reprezentatīva apakškopa ir labi saglabāta fiziskajos arhīvos un ir pieejama turpmākai pētniecībai un inovācijai. Ja dalībvalstis veic šādu arhivēšanu, augsnes paraugu reprezentatīva apakškopa būtu jāglabā īpašos augsnes arhīvos vismaz divus monitoringa ciklus. Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējamam nolemt savu augsnes paraugu reprezentatīvu apakškopu pārvest uz Komisijas īpašo augsnes arhīvu.

- (45) Komisijai pēc dalībvalstu lūguma būtu jāpalīdz tām monitorēt to augsnes veselību un šis monitorings jāatbalsta, arī turpmāk veicot un uzlabojot regulāru *in-situ* augsnes paraugšanu un saistītos augsnes mērījumus (*LUCAS soil*) kā daļu no *LUCAS*, kas veikts saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 223/2009¹⁹. Šajā nolūkā – un ja tiks panākta vienošanās starp dalībvalstīm – *LUCAS* ir jāpilnveido un jāatjaunina, lai to pilnībā pieskaņotu konkrētajām kvalitātes prasībām, kas jāievēro šīs direktīvas vajadzībām. Lai mazinātu administratīvo un finansiālo slogu, būtu dalībvalstīm jāļauj ņemt vērā augsnes veselības datus, kas apkopoti *LUCAS* ietvaros. Minētie augsnes veselības dati būtu savlaicīgi jādara pieejami dalībvalstīm. Šādi atbalstītajām dalībvalstīm būtu jāveic juridiskie pasākumi, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka Komisija šādu *in-situ* augsnes paraugšanu var veikt, tostarp uz privātīpašumā esošas zemes, atbilstoši piemērojamajiem Savienības vai valsts tiesību aktiem.

¹⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 223/2009 (2009. gada 11. marts) par Eiropas statistiku un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK, *Euratom*) Nr. 1101/2008 par tādas statistikas informācijas nosūtīšanu Eiropas Kopienų Statistikas birojam, uz kuru attiecas konfidencialitāte, Padomes Regulu (EK) Nr. 322/97 par Kopienų statistiku un Padomes Lēmumu 89/382/EEK, *Euratom*, ar ko nodibina Eiropas Kopienų Statistikas programmu komiteju (OV L 87, 31.3.2009., 164. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/223/oj>).

- (46) Komisija ar Regulu (ES) 2021/696 izveidotās lietotājiorientētas programmas *Copernicus* kontekstā izstrādā tālizpētes pakalpojumus, tādējādi arī atbalstot dalībvalstis. Lai palielinātu augsnes veselības monitoringa laicīgumu un rezultativitāti, dalībvalstīm attiecīgā gadījumā būtu jāizmanto tālizpētes dati, tostarp *Copernicus* pakalpojumu izvaddati, lai monitorētu attiecīgos augsnes deskriptorus un augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas indikatorus, un, attiecīgā gadījumā, augsnes veselības novērtējums. Komisijai un EVA būtu jāatbalsta tas, ka tiek pētītas iespējas attiecībā uz augsnes tālizpētes produktiem, un to izstrāde, lai dalībvalstīm palīdzētu monitorēt attiecīgos augsnes deskriptorus un augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas indikatorus.
- (47) Par pamatu ņemot pastāvošo ES Augsnes observatoriju un to uzlabojot, Komisijai būtu jāizveido digitāls augsnes veselības datu portāls, kam vajadzētu būt saderīgam ar ES Datu stratēģiju, kas izklāstīta Komisijas 2020. gada 19. februāra paziņojumā “Eiropas Datu stratēģija”, un ar ES datu telpām. Digitālajam augsnes veselības datu portālam vajadzētu būt centram, kurš nodrošina piekļuvi augsnes datiem no dažādiem avotiem apkopotā veidā augsnes vienības līmenī vai attiecīgā gadījumā detalizētākā līmenī, ar noteikumu, ka nav iespējams noteikt pamatā esošo ģeoreferencēto paraugu individuālās vērtības vai atrašanās vietu. Minētajā portālā pirmām kārtām būtu jāiekļauj visi dati, kas dalībvalstīm un Komisijai jāsavāc saskaņā ar šo direktīvu.

Minēto datu apstrādei un piekļuvei tiem, tostarp zinātniskos nolūkos, būtu jāatbilst attiecīgajiem Savienības tiesību aktiem, piemēram, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2003/4/EK²⁰, 2007/2/EK²¹, (ES) 2019/1024²², kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) 2023/2854²³ un Regulai (EK) Nr. 223/2009. Turklāt dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai pārskatīt augsnes veselības datus un pieprasīt kļūdu labojumu, pirms šādi dati tiek publiskoti digitālajā augsnes veselības datu portālā. Turklāt vajadzētu būt iespējai portālā fakultatīvi integrēt citus attiecīgus augsnes datus, ko savākušas dalībvalstis vai jebkura cita puse, īpaši datus no pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” projektiem un ES misijas “Augsnes kurss Eiropai”, ar noteikumu, ka minētie dati atbilst noteiktām prasībām attiecībā uz formātu un specifikācijām. Šīs prasības Komisijai būtu jāprecizē ar īstenošanas aktiem.

²⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/4/EK (2003. gada 28. janvāris) par vides informācijas pieejamību sabiedrībai un par Padomes Direktīvas 90/313/EEK atcelšanu (OV L 41, 14.2.2003., 26. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2003/4/oj>).

²¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/2/EK (2007. gada 14. marts), ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (*INSPIRE*) (OV L 108, 25.4.2007., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2007/2/oj>).

²² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1024 (2019. gada 20. jūnijs) par atvērtajiem datiem un publiskā sektora informācijas atkalizmantošanu (OV L 172, 26.6.2019., 56. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1024/oj>).

²³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/2854 (2023. gada 13. decembris) par saskaņotiem noteikumiem par taisnīgu piekļuvi datiem un to lietošanu un ar ko groza Regulu (ES) 2017/2394 un Direktīvu (ES) 2020/1828 (Datu akts) (OV L, 2023/2854, 22.12.2023., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2854/oj>).

- (48) Ir arī jāuzlabo dalībvalstīs izmantoto augsnes monitoringa sistēmu saskaņotība un jāliek lietā sinerģijas starp Savienības un nacionālajām monitoringa sistēmām, lai iegūtu salīdzināmākus datus visā Savienībā. Ļoti svarīgi ir nodrošināt augsnes mērījumu kvalitāti un salīdzināmību, iesaistītajām laboratorijām piemērojot kvalitātes pārvaldības sistēmas prakses. Lai samazinātu administratīvo slogu laboratorijām, dalībvalsts varētu uzskatīt, ka laboratorijām pietiek ar vienu akreditāciju jebkurai no augsnes deskriptoru vērtību noteikšanas metodikām. Laboratorijām vai laboratoriju nolīgtām pusēm, kas veic augsnes mērījumus, būtu jāpiemēro kvalitātes pārvaldības sistēmas prakses saskaņā ar EN ISO/IEC-17025. Varētu izmantot līdzvērtīgus kvalitātes pārvaldības standartus Savienības vai starptautiskā līmenī un attiecīgā gadījumā tiekties panākt sinerģiju ar *ICP Forests* kvalitātes pārvaldības sistēmu.
- (49) Ir svarīgi izmantot augsnes testēšanas metodikas, ko sertificējušas tādas starptautiski atzītas struktūras kā Starptautiskā Standartizācijas organizācija (*ISO*) un Eiropas Standartizācijas komiteja (*CEN*) un ko atzinusi pasaules pētniecības kopiena, ar noteikumu, ka šādas metodikas ir pieejamas. Augsnes testēšanai ir iespējams izmantot arī citas līdzvērtīgas metodikas, proti, analītiskās procedūras, kas nosaka to pašu parametru vai deskriptoru un attiecībā uz kurām ir pierādīts, ka to atkārtojamības koeficienta (0,95) robežās tiek iegūti identiski rezultāti. Jebkādu līdzvērtīgu metodiku sertifikācija būtu jāiegūst arī no tādām starptautiski atzītām struktūrām kā *ISO* un *CEN*, un šādas līdzvērtīgas metodikas būtu jāatzīst pasaules pētniecības kopienai.

- (50) Lai nodrošinātu, ka augsnes ir aizsargātas pret piesārņošanu ar vielām, kas varētu ievērojami apdraudēt cilvēka veselību un piesārņot apkārtējo gaisu, virszemes ūdeņus, pazemes ūdeņus, kas vēlāk piesārņotu okeānus, būtu jāizveido politikas mehānismi, lai atklātu un novērtētu šādas problemātiskas vielas. Šajā ziņā attiecībā uz augsnes piesārņojumu būtu jāizstrādā pieeja šādu vielu vai vielu grupu monitorēšanai un analīzei, izmantojot indikatīvu sarakstu, līdzīgi pieejai, ko izmanto attiecībā uz virszemes ūdeņiem un pazemes ūdeņiem. Šādā indikatīvā sarakstā iekļaujamām vielām vai vielu grupām būtu jāietver vielas, kas rada ievērojamu risku augsnes veselībai un augsnes noturībai, cilvēka veselībai vai videi, un vielas, par kurām pieejamā informācija liecina, ka tās varētu radīt ievērojamu risku augsnei vai ievērojamu risku, kas rodas ar augsnes starpniecību, un par kurām pieejamie monitoringa dati nav pietiekami. Nevajadzētu noteikt maksimālo robežvērtību to vielu vai vielu grupu skaitam, kas iekļaujamās augsnes piesārņotāju indikatīvajā sarakstā monitoringa un analīzes vajadzībām.

- (51) Ir nepieciešams vākt datus par tādu augsnes piesārņotāju klātbūtni, kas varētu radīt risku cilvēka veselībai un videi, tostarp par pesticīdu, to metabolītu, perfluoralkilvielu un polifluoralkilvielu (*PFAS*) un citu jaunu augsnes piesārņotāju klātbūtni. Tāpēc šai direktīvai būtu jānodrošina satvars šādu piesārņotāju iekļaušanai indikatīvā to augsnes piesārņotāju sarakstā, par kuriem ir vajadzīgs vairāk augsnes monitoringa datu, lai novērstu risku cilvēka veselībai un videi. Lai ierobežotu monitoringa izmaksas, būtu jāatļauj dalībvalstīm attiecībā uz minētajiem piesārņotājiem veikt mērījumus ierobežotā skaitā paraugošanas punktu. Komisija varētu sniegt atbalstu dalībvalstīm, mērot augsnes piesārņotāju izlasi no *LUCAS* augsnes piesārņotāju indikatīvā saraksta.
- (52) Mikroplastmasa un nanoplastmasa ir vielas, kas var radīt risku augsnes veselībai, kā arī tādām būtiskām darbībām kā lauksaimnieciskā ražošana. To klātbūtne augsnēs var ietekmēt augsnes auglību, tādējādi apdraudot kultūraugu veselību un veselīgu attīstību. Tāpēc ir būtiski, lai šī direktīva ļautu augsnes piesārņotāju monitoringā iekļaut mikroplastmasu un nanoplastmasu.

- (53) Lai pēc iespējas plašāk izmantotu augsnes veselības datus, kas iegūti saskaņā ar šo direktīvu veiktajā monitoringā, būtu jānosaka par pienākumu dalībvalstīm atvieglot sabiedrības piekļuvi šādiem datiem apkopotā veidā augsnes vienības līmenī vai attiecīgā gadījumā detalizētākā līmenī, ar noteikumu, ka nav iespējams noteikt pamatā esošo ģeoreferencēto paraugu individuālās vērtības vai atrašanās vietu. Konfidencialie dati, ko Komisija vai dalībvalstis vāc, lai sagatavotu Eiropas statistiku, būtu jāaizsargā saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 223/2009 noteikumiem un pasākumiem, lai iegūtu un saglabātu par minētās informācijas sniegšanu atbildīgo pušu uzticību. Ja Komisija vai dalībvalstis sagatavo augsnes veselības statistiku, tām būtu jānodrošina, ka konfidencialie dati atbilst Regulas (EK) Nr. 223/2009 principiem. Turklāt, lai aizsargātu datu īpašumtiesības, ir svarīgi, lai Komisija, EVA vai dalībvalstis datus izpaustu tikai ar datu īpašnieka piekrišanu. Papildus tam dalībvalstīm augsnes veselības dati un augsnes veselības novērtējumu rezultāti būtu jāpaziņo attiecīgajām ieinteresētajām personām, piemēram, lauksaimniekiem, mežsaimniekiem, zemes īpašniekiem un vietējām iestādēm. Ir svarīgi, lai potenciālie zemes pircēji un īrnieki saskaņā ar valsts tiesību aktiem un pēc viņu pieprasījuma saņemtu augsnes veselības datus un augsnes veselības novērtējumu rezultātus. Turklāt augsnes veselības datus, kas darīti pieejami, ievērojot šo direktīvu, attiecīgā gadījumā var izmantot ar augsni saistīto aspektu monitoringam, ko veic saskaņā ar Savienības tiesību aktiem.

- (54) Saskaņā ar šo direktīvu veikto augsnes veselības novērtējumu rezultāti nodrošinās informāciju procesam, kurā tiek apzināta konkrētā prakse, kas vajadzīga augsnes ilgtspējīgai apsaimniekošanai, un attiecīgi – atbalstam, kas dalībvalstīm būtu jāsniedz, lai palielinātu augsnes veselību un augsnes noturību. Neskarot pienākumus, kas izriet no citiem Savienības un valsts tiesību aktiem, šīs direktīvas noteikumi par atbalstu augsnes veselībai un augsnes noturībai neuzliek papildu pienākumus zemes īpašniekiem un zemes apsaimniekotājiem. Tajā pašā laikā augsnes apsaimniekotājiem, zemes īpašniekiem, zemes apsaimniekotājiem un attiecīgajām iestādēm būtu jāsaņem atbalsts, lai uzlabotu augsnes veselību un augsnes noturību. Minētajam atbalstam cita starpā būtu jāizpaužas kā: informācijai un ieteikumiem par praksi, kas uzlabo augsnes veselību un augsnes noturību, ņemot vērā vietējos augsnes apstākļus; spēju veidošanai; izpratnes veicināšanai par ieguvumiem, ko sniedz prakse, kas uzlabo augsnes veselību un augsnes noturību; pētniecības un inovācijas veicināšanai; tehnisko un finansiālo vajadzību novērtēšanai; un piekļuves atvieglošanai pieejamajam finansējumam un tā izmantošanai.

- (55) Izšķirīga nozīme augsnes veselības un augsnes noturības uzturēšanās un uzlabošanā un – mazākā mērā – meža augšņu uzturēšanā un uzlabošanā ir ekonomiskiem instrumentiem, kas sniedz atbalstu lauksaimniekiem, arī tiem instrumentiem, ko paredz KLP. KLP mērķis ir atbalstīt augsnes veselību, īstenojot nosacījumu sistēmu, ekoshēmas un lauku attīstības pasākumus. Finansiālu atbalstu lauksaimniekiem un mežsaimniekiem, kas piekopj prakses, kuras uzlabo augsnes veselību un augsnes noturību, var sniegt arī privātais sektors.
- Piemēram, privātā sektora ieinteresēto personu izstrādātos fakultatīvos ilgtspējas marķējumos pārtikas, koksnes, biobāzētu produktu un enerģētikas nozarēs var ņemt vērā ieguldījumu, ko lauksaimnieki un mežsaimnieki veikuši augsnes veselības un augsnes noturības uzlabošanā saskaņā ar šo direktīvu. Šādi marķējumi varētu dot iespēju pārtikas, koksnes un citas biomasas ražotājiem, kas ražošanā šīs prakses ievēro, to atspoguļot savu produktu vērtībā. Izmantojot ES misijā “Augšnes kurss Eiropai” paredzētās “dzīvās laboratorijas” un “bākas”, tiks nodrošināts papildu finansējums tādu fizisku objektu tīklam, kas paredzēts risinājumu testēšanai, demonstrēšanai un izvēršanai lielākā mērogā, arī oglekļa saistīgas lauksaimniecības jomā. Neskarot principu “piesārņotājs maksā”, dalībvalstīm būtu jānodrošina atbalsts un konsultācijas, lai palīdzētu zemes īpašniekiem, zemes apsaimniekotājiem un zemes lietotājiem, kurus skar saskaņā ar šo direktīvu īstenota rīcība, it sevišķi ņemot vērā mazo un vidējo uzņēmumu vajadzības un ierobežotās spējas.

- (56) Ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/2115²⁴, dalībvalstīm savos KLP stratēģiskajos plānos ir jāapraksta, kā ar minēto plānu vides un klimatisko struktūru ir paredzēts palīdzēt sasniegt nacionālos ilgtermiņa mērķrādītājus, kas noteikti minētās regulas XIII pielikumā norādītajos tiesību aktos vai no tiem izriet, un ir ar tiem saskanīga.
- (57) Dalībvalstīm būtu cieši jāmonitorē augsnes veselības un augsnes noturības atbalsta ietekme, ņemot vērā jaunās zināšanas, ko nesusi pētniecība un inovācija. Šajā sakarā tiek gaidīts vērtīgs ieguldījums no ES misijas “Augsnes kurss Eiropai”, it sevišķi no tās “dzīvajām laboratorijām” un darbībām, kas atbalstīs augsnes monitoringu, izglītību augsnes jautājumos un pilsonisko līdzdalību.

²⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/2115 (2021. gada 2. decembris), ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1305/2013 un (ES) Nr. 1307/2013 (OV L 435, 6.12.2021., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj>).

- (58) Augsnes atveseļošana degradētas augsnes padara atkal veselā. Saistībā ar augsnes atveseļošanu var ņemt vērā augsnes veselības novērtējumu rezultātus, un ir lietderīgi atveseļošanas pasākumus pielāgot situācijas īpatnībām, augsnes tipam, izmantojumam un stāvoklim, kā arī vietējiem, klimatiskajiem un vides apstākļiem. Ciktāl ir runa par teritorijām, kurās notiek augsnes noslēgšana vai augsnes aizvākšana nolūkā atgūt augsnes spēju nodrošināt ekosistēmu pakalpojumus, vispirms augsne ir jāatjauno, lai panāktu tādu augsnes funkcionēšanas un ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšanas līmeni, kas ir iespējami tuvs tās dabiskajai funkcionēšanai un tās optimālajam ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšanas līmenim.

- (59) Lai nodrošinātu sinerģijas starp dažādajiem pasākumiem, kas pieņemti saskaņā ar citiem Savienības tiesību aktiem un kam varētu būt ietekme uz augsnes veselību, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka darbības, kuru nolūks ir atbalstīt augsnes veselību un augsnes noturību, atbilst turpmākajam: nacionālajiem atjaunošanas plāniem, kas sagatavoti saskaņā ar Regulu (ES) 2024/1991; nacionālajām biodaudzveidības stratēģijām un rīcības plāniem, kas izstrādāti saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Biodaudzveidības konvencijas 6. pantu; KLP stratēģiskajiem plāniem, kas dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar Regulu (ES) 2021/2115; labas lauksaimniecības prakses kodeksiem un identificētu īpaši jutīgu zonu rīcības programmām, kas pieņemtas saskaņā ar Padomes Direktīvu 91/676/EEK²⁵; aizsardzības pasākumiem un prioritārās rīcības plāniem, kas *Natura 2000* teritorijām izveidots saskaņā ar Direktīvu 92/43/EEK²⁶;

²⁵ Padomes Direktīva 91/676/EEK (1991. gada 12. decembris) attiecībā uz ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskās izcelsmes nitrāti (OV L 375, 31.12.1991., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1991/676/oj>).

²⁶ Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj>).

ūdensobjektu laba ekoloģiskā statusa un laba ķīmiskā stāvokļa sasniegšanai domātiem pasākumiem, kas iekļauti upju baseinu apsaimniekošanas plānos, kuri sagatavoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2000/60/EK²⁷; plūdu riska pārvaldības pasākumiem, kas ieviesti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2007/60/EK²⁸; sausuma pārvaldības plāniem, kas popularizēti ES Klimatadaptācijas stratēģijā; nacionālajām rīcības programmām, kas ieviestas saskaņā ar *UNCCD* 10. pantu; mērķrādītājiem, kas noteikti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulās (ES) 2018/841 un (ES) 2018/842²⁹; integrētajam nacionālajam enerģētikas un klimata plānam, kas izveidots saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/1999³⁰; valsts gaisa piesārņojuma ierobežošanas programmām, kas sagatavotas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2016/2284³¹;

²⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV L 327, 22.12.2000., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj>).

²⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/60/EK (2007. gada 23. oktobris) par plūdu riska novērtējumu un pārvaldību (OV L 288, 6.11.2007., 27. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2007/60/oj>).

²⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/842 (2018. gada 30. maijs) par saistošiem ikgadējiem siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumiem, kas dalībvalstīm jāpanāk no 2021. līdz 2030. gadam un kas dod ieguldījumu rīcībā klimata politikas jomā, lai izpildītu Parīzes nolīgumā paredzētās saistības, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 156, 19.6.2018., 26. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/842/oj>).

³⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 328, 21.12.2018, 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj>).

³¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/2284 (2016. gada 14. decembris) par dažu gaisu piesārņojošo vielu valstu emisiju samazināšanu un ar ko groza Direktīvu 2003/35/EK un atceļ Direktīvu 2001/81/EK (OV L 344, 17.12.2016., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/2284/oj>).

riska novērtējumiem un katastrofu riska pārvaldības plānošanai, kas ieviesta saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 1313/2013/EK³²; valsts rīcības plāniem, kas pieņemti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/128/EK³³ 4. pantu, un ietekmes uz vidi novērtējumiem, kas veikti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/92/ES³⁴. Minētajās programmās, kodeksos, rīcības plānos, mērķrādītājos, plānos un pasākumos iespējami būtu pēc iespējas vairāk jāintegrē darbības, kas atbalsta augsnes veselību un augsnes noturību, ciktāl tās veicina to mērķu sasniegšanu. Līdz ar to attiecīgajiem indikatoriem un datiem, piemēram, ar augsni saistītajiem rezultātu rādītājiem, kas noteikti Regulā (ES) 2021/2115, un statistikas datiem par lauksaimniecības ielaidi un izlaidi, ko ziņo saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2022/2379³⁵, vajadzētu būt piekļūstamiem kompetentajām iestādēm, lai uz minētajiem datiem un indikatoriem varētu savstarpēji atsaukties un lai būtu iespējams iegūt iespējami precīzāko novērtējumu par izraudzīto pasākumu iedarbīgumu.

³² Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 1313/2013/ES (2013. gada 17. decembris) par Savienības civilās aizsardzības mehānismu (OV L 347, 20.12.2013., 924. Lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2013/1313/oj>).

³³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/128/EK (2009. gada 21. oktobris), ar kuru nosaka Kopienas sistēmu pesticīdu ilgtspējīgas lietošanas nodrošināšanai (OV L 309, 24.11.2009., 71. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/128/oj>).

³⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 26, 28.1.2012., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj>).

³⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/2379 (2022. gada 23. novembris) par statistiku par lauksaimniecības ielaidi un izlaidi un ar ko groza Komisijas Regulu (EK) Nr. 617/2008 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1165/2008, (EK) Nr. 543/2009 un (EK) Nr. 1185/2009 un Padomes Direktīvu 96/16/EK (OV L 315, 7.12.2022., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2379/oj>).

- (60) Piesārņoti objekti bieži vien ir desmitiem gadu ilgu Savienībā izvērstu darbību, piemēram, rūpniecisko vai militāro darbību, mantojums un var apdraudēt cilvēka veselību un vidi gan tagad, gan nākotnē. Tāpēc vispirms ir jāapzina un jāizpēta potenciāli piesārņoti objekti un pēc tam – ja piesārņojums apstiprinās – jānovērtē piesārņotā objekta riski un jāveic nepieņemamu risku novēršanas pasākumi. Šajā sakarā ir būtiski ņemt vērā arī piesārņoto objektu ietekmi uz vides slāņiem vai matricēm, kas nav augsne, piemēram, pazemes ūdeņiem vai virszemes ūdeņiem. Dažas no minētajām darbībām, piemēram, bīstamo vielu pazemes krātuvju izmantošana, var būt notikušas pamatiezī vai cilmiezī. Ja šādā pazemes krātvē ir notikusi noplūde, piesārņotāji var būt nonākuši pamatiezī vai cilmiezī, un augsnē tos, visticamāk, neatradīs. Neraugoties uz to, piesārņotāji var izplatīties un tādējādi ietekmēt cilvēka veselību vai vidi. Tāpēc, ja šādas darbības tiek veiktas potenciāli piesārņotās vietās, būs jāizpēta arī darbības tuvumā esošais pamatiezis vai cilmiezis, lai pārbaudītu, vai darbība nav izraisījusi piesārņojumu, kas ietekmē cilvēka veselību vai vidi.

- (61) Augsnes izpētē ir jānosaka, vai potenciāli piesārņots objekts vispār ir piesārņots un vai piesārņojums rada risku cilvēka veselībai vai videi. Šī direktīva kā daļu no augsnes izpētes neparedz tādu citu augsnes deskriptoru analīzi, kas nav augsnes piesārņojums. Tā kā zemes izmantojums laika gaitā var mainīties, ir svarīgi nodrošināt, ka sabiedrība var piekļūt informācijai par piesārņojumu. Piemēram, ja ir jāpieņem lēmums par zemes izmantojuma maiņu, ir svarīgi izvērtēt, vai piesārņojums, kas konstatēts iepriekšējā augsnes izpētē, varētu apdraudēt plānoto jauno zemes izmantojumu. Tālab, lai novērtētu, vai potenciāli piesārņots objekts vispār ir piesārņots, jāņem vērā arī tie riski cilvēka veselībai vai videi, kas saistīti ar sensitīviem objekta izmantojumiem. Sensitīvi objekta izmantojumi ietver rotaļlaukumus, skolas vai objektus, ko izmanto bērnu aprūpei, vai teritorijas to tuvumā, dzīvojamos rajonus vai citas teritorijas, ko izmanto neaizsargātu iedzīvotāju grupas. Ja augsnes izpētē noskaidrojas, ka potenciāli piesārņots objekts nemaz nav piesārņots, tad dalībvalstij šis objekts vairs nebūtu jāuzskata par potenciāli piesārņotu, ja vien jauni pierādījumi nedod pamatu aizdomām par piesārņojumu.

- (62) Tā kā potenciāli piesārņoto un piesārņoto objektu skaits varētu būt ļoti liels un piesārņota objekta radītā riska līmenis var būt dažāds no ļoti zema līdz ļoti augstam, ir lietderīgi izmantot riska izvērtēšanā balstītu un pakāpenisku pieeju, lai apzinātu un izpētītu potenciāli piesārņotos objektus un lai piesārņotos objektus apsaimniekotu. Šāda pieeja var ļaut dalībvalstīm konkrētus objektus prioritizēt. Prioritizējot konkrētus objektus, dalībvalstis var ņemt vērā iespējamo risku, ko cilvēka veselībai un videi rada piesārņojuma gadījums, par kuru ir aizdomas vai kurš ir apstiprināts, kā arī sociālo vai ekonomisko kontekstu. Tāda iespējamā riska izvērtējums, kas iesaistīts šādā prioritizēšanā, ir daudz vispārīgāks nekā objektam raksturīgā riska novērtēšana, ko veic piesārņotajā objektā.
- (63) Lai apzinātu potenciāli piesārņotus objektus, dalībvalstīm būtu jāvāc pierādījumi, cita starpā izmantojot vēsturisku izpēti, kurā tiek aplūkota informācija par rūpnieciskām darbībām, incidentiem un avārijām, izmantojot vecās kartes, arhīvus, rakstus presē, vides atļaujas un sabiedrības vai iestāžu sniegtās ziņas, un cilvēku biomonitoringa vai vides monitoringa datus no pētniecības projektiem. Dalībvalstīm būtu jā sagatavo potenciāli piesārņojošu darbību saraksts, un tām vajadzētu spēt, pamatojoties uz darbības veidu, potenciālā piesārņojuma apmēru, pazīmēm, kas pastāv tūlītējs risks, vai citu būtisku informāciju, prioritizēt konkrētus potenciāli piesārņotus objektus, kas, visticamāk, radīs potenciālu risku cilvēka veselībai vai videi. Tā kā potenciāli piesārņotu objektu skaits laika gaitā var mainīties, šādu objektu pirmā apzināšana būtu jāpabeidz noteiktā laikposmā, pamatojoties uz esošajiem pierādījumiem, kamēr turpmāka šādu objektu apzināšana būtu jāveic, izmantojot sistemātisku pieeju.

- (64) Lai nodrošinātu, ka potenciāli piesārņotu objektu augsnes izpēte norit laikus un efektīvi, dalībvalstīm līdzās pienākumam noteikt laikposmu, kādā augsnes izpēte būtu jāveic, būtu jāapzina, kādi konkrēti notikumi dod pamatu šādas izpētes veikt. Notikumi, kas dod šādu pamatu, var būt, piemēram, vides vai būvniecības atļaujas vai saskaņā ar Savienības vai valsts tiesību aktiem vajadzīgas atļaujas pieprasījums vai izskatīšana, augsnes ekskavācijas darbības, zemes izmantojuma maiņa vai zemes vai nekustamā īpašuma darījumi. Augsnes izpētei varētu būt dažādi posmi, piemēram, sākotnējs kamerāls pētījums, konkrētam objektam paredzēts vēsturisks pētījums nolūkā vākt informāciju par kādreiz notikušām rūpnieciskām darbībām, incidentiem vai avārijām, klātienes apmeklējums, priekšizpēte vai provizoriska izpēte, izpēte, kurā gūst sīkākas ziņas vai situācijas raksturojumu, un testēšana laukā vai laboratorijā, un tā varētu ietvert konkrēta objekta novērtēšanu attiecībā uz riskiem, ko attiecīgais piesārņojums rada cilvēka veselībai un videi. Ja tiek konstatēts piesārņojums, augsnes izpētes pamatā vajadzētu būt piesārņojuma raksturojumam un tā vides kontekstam, un tai būtu jāsniedz pamatinformācija objektam raksturīgā riska novērtēšanai un jebkādu riska mazināšanas pasākumu, kas varētu būt vajadzīgi, izstrādei. Attiecīgā gadījumā par augsnes izpēti varētu uzskatīt arī pamatzīņojumus un monitoringa pasākumus, kas īstenoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2010/75/ES³⁶.

³⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/75/ES (2010. gada 24. novembris) par rūpnieciskajām un lopkopības emisijām (piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole) (OV L 334, 17.12.2010., 17. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2010/75/oj>).

- (65) Attiecībā uz piesārņotu objektu apsaimniekošanu ir vajadzīga elastība, lai ņemtu vērā izmaksas, ieguvumus un vietējās īpatnības. Tāpēc dalībvalstīm kā minimums būtu jāpieņem riska izvērtēšanā balstīta un pakāpeniska pieeja potenciāli piesārņotu objektu apzināšanā un izpētē un piesārņotu objektu apsaimniekošanā, ņemot vērā atšķirības starp minētajām divām kategorijām un tādējādi ļaujot resursus piešķirt, ņemot vērā konkrēto vides, sociālo un ekonomisko kontekstu. Lēmumi attiecībā uz piesārņotu objektu apsaimniekošanu, tostarp par riska izvērtēšanā balstītu un pakāpenisku pieeju, būtu jāpieņem, balstoties uz to, kāda veida un apmēra iespējamo risku cilvēka veselībai, tostarp neaizsargātu iedzīvotāju grupu, piemēram, grūtnieču, personu ar invaliditāti, vecu cilvēku un bērnu, eksponētību piesārņotājiem, un iespējamo risku videi rada saskare ar augsnes piesārņotājiem vai piesārņotājiem, kas migrējuši uz pazemes ūdeņiem, un, ja iespējams, kumulatīvo ietekmi uz cilvēka veselību, augsnes ekosistēmām un saistītajiem ekosistēmu pakalpojumiem.
- (66) Riska novērtēšanā būtu jāņem vērā dabiskie un antropogēnie fona līmeņi, jo tie varētu arī palīdzēt noteikt augsnes remediācijas vai apsaimniekošanas mērķus.

- (67) Objektam raksturīgā riska novērtēšanas vai augsnes remediācijas izmaksu un ieguvumu analīzes rezultātiem vajadzētu būt pozitīviem. Piemēram, attiecībā uz nelieliem piesārņotiem objektiem detalizēts objektam raksturīgā riska novērtējums var būt dārgāks nekā tūlītēja augsnes remediācija, vai arī objekts varētu būt skaidri un nopietni piesārņots tādā veidā, ka, lai pieņemtu lēmumu par augsnes remediāciju, nav nepieciešams detalizēts objektam raksturīgā riska novērtējums. Šādos gadījumos riska izvērtēšanā balstītās un pakāpeniskās pieejas posmu skaitu potenciāli piesārņotu objektu apzināšanā un izpētē un piesārņotu objektu apsaimniekošanā var samazināt, jo detalizēts objektam raksturīgā riska novērtējums sniedz mazu pievienoto vērtību. Dalībvalstīm būtu jānosaka, ar kādu konkrētu metodiku novērtējami katram piesārņotajam objektam raksturīgie riski. Dalībvalstīm, pamatojoties uz zinātnes atziņām, piesardzības principu, vietējām īpatnībām un pašreizējo un plānoto zemes izmantojumu, būtu arī jānosaka, kas uzskatāms par nepieņemamu piesārņota objekta radītu risku.

- (68) Lai līdz pieņemamam līmenim samazinātu piesārņoto objektu radīto risku cilvēka veselībai un videi, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tiek veikti pienācīgi riska mazināšanas pasākumi, tostarp augsnes remediācija. Optimālajiem riska mazināšanas pasākumiem vajadzētu būt ilgtspējīgiem, un tie būtu jāizvēlas līdzsvarotā lēmumu pieņemšanas procesā, kurā ņemta vērā vides, sociālā un ekonomiskā ietekme. Paņēmiena vai pasākuma izvēle ir atkarīga no tādu kritēriju kombinācijas kā, piemēram, piesārņotāju veids, augsnes īpašības, piesārņojuma apjoms, pieejamais laiks un vieta, budžeta ierobežojumi, augsnes remediācijas mērķi, pašreizējais un plānotais zemes izmantojums un augsnes veselības uzlabošanas potenciāls. Riska mazināšanas pasākumiem nevajadzētu atstāt negatīvu ietekmi uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2020/2184³⁷ 8. pantā minēto sateces baseinu, kur ir ūdens ieguves vietas, riska novērtējumu un riska pārvaldību. Tā kā augsnes remediācija galvenokārt ir vērsta uz to, lai novērstu risku, ko augsnes piesārņojums rada cilvēka veselībai vai videi, var gadīties, ka augsnes remediācija neuzlabotu citus augsnes deskriptorus. Daži augsnes remediācijas paņēmieni var arī negatīvi ietekmēt augsnes veselību. Tāpēc būtu jāņem vērā visas remediācijas paņēmieni priekšrocības un visi trūkumi. Vajadzētu būt iespējai pasākumus, kas veikti saskaņā ar citiem Savienības tiesību aktiem, kvalificēt par riska mazināšanas pasākumiem saskaņā ar šo direktīvu, ja minētie pasākumi rezultatīvi samazina piesārņotu objektu radītos riskus.

³⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2020/2184 (2020. gada 16. decembris) par dzeramā ūdens kvalitāti (OV L 435, 23.12.2020., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2020/2184/oj>).

- (69) Potenciāli piesārņotu objektu izpētē un piesārņotu objektu apsaimniekošanā būtu jāievēro princips “piesārņotājs maksā”, piesardzības princips un proporcionalitātes princips. Dalībvalstīm būtu jācenšas atklāt piesārņotāju un būtu jāizveido atbildības hierarhija vai lēmumu pieņemšanas ķēde, lai noteiktu fizisko vai juridisko personu, kas ir atbildīga par augsnes izpēti, riska novērtēšanu un riska mazināšanas pasākumu izmaksām. Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai nolemt vēl vairāk nošķirt vēsturiski piesārņotus un jaunus piesārņotus objektus un piemērot stingrāku pieeju attiecībā uz piesārņojumu, kas radies pēc noteikta atsaucē datuma. Tādu piesārņotu objektu gadījumā, attiecībā uz kuriem nav iespējams identificēt fizisko vai juridisko personu, kas ir atbildīga par piesārņojumu, dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai izmantot finanšu instrumentus un Savienības finansējuma programmas, lai izpildītu pienākumus attiecībā uz augsnes izpēti un augsnes remediāciju.
- (70) Augsnes piesārņojumu jau reglamentē Savienības tiesību akti, piemēram, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2010/75/ES vai 2004/35/EK³⁸. Šīs direktīvas noteikumi neskar attiecīgajos Savienības tiesību aktos noteiktās prasības.

³⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/35/EK (2004. gada 21. aprīlis) par atbildību vides jomā attiecībā uz videi nodarītā kaitējuma novēršanu un atbaidzināšanu (OV L 143, 30.4.2004., 56. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2004/35/oj>).

- (71) Augsnes izpēte, riska novērtējumi vai riska mazināšanas pasākumi, kas potenciāli piesārņotos objektos vai piesārņotos objektos veikti pirms ... [šīs direktīvas stāšanās spēkā diena] un kas atbilst šajā direktīvā noteiktajām prasībām, būtu jāuzskata par piemērotiem, lai izpildītu šajā direktīvā noteiktās prasības attiecībā uz šādiem objektiem.
- (72) Pasākumos, ko veic, ievērojot šo direktīvu, būtu jāņem vērā arī citi Savienības rīcībpolitiskie mērķi, piemēram, mērķi, kuri izvirzīti, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1252³⁹, proti, garantēt Savienības rūpniecību drošu un ilgtspējīgu apgādi ar kritiski svarīgām izejvielām.

³⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1252 (2024. gada 11. aprīlis), ar ko izveido satvaru tam, kā nodrošināt drošu un ilgtspējīgu apgādi ar kritiski svarīgām izejvielām, un groza Regulas (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 un (ES) 2019/1020 (OV L, 2024/1252, 3.5.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj>).

- (73) Būtiska augsnes rīcībpolitikas sastāvdaļa ir pārredzamība, un tā nodrošina publisku pārskatatbildību un informētību, taisnīgus tirgus apstākļus un to, ka progresam var izsekot līdzī. Tāpēc dalībvalstīm būtu jāizveido un jāuztur piesārņotu objektu un potenciāli piesārņotu objektu valsts reģistrs. Minētajos reģistros vajadzētu būt iekļautai informācijai par konkrētiem objektiem, kura būtu jādara publiski piekļūstama ģeoreferencētu telpisko datu tiešsaistes datubāzē. Ja reģistri tiek izveidoti vietējā līmenī, dalībvalstīm būtu jāparedz koordinēts valsts kontaktpunkts piekļuvei dažādiem vietējā līmeņa reģistriem, piemēram, centralizēta valsts tīmekļa vietne, kurā ietvertas tīmekļa saites. Reģistros būtu jāiekļauj informācija, kas vajadzīga, lai sabiedrību informētu par potenciāli piesārņotu objektu esību un piesārņotu objektu apsaimniekošanu. Ņemot vērā to, ka par augsnes piesārņojumu potenciāli piesārņotos objektos pēc definīcijas var būt tikai aizdomas, sabiedrībai būtu jāpaziņo un skaidri jāizskaidro atšķirība starp potenciāli piesārņotiem objektiem un piesārņotiem objektiem, lai neradītu nevajadzīgas bažas. Reģistri, kas ... [šīs direktīvas spēkā stāšanās diena] jau pastāv un atbilst šajā direktīvā noteiktajām prasībām, būtu jāuzskata par piemērotiem, lai izpildītu šajā direktīvā noteiktās prasības.

- (74) Līguma par Eiropas Savienību (LES) 19. panta 1. punkta otrā daļa nosaka, ka dalībvalstīm ir jānodrošina tiesību aizsardzības līdzekļi, kas ir pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības. Turklāt saskaņā ar Konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem⁴⁰ (“Orhūsas konvencija”), kuru Eiropas Kopiena apstiprināja 2005. gada 17. februārī ar Padomes Lēmumu 2005/370/EK⁴¹, attiecīgas sabiedrības daļas locekļiem ir jābūt iespējai vērsties tiesā, lai tiktu labāk aizsargātas tiesības dzīvot veselībai un labbūtībai piemērotā vidē.

⁴⁰ OV L 124, 17.5.2005., 4. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/convention/2005/370/oj>.

⁴¹ Padomes Lēmums 2005/370/EK (2005. gada 17. februāris) par to, ka Eiropas Kopienas vārdā noslēdz Konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (OV L 124, 17.5.2005., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2005/370/oj>).

- (75) Kā skaidrots Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā⁴², dalībvalstīm nav atļauts ierobežot tiesības celt prasību pret publiskas iestādes lēmumu, tās attiecinot tikai uz tiem attiecīgās sabiedrības daļas locekļiem, kas ir piedalījušies lēmumu pieņemšanas procedūrā, kuras rezultātā minētais lēmums tika pieņemts. Turklāt jebkurai izskatīšanas procedūrai vajadzētu būt taisnīgai, vienlīdzīgai, savlaicīgai un ne pārmērīgi dārgai, un tajā būtu jāparedz pienācīgi tiesiskās aizsardzības līdzekļi, tostarp attiecīgā gadījumā pienākumrīkojumi. Turklāt saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas⁴³ judikatūru iespēja vērsties tiesā ir minimums, kas jānodrošina attiecīgai sabiedrības daļai.

⁴² Tiesas (pirmā palāta) 2021. gada 14. janvāra spriedums *LB un citi / College van burgemeester en wethouders van de gemeente Echt-Susteren*, C-826/18, ECLI:EU:C:2021:7, 58. un 59. punkts.

⁴³ Tiesas (otrā palāta) 2008. gada 25. jūlija spriedums *Dieter Janecek / Freistaat Bayern*, C-237/07, ECLI:EU:C:2008:447, 42. punkts; Tiesas (otrā palāta) 2014. gada 19. novembra spriedums *Client Earth / The Secretary of State for the Environment, Food and Rural Affairs*, C-404/13, ECLI:EU:C:2014:2382, 56. punkts; Tiesas (pirmā palāta) 2019. gada 26. jūnija spriedums *Craeynest un citi*, C-723/17, ECLI:EU:C:2019:533, 56. punkts; Tiesas (virspalāta) 2019. gada 19. decembra spriedums *Deutsche Umwelthilfe eV / Freistaat Bayern*, C-752/18, ECLI:EU:C:2019:1114, 56. punkts.

- (76) Direktīva (ES) 2019/1024 prasa brīvā un atvērtā formātā publiskot publiskā sektora datus. Direktīvas (ES) 2019/1024 virsmērķis ir turpināt stiprināt Savienības datu ekonomiku, palielinot atkalizmantošanai pieejamo sadarbībspējīgo publiskā sektora datu daudzumu, nodrošinot godīgu konkurenci un vieglu piekļuvi publiskā sektora informācijai un uzlabojot uz datiem balstītu pārrobežu inovāciju. Minētās direktīvas pamatprincips ir tāds, ka publiskā sektora datiem vajadzētu būt pēc noklusējuma un integrēti atvērtiem. Direktīvas 2003/4/EK mērķis ir dalībvalstīs garantēt tiesības piekļūt vides informācijai saskaņā ar Orhūsas konvenciju. Orhūsas konvencija un Direktīva 2003/4/EK ietver plašus pienākumus, kas saistīti gan ar vides informācijas sniegšanu pēc pieprasījuma, gan tās aktīvu izplatīšanu. Direktīva 2003/4/EK paredz ierobežotu sarakstu ar atbrīvojumiem no vides informācijas izplatīšanas vai izpaušanas, ņemot vērā sabiedrības intereses informācijas izplatīšanā, ja informācijas izplatīšana vai izpaušana nelabvēlīgi ietekmētu konkrētas intereses. Šādas intereses ietver sabiedrisko drošību vai valsts aizsardzību; komerciālas vai rūpnieciskas informācijas konfidencialitāti, ja šādu konfidencialitāti paredz Savienības vai valsts tiesību akti, lai aizsargātu likumīgas saimnieciskas intereses, tostarp sabiedrības intereses, nodrošinot statistikas datu konfidencialitāti un nodokļu slepenību; un personas datu vai to lietu konfidencialitāti, kas saistītas ar fizisku personu, ja šī persona nepiekrīt informācijas publiskošanai, kad šādu konfidencialitāti paredz Savienības vai valsts tiesību akti. Arī Direktīvas 2007/2/EK darbības joma ir plaša: tā aptver telpiskās informācijas, arī dažādiem vides jautājumiem veltītu datu kopu, kopīgošanu. Ir svarīgi, lai šīs direktīvas noteikumi par piekļuvi informācijai un datu kopīgošanas kārtību papildinātu Direktīvas (ES) 2019/1024, 2003/4/EK un 2007/2/EK, nevis veidotu atsevišķu tiesisko regulējumu. Tāpēc šīs direktīvas noteikumiem par sabiedrībai sniedzamo informāciju un informāciju par īstenošanas monitoringu nevajadzētu skart minētās direktīvas.

- (77) Ir arī svarīgi, lai šīs direktīvas noteikumi, kas saistīti ar datu kopīgošanas kārtību, ļautu dalībvalstīm atkalizmantot jau esošās datu infrastruktūras, kas izveidotas, ievērojot Direktīvas (ES) 2019/1024 un 2007/2/EK, lai nodrošinātu efektīvu un savlaicīgu informācijas apmaiņu. Tādēļ dalībvalstis un Komisija varētu izmantot tādus instrumentus kā *REPORTNET*, ko pārvalda EVA. Minētā pieeja atbilst vienreizējas iesniegšanas principam un novērš papildu sloga uzlikšanu dalībvalstīm saistībā ar īpašas datu infrastruktūras izveidi atbilstīgi šai direktīvai.
- (78) Lai nodrošinātu, ka noteikumi par augsnes veselības monitoringu un piesārņotu objektu apsaimniekošanu tiek pienācīgi pielāgoti, saskaņā ar LESD 290. pantu būtu Komisijai jādeleģē pilnvaras pieņemt aktus, ar ko šī direktīva tiktu grozīta, lai augsnes veselības monitoringa metodikas, riska mazināšanas pasākumu indikatīvo sarakstu un objektam raksturīgā riska novērtēšanas posmus un principus pielāgotu zinātnes un tehnikas attīstībai. Ir īpaši būtiski, lai Komisija, veicot sagatavošanas darbus, rīkotu atbilstīgas apspriešanās, tostarp ekspertu līmenī, un lai minētās apspriešanās tiktu rīkotas saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu⁴⁴. Jo īpaši, lai deleģēto aktu sagatavošanā nodrošinātu vienādu dalību, Eiropas Parlaments un Padome visus dokumentus saņem vienlaicīgi ar dalībvalstu ekspertiem, un minēto iestāžu ekspertiem ir sistemātiska piekļuve Komisijas ekspertu grupu sanāksmēm, kurās notiek deleģēto aktu sagatavošana.

⁴⁴ OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

- (79) Lai nodrošinātu vienādus šīs direktīvas īstenošanas nosacījumus, būtu Komisijai jāpiešķir īstenošanas pilnvaras noteikt formātus vai metodes augsnes veselības datu kopīgošanai vai vākšanai un minēto datu integrēšanai digitālajā augsnes veselības datu portālā un noteikt Komisijai elektroniski ziņojamo datu un informācijas formātu, struktūru un sīki izstrādātu ziņošanas kārtību. Minētās pilnvaras būtu jāizmanto saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011⁴⁵.

⁴⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 182/2011 (2011. gada 16. februāris), ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

- (80) Lai atbalstītu dalībvalstis šajā direktīvā noteikto pienākumu pildīšanā, Komisijai sadarbībā ar dalībvalstīm un attiecīgā gadījumā ar citām ieinteresētajām personām būtu jāsagatavo dokumenti un jāizstrādā zinātniski instrumenti, tostarp iespējamās metodikas un procedūras, ko varētu piemērot. Minētie dokumenti un zinātniskie instrumenti laikus sniegtu dalībvalstīm būtisku informāciju, vienlaikus nodrošinot elastību balstīties uz jau ieviestajām metodikām un procedūrām. Minētie dokumenti un zinātniskie instrumenti būtu jāpapildina ar nepieciešamo palīdzību un spēju veidošanu. Komisijai būtu jānodrošina dalībvalstīm nepieciešamā spēju veidošana un palīdzība un jāatbalsta metožu daudzpusēja saskaņošana, un tādējādi, kopīgojot zināšanas, jālikvidē esošie datu iztrūkumi un darbplūsmas nepilnības. Šajā nolūkā Komisijai būtu jābalstās uz esošajiem Savienības un starptautiskā līmeņa mehānismiem, tostarp uz iniciatīvu *Soil BON*, Globālo augsnes partnerību, *SOILveR*, *NICOLE*, *EUROSOLAN*, ES misijas “Augsnes kurss Eiropai” spoguļgrupām un *EIONET*. Komisijai būtu jāatbalsta pārrobežu sadarbība starp dalībvalstīm, lai nodrošinātu, ka tiek izmantota saskaņota pieeja augsnes monitoringam un ka kaimiņos esošajiem augsnes rajoniem ir vienlīdzīgi konkurences apstākļi.

- (81) Papildus dokumentu sagatavošanai un zinātnisko instrumentu izstrādei Komisijai būtu jāorganizē regulāra informācijas, pieredzes un paraugprakses apmaiņa starp dalībvalstīm un, attiecīgā gadījumā, citām ieinteresētajām personām par šīs direktīvas piemērošanu. Turklāt šāda informācijas apmaiņa varētu dot iespēju diskutēt par: augsnes veselības novērtējumu rezultātu publiskošanu; praksi, kas uzlabo augsnes noturību; tādu piesārņojumu, kas nav antropogēns punktveida avota piesārņojums; tādas atbildības hierarhijas piemērošanu, ar ko nosaka par piesārņoto objektu apsaimniekošanu atbildīgo pusi vai puses; nenosakāmas piederības objektu apsaimniekošanu; piesārņoto objektu augsnes remediācijas paņēmieniem; dabisko un antropogēno fona līmeņu noteikšanu un izvērtēšanu; pieejām tādu teritoriju apzināšanai, kurās nav izpildīti atsevišķi veselīga augsnes stāvokļa kritēriji; kvalitātes pārvaldības sistēmas praksi attiecībā uz laboratorijām; un zemes aizņemšanas mitigācijas principiem.

- (82) Komisijai līdz ... [90 mēneši no šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] būtu jāveic uz pierādījumiem balstīts izvērtējums un attiecīgā gadījumā šī direktīva jāpārskata, pamatojoties uz augsnes veselības novērtējumu rezultātiem. Minētajā izvērtēšanā jo īpaši būtu jānovērtē nepieciešamība noteikt konkrētākas prasības, lai nodrošinātu, ka tiek sasniegti šīs direktīvas mērķi. Minētajā izvērtēšanā būtu arī jānovērtē nepieciešamība veselīgu augšņu definīciju pielāgot zinātnes un tehnikas attīstībai, pievienojot noteikumus par noteiktiem augsnes deskriptoriem vai veselīga augsnes stāvokļa kritērijiem, kuru pamatā būtu jauni zinātniski pierādījumi par augšņu aizsardzību vai dalībvalstij specifiska problēma, kuras cēlonis ir jauni vides vai klimatiskie apstākļi. Saskaņā ar 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīguma par labāku likumdošanas procesu 22. punktu minētās izvērtēšanas pamatā jābūt lietderības, efektivitātes, būtiskuma, saskaņotības un pievienotās vērtības kritērijiem, un tai būtu jāveido pamats ietekmes novērtējumiem attiecībā uz turpmākās rīcības iespējām.

- (83) Lai līdz 2050. gadam panāktu, ka visas augsnes ir veselīgas, un lai nodrošinātu, ka augsnes visā Savienībā ilgtermiņā sniedz ekosistēmu pakalpojumus, ir vajadzīgi visu dalībvalstu koordinēti pasākumi. Atsevišķa dalībvalstu rīcība ir izrādījusies nepietiekama, jo augsnes degradācija turpinās un pat pastiprinās. Ņemot vērā to, ka šīs direktīvas mērķus nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet tās mēroga un iedarbības dēļ šos mērķus var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar LES 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai.
- (84) Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/1725⁴⁶ 42. panta 1. punktu ir notikusi apspriešanās ar Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāju, kas 2023. gada 11. decembrī sniedza atzinumu.

⁴⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK (OV L 295, 21.11.2018, 39. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj>).

- (85) Saskaņā ar dalībvalstu un Komisijas 2011. gada 28. septembra kopīgo politisko deklarāciju par skaidrojošiem dokumentiem⁴⁷ dalībvalstis ir apņēmušās, paziņojot savus transponēšanas pasākumus, pamatotos gadījumos pievienot vienu vai vairākus dokumentus, kuros paskaidrota saikne starp direktīvas sastāvdaļām un atbilstīgajām daļām valsts pieņemtos transponēšanas instrumentos. Attiecībā uz šo direktīvu likumdevējs uzskata, ka šādu dokumentu nosūtīšana ir pamatota,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

⁴⁷ OV C 369, 17.12.2011., 14. lpp.

I nodaļa

Vispārīgi noteikumi

1. pants

Mērķi un priekšmets

1. Šīs direktīvas mērķi ir izveidot stabilu un saskanīgu augsnes monitoringa satvaru visām augsnēm visā Savienībā, samazināt augsnes piesārņojumu līdz līmeņiem, kas vairs nebūtu uzskatāmi par kaitīgiem cilvēka veselībai un videi, pastāvīgi uzlabot augsnes veselību Savienībā, saglabāt veselīgu augsnes stāvokli un novērst un risināt visus augsnes degradācijas aspektus, lai līdz 2050. gadam panāktu veselīgas augsnes, kas spētu nodrošināt dažādus ekosistēmu pakalpojumus tādā apmērā, kas ir pietiekams, lai apmierinātu vides, sabiedrības un ekonomikas vajadzības, novērstu un mazinātu klimata pārmaiņu un biodaudzveidības izzušanas ietekmi, un palielinātu noturību pret dabas katastrofām un tādā ziņā kā nodrošinātība ar pārtiku.
2. Šī direktīva nosaka satvaru un pasākumus šādās jomās:
 - a) augsnes veselības monitorings un novērtēšana;
 - b) augsnes noturība; un
 - c) piesārņoto objektu pārvaldība.

2. pants
Darbības joma

Šī direktīva ir piemērojama visām augsnēm dalībvalstu teritorijā.

3. pants
Definīcijas

Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

- 1) “augzne” ir Zemes garozas virsējais slānis, kas atrodas starp pamatiezi vai cilmiezi un zemes virsmu un kas sastāv no minerāldaļiņām, organiskās vielas, ūdens, gaisa un dzīvniekiem;
- 2) “ekosistēma” ir dinamisks augu, dzīvnieku un mikroorganismu kopu un to nedzīvās vides komplekss, kurš mijiedarbojas kā funkcionāla vienība;
- 3) “ekosistēmu pakalpojumi” ir tiešs vai netiešs ekosistēmu devums vides, ekonomiskajos, sociālajos, kultūras un citos ieguvumos, ko cilvēki gūst no minētajām ekosistēmām;
- 4) “augšņu biodaudzveidība” ir augšņu dzīvo organismu dažādība, kas ietver gan ģēnus, gan organismu kopas, un ekoloģiskie kompleksi, kuros tie ietilpst, proti, gan augšņu mikrodzīvotņu kompleksi, gan ainavu kompleksi;

- 5) “augšnes veselība” ir augšnes fizikālais, ķīmiskais un bioloģiskais stāvoklis, kas nosaka tās spēju darboties kā vitālai dzīvai sistēmai un sniegt ekosistēmu pakalpojumus;
- 6) “augšnes noturība” ir augšnes spēja saglabāt savas funkcijas un uzturēt savu spēju sniegt ekosistēmu pakalpojumus, kā arī izturēt traucējumus un atgūties no tiem;
- 7) “augšnes apsaimniekošanas prakses” ir prakses, kas ietekmē augšnes fizikālās, ķīmiskās vai bioloģiskās īpašības;
- 8) “augšnes rajons” ir dalībvalsts teritorijas daļa, ko minētā dalībvalsts norobežojusi saskaņā ar šo direktīvu;
- 9) “augšnes vienība” ir telpiski nošķirta teritorija augšnes rajonā, kas veidojas krustojot telpiskās datu kopas, kuras izmanto par statistiskā viendabīguma faktoriem minētajā augšnes rajonā;
- 10) “augšnes deskriptors” ir parametrs, kas raksturo kādu augšnes veselības fizikālo, ķīmisko vai bioloģisko īpašību;
- 11) “augšnes veselības novērtējums” ir augšnes veselības izvērtējums, kura pamatā ir augšnes deskriptoru vērtību mērījums vai aplēse;
- 12) “augšnes piesārņojums” ir kādas vielas klātbūtne augsnē tādā līmenī, kas var tieši vai netieši kaitēt cilvēka veselībai vai videi;
- 13) “piesārņotājs” ir viela, kas var izraisīt augšnes piesārņojumu vai pamatieža vai cilmieža piesārņojumu;

- 14) “potenciāli piesārņots objekts” ir norobežota teritorija, attiecībā uz kuru, pamatojoties uz attiecīgiem pierādījumiem, ir aizdomas, ka antropogēniskas punktveida avota darbības ir izraisījušas augsnes piesārņojumu vai pamatieža vai cilmieža piesārņojumu;
- 15) “piesārņots objekts” ir norobežota teritorija, kurā ir apstiprināts augsnes piesārņojums vai pamatieža vai cilmieža piesārņojums, ko izraisījušas antropogēnas punktveida avota darbības;
- 16) “zeme” ir Zemes virsma bez pastāvīga ūdensobjektu seguma;
- 17) “zemes segums” ir Zemes virsmas fizikālais un bioloģiskais segums;
- 18) “augšnes noslēgšana” ir augsnes noseģšana ar pilnīgi vai daļēji necaurlaidīgu materiālu;
- 19) “noslēgta augsne” ir augsnes teritorija, kurā ir veikta augsnes noslēgšana;
- 20) “augšnes aizvākšana” ir pagaidu vai ilgtermiņa pilnīga vai daļēja augsnes aizvākšana kādā teritorijā;
- 21) “augšnes seguma noņemšana” ir noslēgtas augsnes pārveidošana par augsni, kas nav noslēgta augsne;
- 22) “pārneses funkcija” ir matemātisks noteikums, ar kuru tāda mērījuma vērtību, kurš veikts, izmantojot no atsaucē metodikas atšķirīgu metodiku, var konvertēt vērtībā, ko iegūtu, ja augsnes mērījumu veiktu, izmantojot atsaucē metodiku;

- 23) “attiecīga sabiedrības daļa” ir sabiedrības daļa, kuru ietekmē vai varētu ietekmēt augsnes degradācija vai kura ir ieinteresēta lēmumu pieņemšanas procedūrās, kas saistītas ar šajā direktīvā noteikto pienākumu īstenošanu, tostarp zemes īpašnieki, zemes pārvaldnieki un zemes lietotāji, kā arī nevalstiskās organizācijas, kas veicina cilvēka veselības vai vides aizsardzību un atbilst visām valsts tiesību aktu prasībām;
- 24) “augšnes atveseļošana” ir ar nodomu veikta darbība, kuras mērķis ir degradētu augsni atkal padarīt veselīgu;
- 25) “risks” ir iespējamība, ka ekspozīcija augsnes piesārņojumam vai pamatieža vai cilmieža piesārņojumam varētu kaitīgi ietekmēt cilvēka veselību vai vidi;
- 26) “augšnes izpēte” ir process, ko var veikt vairākos un iteratīvos posmos, lai novērtētu piesārņotāju klātbūtni un līmeni augsnē, pamatiezī vai cilmiezī un attiecīgā gadījumā raksturotu un noteiktu piesārņotā objekta platību;
- 27) “augšnes remediācija” ir tādu darbību kopums, kas samazina, izolē vai imobilizē piesārņotājus augsnē, pamatiezī vai cilmiezī;
- 28) “risku mazināšanas pasākumi” ir pasākumi, kuru mērķis ir samazināt piesārņoto objektu radīto risku cilvēka veselībai un videi, vai nu veicot augsnes remediāciju, vai pārveidojot avota, ceļa un subjekta saiti, bet nemainot paša piesārņojuma raksturu.

4. pants

Augsnes rajoni un augsnes vienības

1. Dalībvalstis administratīvām vajadzībām izveido vienu vai vairākus augsnes rajonus, kas aptver visu to teritoriju un par kuriem atbild viena vai vairākas kompetentās iestādes, kas norīkotas, ievērojot 5. pantu.
2. Dalībvalstis izveido augsnes vienības, kas kopā aptver visu to teritoriju, monitoringa izstrādes vajadzībām un lai ziņotu par augsnes veselību attiecīgajā augsnes vienībā ar noteiktu kļūdas robežu, ņemot vērā:
 - a) augsnes rajonu, kas izveidoti, ievērojot 1. punktu, ģeogrāfisko platību;
 - b) augsnes tipu atbilstoši definīcijai Eiropas Savienības un kaimiņvalstu augsnes reģionu kartē ar mērogu 1:5 000 000, kuru partnerībā ar Kopīgo pētniecības centru (*JRC*) publicējis Ģeozinātņu un dabas resursu federālais institūts (*BGR*);
 - c) zemes izmantojuma kategorijas, izņemot ūdensobjektus, kā minēts Regulā (ES) 2018/841.
3. Lai izveidotu savas augsnes vienības, dalībvalstis var izmantot 2. punktā minēto datu atjauninājumus, ja tādi ir pieejami Savienības, valsts vai vietējā līmenī, vai detalizētākus datus, kas ir līdzvērtīgi minētajiem datiem.

Dalībvalstis savu augsnes vienību izveidošanā var ņemt vērā papildu telpiskos datus, piemēram, datus, kas attiecas uz klimatu, vides zonām, kā aprakstīts attiecīgajos zinātniskajos pētījumos vai ziņojumos, vai uz upju baseiniem.

5. pants

Kompetentās iestādes

Dalībvalstis norīko kompetentās iestādes, kas pienācīgā līmenī ir atbildīgas par šajā direktīvā paredzēto pienākumu izpildi.

II nodaļa

Augsnes veselības monitorings un novērtēšana

6. pants

Augsnes veselības un augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas monitoringa satvars

1. Lai nodrošinātu regulāru, saskaņotu un precīzu augsnes veselības un augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas monitoringu saskaņā ar šo pantu un I un II pielikumu, dalībvalstis izveido monitoringa satvaru (“augšnes monitoringa satvars”) tādā līmenī, kas ir atbilstošs attiecībā uz augsnes deskriptoriem un augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas indikatoriem.

Augsnes monitoringa satvara pamatā ir esošie monitoringa satvari valstu un Savienības līmenī, tostarp attiecīgā gadījumā dati no Zemes izmantošanas un zemes pārklājuma statistiskā apsekojuma (*LUCAS*).

Vajadzības gadījumā dalībvalstis var pielāgot savu augsnes monitoringa satvaru saviem tālākajiem reģioniem, lai ņemtu vērā minēto reģionu konkrētās īpatnības.

2. Dalībvalstis monitorē augsnes veselību katrā augsnes vienībā un monitorē augsnes noslēgšanu un augsnes aizvākšanu katrā augsnes rajonā.
3. Monitoringa satvara pamatā ir šādi elementi:
 - a) augsnes deskriptori un veselīga augsnes stāvokļa kritēriji, kas minēti 7. pantā;
 - b) paraugošanas punkti, kas nosakāmi saskaņā ar 9. panta 1. punktu;
 - c) augsnes mērījumi, kas jāveic dalībvalstīm un attiecīgā gadījumā Komisijai saskaņā ar 9. panta 3. un 4. punktu;
 - d) zinātniski pamatoti tālizpētes dati un produkti, kā minēts šā panta 4. punktā, ja tādi ir;
 - e) augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas indikatori, kas minēti 7. panta 1. punkta otrajā daļā.

4. Lai sadarbībā ar dalībvalstīm pētītu iespējas attiecībā uz augsnes tālīzpētes produktiem un tos izstrādātu, nodrošinātu dalībvalstīm nepieciešamos datus par augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas indikatoriem un sniegtu dalībvalstīm atbalstu saistībā ar attiecīgo augsnes deskriptoru monitoringu, Komisija un Eiropas Vides aģentūra (EVA) izmanto esošos kosmosa datus un produktus, kas iegūti ar *Copernicus* komponentu Savienības kosmosa programmā, kura izveidota ar Regulu (ES) 2021/696.
5. Komisija un EVA, balstoties uz esošajiem datiem, līdz ... [24 mēneši no šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] izveido digitālu augsnes veselības datu portālu (“digitālais augsnes veselības datu portāls”), lai ģeoreferencētā telpiskā formātā nodrošinātu piekļuvi vismaz pieejamajiem augsnes vienības līmenī vai detalizētāk apkopotiem augsnes veselības datiem no šādiem avotiem:
 - a) 9. panta 3. un 4. punktā minētie augsnes mērījumi;
 - b) attiecīgie augsnes tālīzpētes dati un produkti, kā minēts šā panta 4. punktā.

Pirmajā daļā minēto augsnes veselības datu apstrādi un piekļuvi tiem veic saskaņā ar attiecīgajiem Savienības tiesību aktiem.

6. Komisija un EVA nodrošina, ka pirms augsnes veselības datu publiskošanas digitālajā augsnes veselības datu portālā dalībvalstīm savlaicīgi un efektīvi tiek nodrošināta iespēja pārskatīt šādus datus un pieprasīt jebkādu kļūdu labojumu. Komisija un EVA nodrošina, ka šāda iespēja tiek dota arī saistībā ar jebkuru citu ziņojumu, kas ir publicējams digitālajā augsnes veselības datu portālā un ir balstīts uz augsnes monitoringa satvaru.
7. Digitālais augsnes veselības datu portāls var nodrošināt piekļuvi arī citiem ar augsnes veselību saistītiem datiem, kas nav 5. punktā minētie dati, ja šie ar augsnes veselību saistītie dati ir kopīgoti vai ievākti formātā vai ar metodēm, ko Komisija noteikusi, ievērojot 9. punktu.
8. Digitālais augsnes veselības datu portāls nenodrošina piekļuvi datiem un informācijai, kuru izpaušana negatīvi ietekmētu sabiedrisko drošību vai valsts aizsardzību.
9. Komisija pieņem īstenošanas aktus, lai noteiktu, kādā formātā vai ar kādām metodēm šajā pantā minētie dati ir kopīgojami vai vācam, vai integrējami digitālajā augsnes veselības datu portālā. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 22. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru.

7. pants

Augsnes deskriptori, veselīga augsnes stāvokļa kritēriji un augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas indikatori

1. Veicot augsnes veselības monitoringu un novērtēšanu, dalībvalstis izmanto I pielikuma A, B un C daļā uzskaitītos augsnes deskriptorus.

Veicot augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas monitoringu, dalībvalstis izmanto I pielikuma D daļā uzskaitītos augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas indikatorus.

2. Novērtējot augsnes veselību, dalībvalstis izmanto veselīga augsnes stāvokļa kritērijus, kas ietver šādus kritērijus:

- a) nesaistošas ilgspējīgas mērķvērtības, kas uzskaitītas I pielikuma A un B daļā; un
- b) darbības palaidējvērtības, kas noteiktas saskaņā ar 6. punktu.

3. Dalībvalstis nosaka sarakstu ar organiskiem piesārņotājiem, kas atbilst I pielikuma B daļā minētajam ar augsnes piesārņojumu saistītajam augsnes deskriptoram. Šajā nolūkā dalībvalstis var ņemt vērā 8. pantā minēto augsnes piesārņotāju indikatīvo sarakstu.

4. Dalībvalstis nosaka sarakstu ar piesārņotājiem, kas atbilst I pielikuma C daļā minētajiem ar augsnes piesārņojumu saistītajiem augsnes deskriptoriem, tostarp sarakstā iekļauj pesticīdus, to metabolītus un perfluoralkilvielas un polifluoralkilvielas (*PFAS*), kas rada visaugstāko risku cilvēka veselībai un videi, ņemot vērā 8. pantā minēto augsnes piesārņotāju indikatīvo sarakstu, kā arī šādu attiecīgo informāciju, ja tāda ir pieejama:
- a) augsnes piesārņotāja toksiskums;
 - b) augsnes piesārņotāja noturība un mobilitāte;
 - c) augsnes piesārņotāja iespējamā izcelsme un sastopamība;
 - d) kvantitatīvi dati par iesaistīto vielu ražošanas, izmantošanas, patēriņa vai pārdošanas apjomiem attiecīgajās dalībvalstīs;
 - e) cilvēku biomonitoringa dati no pētniecības projektiem, kā arī piesārņotāju klātbūtne vides aģentos.
5. Dalībvalstis nosaka nesaistošas ilgspējīgas mērķvērtības I pielikuma B daļā uzskaitītajiem augsnes deskriptoriem saskaņā ar noteikumiem, kas paredzēti I pielikuma B daļas trešajā ailē.

6. Dalībvalstis katram I pielikuma A un B daļā uzskaitītajam augsnes deskriptoram nosaka vienu vai vairākas darbības palaidējvērtības, kas atspoguļo augsnes degradācijas līmeņus, pamatojoties uz kuriem ir nepieciešams atbalsts augsnes veselībai un augsnes noturībai saskaņā ar 11. pantu.

Dalībvalstis var noteikt darbības palaidējvērtību vienam vai vairākiem augsnes deskriptoriem tādā pašā līmenī, kādā minētajiem augsnes deskriptoriem ir noteikta nesaistošā ilgtermiņa mērķvērtība.

7. Dalībvalstis var noteikt augsnes deskriptorus un augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas indikatorus papildus I pielikumā uzskaitītajiem deskriptoriem un indikatoriem.
8. Ja dalībvalstis nosaka vai pielāgo augsnes deskriptorus, augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas indikatorus vai veselīga augsnes stāvokļa kritērijus saskaņā ar 1. līdz 8. punktu, tās par to informē Komisiju.

8. pants

Augsnes piesārņotāju indikatīvs saraksts

1. Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm izveido indikatīvu sarakstu, kurā iekļauj gan augsnes piesārņotājus ar potenciāli nozīmīgiem riskiem augsnes veselībai un augsnes noturībai, cilvēka veselībai vai videi, gan augsnes piesārņotājus, par kuriem ir nepieciešami dati, lai novērstu šādu potenciāli nozīmīgu risku ietekmi.

2. Augsnes piesārņotājus, tostarp pesticīdus, to metabolītus un *PFAS*, kas jāiekļauj 1. punktā minētajā indikatīvajā sarakstā, atlasa, pamatojoties uz to potenciālu radīt nozīmīgu risku augsnes veselībai un augsnes noturībai, cilvēka veselībai vai videi, uz to toksiskumu un uz ekspozīciju uz tiem visā Savienībā.
3. Līdz ... [18 mēneši no šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm izveido 1. punktā minēto augsnes piesārņotāju indikatīvo sarakstu un vajadzības gadījumā to atjaunina, pamatojoties uz augsnes veselības monitoringa un novērtējuma, kas veikts, ievērojot šo nodaļu, rezultātiem un ņemot vērā zinātnes un tehnikas attīstību.

9. pants

Mērījumi un metodikas

1. Dalībvalstis, izmantojot II pielikuma A daļā noteikto metodiku, nosaka paraugošanas punktu skaitu un atrašanās vietu.

Šā punkta pirmās daļas nolūkā Komisija sniedz dalībvalstīm attiecīgas augsnes deskriptoru kartes, sākotnējos paraugošanas punktus un attiecīgos ar paraugošanas punktiem saistītos datus, kas savākti saskaņā ar iepriekšējiem *LUCAS* augsnes apsekojumiem.
2. Pēc paraugošanas punktu skaita un atrašanās vietas noteikšanas un pirms izlases veida apsekojuma veikšanas dalībvalstis paziņo Komisijai par jebkādu iespējami vajadzīgo atbalstu attiecībā uz paraugu ņemšanu uz lauka un augsnes analīzi, kā arī par visām citām vajadzībām, kas saistītas ar izlases veida apsekojumu.

Komisija koordinācijā ar attiecīgajām dalībvalstīm novērtē atbalsta vajadzības un nosaka piemērotu atbalsta līmeni.

Ja Komisija sniedz atbalstu saskaņā ar šo punktu, attiecīgā dalībvalsts atbilstoši pielāgo izlases veida apsekojumu. Attiecīgā dalībvalsts un Komisija ar rakstisku vienošanos nosaka praktiskos pasākumus šādam atbalstam.

Ja Komisija sniedz atbalstu paraugu ņemšanai uz lauka, attiecīgā dalībvalsts nodrošina, ka Komisija var veikt *in situ* augsnes paraugošanu.

3. Dalībvalstis un, ja Komisija sniedz 2. punktā minēto atbalstu saskaņā ar minētā punkta trešajā daļā minēto rakstisko vienošanos, Komisija veic augsnes mērījumus, ņemot augsnes paraugus 1. punktā minētajos paraugošanas punktos, un vāc, apstrādā un analizē datus, kas ir būtiski, lai noteiktu šādas vērtības:

- a) I pielikumā uzskaitīto augsnes deskriptoru vērtības;
- b) attiecīgā gadījumā – 7. panta 7. punktā minēto papildu augsnes deskriptoru vērtības.

Dalībvalstis ir atbrīvotas no pienākuma ņemt augsnes paraugus no noslēgtas augsnes un teritorijām, kurās veikta augsnes aizvākšana.

Dalībvalstis no I pielikuma A daļā minētajiem elektrovadītspējas mērījumiem var izslēgt teritorijas, kurās nepastāv sasāļošanās risks, un par to informē Komisiju, sniedzot paskaidrojumu.

In situ augsnes paraugošanu veic saskaņā ar II pielikuma A daļas 2. punktā noteikto metodisko kritēriju minimumu lauka izlases veida apsekojumiem.

Attiecībā uz I pielikuma C daļā uzskaitīto augsnes piesārņojuma deskriptoru dalībvalstis var ierobežot paraugošanas punktu skaitu līdz paraugošanas punktu kopskaita, kas noteikts saskaņā ar šā panta 1. punkta pirmo daļu, attiecīgai apakškopai.

Attiecībā uz I pielikuma C daļā uzskaitīto augsnes biodaudzveidības zuduma deskriptoru dalībvalstis veic mērījumus vismaz 5 % no paraugošanas punktu kopskaita, kas noteikts saskaņā ar šā panta 1. punkta pirmo daļu.

4. Ar noteikumu, ka dati tika savākti tajā pašā monitoringa ciklā, kurā tika veikts izlases veida apsekojums, un saskaņā ar II pielikuma A daļas 2. punktā un B daļā minētajām metodikām augsnes mērījumi, kas dalībvalstīm jāveic, ievērojot šā panta 3. punktu, attiecīgā gadījumā var ietvert mērījumus, ko veic:
 - a) dalībvalstis saskaņā ar esošajiem valsts vai vietēja līmeņa augsnes monitoringa tīkliem un augsnes apsekojumiem;
 - b) dalībvalstis saskaņā ar Savienības tiesību aktiem un starptautiskajām tiesībām;

- c) privātie aktori, pētniecības organizācijas un attiecīgā gadījumā citas puses.

Attiecībā uz pirmo augsnes mērījumu veikšanu, kā minēts 8. punktā, šā punkta pirmajā daļā minētais datu vākšanas cikls, ciktāl minētie dati ir pieejami, sākas ... [12 mēneši pirms šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas].

- 5. Dalībvalstis vāc, apstrādā un analizē datus, lai noteiktu I pielikuma D daļā uzskaitīto augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas indikatoru vērtības.

- 6. Dalībvalstis piemēro:

- a) II pielikuma B daļā noteiktās augsnes deskriptoru vērtību noteikšanas vai aplēšanas metodikas;
- b) II pielikuma C daļā noteikto augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas indikatoru vērtību noteikšanas metodisko kritēriju minimumu;
- c) visas prasības, ko Komisija noteikusi saskaņā ar šā panta 13. punktu.

Ja ir pieejamas validētas pārneses funkcijas, kā prasīts II pielikuma B daļas ceturtajā ailē, dalībvalstis var piemērot citas metodikas, nevis tās, kas uzskaitītas šā punkta pirmās daļas a) un b) apakšpunktā.

7. Dalībvalstis nodrošina, ka laboratorijas vai laboratoriju nolīgtas puses, kas veic augsnes mērījumus, kuri dalībvalstīm jāveic, ievērojot 3. punktu, piemēro kvalitātes pārvaldības sistēmas praksi saskaņā ar EN ISO/IEC-17025 vai citiem līdzvērtīgiem Savienības līmenī vai starptautiski atzītiem standartiem, un tām ir piekļuve pienācīgi kvalificētam un atbilstoši apmācītam personālam un infrastruktūrai, aprīkojumam un produktiem, kas vajadzīgi augsnes mērījumu veikšanai.

Novērtējot atbilstību kvalitātes pārvaldības sistēmas praksei, dalībvalstis var uzskatīt, ka pietiek ar vienu akreditāciju jebkurai no II pielikuma B daļā noteiktajām augsnes deskriptoru vērtību noteikšanas metodikām.

Dalībvalstis nodrošina, ka laboratorijas vai laboratoriju nolīgtas puses, kas veic augsnes mērījumus, kuri dalībvalstīm jāveic, ievērojot 3. punktu, savu kompetenci attiecībā uz attiecīgo mērlielumu analīzi pierāda ar:

- a) dalību prasmes pārbaudes programmās, kas aptver analīzes metodes tādos koncentrācijas līmeņos, kuri ir reprezentatīvi augsnes monitoringa programmām, ja tādas ir pieejamas;
- b) tādu references materiālu analīzi, kas ir reprezentatīvi savāktajiem augsnes paraugiem, kuros ir atbilstīgi koncentrācijas līmeņi, ja tādi ir pieejami.

Ja Komisija veic augsnes mērījumus saskaņā ar 3. un 4. punktu, šo punktu piemēro Komisijai.

8. Dalībvalstis un, ja Komisija sniedz atbalstu saskaņā ar 2. punktu, Komisija nodrošina, ka pirmie augsnes mērījumi tiek veikti līdz ... [60 mēneši no šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas].
9. Dalībvalstis nodrošina, ka jauni augsnes mērījumi tiek veikti reizi sešos gados vienā paraugošanas operācijā vai kā daļa no nepārtrauktas paraugošanas shēmas attiecīgajā sešu gadu laikposmā.
10. Atkāpjoties no šā panta 9. punkta, dalībvalstis var nolemt pirms otrās paraugošanas operācijas un pirms turpmākajām paraugošanas operācijām attiecībā uz augsnes deskriptoru neveikt jaunus augsnes mērījumus daļā to teritorijas vai visā to teritorijā, ja, pamatojoties uz datiem, kas iepriekš savākti, ievērojot šo pantu un 6., 7. un 8. pantu, un uz zinātniskiem pierādījumiem, tostarp prognostiskus augsnes modeļiem, kas ir pamatoti ar statistiski nozīmīgu lauka datu apjomu attiecībā uz ģeogrāfisko un temporālo tvērumu, ir saprātīgi un pamatoti sagaidīt, ka šāda augsnes deskriptora vērtība kopš pēdējā monitoringa cikla nav būtiski mainījusies attiecībā uz mērījuma nenoteiktību. Dalībvalstis bez nepamatotas kavēšanās paziņo Komisijai par jebkādu šādu lēmumu.

Pirmajā daļā noteikto atkāpi nepiemēro attiecībā uz augsnes mērījumu veikšanu vienam un tam pašam deskriptoram divās secīgās paraugošanas operācijās.

11. Attiecībā uz katru monitoringa ciklu dalībvalstis vismaz divu monitoringa ciklu garumā glabā augsnes paraugu reprezentatīvu apakškopu īpašos augsnes arhīvos. Dalībvalstis var nolemt neglabāt augsnes paraugus no to tālākajiem reģioniem.

Ja dalībvalstis glabā augsnes paraugus savos īpašajos augsnes arhīvos, tās paredz nosacījumus par piekļuvi šādiem augsnes paraugiem un par to izmantošanu.

Ja dalībvalstis nolemj savu augsnes paraugu reprezentatīvu apakškopu pārvest uz Komisijas īpašo augsnes arhīvu, Komisija nodrošina minēto pārvešanu. Dalībvalstis un Komisija nosaka praktiskos pasākumus attiecībā uz minēto augsnes paraugu nosūtīšanu un paredz nosacījumus par piekļuvi šādiem augsnes paraugiem un par to izmantošanu. Komisija nosūta dalībvalstīm visus rezultātus, kas iegūti, veicot turpmākas attiecīgo parametru pārbaudes vai jaunu parametru turpmāku analīzi. Komisija glabā augsnes paraugus saskaņā ar savu arhivēšanas protokolu.

12. Dalībvalstis nodrošina, ka augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas indikatoru vērtības tiek atjauninātas vismaz reizi trīs gados, balstoties uz pieejamo informāciju.
13. Komisija ir pilnvarota saskaņā ar 21. pantu pieņemt deleģētos aktus, ar ko groza II pielikuma B daļu, lai tajā minētās atsauces metodikas pielāgotu zinātnes un tehnikas attīstībai, it sevišķi tad, ja augsnes deskriptoru vērtības var noteikt, izmantojot 6. panta 4. punktā minētos augsnes tālīzpētes produktus.

10. pants

Augsnes veselības novērtējums

1. Dalībvalstis novērtē augsnes veselību visos savos augsnes rajonos un saistītajās augsnes vienībās, balstoties uz datiem, kas par katru I pielikuma A un B daļā uzskaitīto augsnes deskriptoru ievākti 6. līdz 9. pantā minētā augsnes monitoringa kontekstā.

Dalībvalstis nodrošina, ka augsnes veselības novērtējumi tiek veikti reizi sešos gados un ka pirmo augsnes veselības novērtējumu veic līdz ... [72 mēneši no šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas].

2. Augsnes veselību novērtē attiecībā uz katru augsnes degradācijas aspektu, izmantojot nesaistošās ilgtspējīgās mērķvērtības un darbības palaidējvērtības attiecīgajam veselīga augsnes stāvokļa kritērijam, kas noteikts saskaņā ar 7. panta 2., 5. un 6. punktu.
3. Dalībvalstis analizē I pielikuma C daļā uzskaitīto augsnes deskriptoru vērtības, lai, ņemot vērā attiecīgos datus un pieejamās zinātnes atziņas, noteiktu, vai ekosistēmu pakalpojumi ir zuduši kritiskā apmērā. Dalībvalstis analizē I pielikuma D daļā uzskaitīto augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas indikatoru vērtības, lai novērtētu augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas ietekmi uz ekosistēmu pakalpojumu zudumu un mērķiem un mērķrādītājiem, kas noteikti ar Regulu (ES) 2018/841.
4. Dalībvalstis var noteikt uzlabojumus katram augsnes deskriptoram, kas uzskaitīts I pielikuma A, B un C daļā.

5. I pielikuma A un B daļā uzskaitītā deskriptora labs stāvoklis tiek uzskatīts par sasniegtu, ja ir sasniegta nesaistošā ilgspējīgā mērķvērtība. Dalībvalstis nosaka tādu I pielikuma A un B daļā uzskaitīto augsnes deskriptoru vērtību intervālu, kas attiecībā pret darbības palaidējvērtībām atbilst mērenam stāvoklim un sliktam stāvoklim. Nulles vērtība var būt tikai mērena stāvokļa intervālam.
6. Balstoties uz augsnes veselības novērtējumiem, kas veikti saskaņā ar šo pantu, kompetentās iestādes, kā minēts 5. pantā, attiecīgā gadījumā koordinācijā ar vietējām, reģionālām un valsts iestādēm katrā augsnes rajonā nosaka teritorijas, kurās nav izpildīti atsevišķi veselīga augsnes stāvokļa kritēriji un kurās nepieciešams atbalsts augsnes veselībai un augsnes noturībai saskaņā ar 11. pantu, un saskaņā ar 20. pantu sniedz sabiedrībai informāciju apkopotā veidā. Augsnes veselības monitoringa datus, augsnes veselības novērtējumu rezultātus un šā panta 3. punktā minēto analīzi izmanto III pielikumā uzskaitīto programmu, plānu, mērķrādītāju un pasākumu izstrādei.
7. Lai palīdzētu uzlabot augsnes veselību, 5. pantā minētās kompetentās iestādes attiecīgā gadījumā koordinācijā ar vietējām, reģionālajām un valsts iestādēm katrā augsnes rajonā nosaka teritorijas, kurās ir augsts potenciāls uzlabot augsnes veselību, veicot augsnes seguma noņemšanu vai augsnes atjaunošanu. Noslēgtas augsnes teritoriju un teritoriju, kurās veikta augsnes aizvākšana, potenciālu novērtē, balstoties uz augsnes veselības uzlabošanas tehnisko iespējamību, izmaksu efektivitāti un sasniedzamo līmeni.

8. Papildus 20. pantā noteiktajiem pienākumiem un saskaņā ar valsts tiesību aktiem dalībvalstis pēc attiecīgo zemes īpašnieku un zemes apsaimniekotāju pieprasījuma tiem paziņo 6. līdz 9. pantā minētos augsnes veselības datus un saskaņā ar šo pantu veikto augsnes veselības novērtējumu rezultātus, jo īpaši, lai palīdzētu izstrādāt 11. panta 1. punkta a) apakšpunktā minētos zinātniski pamatotos ieteikumus.

III nodaļa

Augsnes noturība

11. pants

Atbalsts augsnes veselībai un augsnes noturībai

1. Dalībvalstis veicina un atbalsta zemes īpašniekus un zemes apsaimniekotājus attiecībā uz augsnes veselības un augsnes noturības uzlabošanu un atvieglo zemes īpašnieku un zemes apsaimniekotāju centienus panākt šādu uzlabošanu, cita starpā ar šādiem pasākumiem:
- a) nodrošina, ka augsnes apsaimniekotājiem, zemes īpašniekiem, zemes apsaimniekotājiem un attiecīgajām iestādēm ir viegli un līdzvērtīgi pieejami objektīvi un neatkarīgi zinātniski pamatoti ieteikumi par praksi, kas uzlabo augsnes veselību un augsnes noturību, kā arī informācija, mācību pasākumi un spēju veidošana saistībā ar šādu praksi;

- b) vairo izpratni par daudzajiem vidēja termiņa un ilgtermiņa ieguvumiem, ko dod augsnes veselību un augsnes noturību uzlabojoša prakse, un pievērš uzmanību tam, kādas sekas ir augsnes veselībai un augsnes noturībai kaitējošai praksei;
- c) veicina pētniecību un inovāciju attiecībā uz ilgtspējīgas augsnes apsaimniekošanas koncepcijām un augsnes atveseļošanas praksi, kas pielāgota vietējām augsnes īpašībām, klimatiskajiem apstākļiem un zemes izmantojumam;
- d) vietējā līmenī sniedz informāciju par piemērotiem pasākumiem un praksi augsnes veselības uzlabošanai un augsnes noturības palielināšanai, pamatojoties uz augsnes veselības novērtējumu, kas veikts saskaņā ar 10. pantu, un attiecīgā gadījumā ņemot vērā 24. panta 1. punkta k) apakšpunktā minētos dokumentus un zinātniskos instrumentus;
- e) dara pieejamu regulāri atjauninātu pārskatu par pieejamo finansējumu, instrumentiem un citiem pasākumiem, kas atbalsta augsnes veselību un augsnes noturību.

2. Dalībvalstis regulāri veic arī visus šos pasākumus:

- a) novērtē, kādas tehniskās un finansiālās vajadzības pastāv saistībā ar augsnes veselības un augsnes noturības uzlabošanu;
- b) sadarbojas ar attiecīgo sabiedrības daļu, jo īpaši ar zemes īpašniekiem un zemes apsaimniekotājiem, un nodrošina, ka attiecīgajai sabiedrības daļai tiek dota agrīna un reāla iespēja noteikt nepieciešamā atbalsta līmeni; un
- c) novērtē III pielikumā uzskaitīto programmu, plānu, mērķrādītāju un pasākumu kontekstā veikto pasākumu paredzamo ietekmi uz augsnes veselību un augsnes noturību.

12. pants

Zemes aizņemšanas mitigācijas principi

Neskarot dalībvalstu autonomiju attiecībā uz telpisko plānošanu, dalībvalstis nodrošina, ka jaunā augsnes noslēgšanas vai jaunā augsnes aizvākšanas gadījumā, kas ir daļa no zemes aizņemšanas, atbilstīgā telpiskā līmenī to teritorijā tiek ņemti vērā šādi principi:

- a) cik vien iespējams, izvairās no tā, ka zūd augsnes spēja nodrošināt dažādus ekosistēmu pakalpojumus, tostarp pārtikas ražošanu, vai mazina šādu spējas zudumu, veicot šādus pasākumus:
 - i) cik vien iespējams, samazina augsnes platību, ko skar augsnes noslēgšana un augsnes aizvākšana, jo īpaši, veicinot noslēgtu augšņu, piemēram, esošo ēku, atkalizmantošanu un pārprofilēšanu;
 - ii) izraugās apgabalus, kuros ekosistēmu pakalpojumu zudums būtu minimāls, jo īpaši stipri degradētās augsnēs, piemēram, degradētās teritorijās; un
 - iii) veic augsnes noslēgšanu un augsnes aizvākšanu tā, lai līdz minimumam samazinātu negatīvo ietekmi uz augsni, jo īpaši, aizsargājot apkārtējās augsnes vai nodrošinot to, ka augsnes noslēgšana ir pēc iespējas lielākā mērā atgriezeniska;
- b) tiecas saprātīgā mērā kompensēt to, ka zūd augsnes spēja nodrošināt dažādus ekosistēmu pakalpojumus, tostarp ar ekosistēmas pakalpojumu atsākšanu, veicinot seguma noņemšanu noslēgtām augsnēm un atjaunošanu teritorijās, kur veikta augsnes aizvākšana.

IV nodaļa

Piesārņoto objektu pārvaldība

13. pants

Riska izvērtēšanā balstīta un pakāpeniska pieeja

1. Dalībvalstis nodrošina, ka potenciāli piesārņotu objektu un piesārņoto objektu radītie riski cilvēka veselībai un videi tiek apzināti, pārvaldīti un saglabāti pieņemamā līmenī, ņemot vērā augsnes piesārņojuma un saskaņā ar 16. panta 4. punktu veikto riska mazināšanas pasākumu vides, sociālo un ekonomisko ietekmi. Minētos riskus var izvērtēt, ņemot vērā esošo un plānoto zemes izmantojumu katrā šā panta 2. punktā minētajā posmā.

Dalībvalstis izveido atbildības hierarhiju, lai noteiktu pusi vai puses, kas atbild par šā panta 2. punkta b) un c) apakšpunkta īstenošanu atbilstoši konkrētajam objektam.

2. Neskarot stingrākas prasības, kas izriet no Savienības vai valsts tiesību aktiem, dalībvalstis līdz ... [48 mēneši no šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] izveido riska izvērtēšanā balstītu un pakāpenisku pieeju šādu pasākumu izpildei:

- a) potenciāli piesārņotu objektu apzināšana saskaņā ar 14. pantu;

- b) potenciāli piesārņotu objektu izpēte saskaņā ar 15. pantu;
- c) objektam raksturīgā riska novērtēšana un piesārņoto objektu pārvaldība saskaņā ar 16. pantu.

3. Attiecīgajai sabiedrības daļai tiek dotas agrīnas un reālas iespējas:

- a) sniegt piezīmes par 2. punktā minētās riska izvērtēšanā balstītās un pakāpeniskās pieejas izveidi un konkrētu piemērošanu šā panta nozīmē;
- b) sniegt informāciju, kas attiecas uz a) apakšpunktā minētajām darbībām, piemēram, cilvēku biomonitoringa vai vides monitoringa datus no pētniecības projektiem;
- c) sniegt informāciju nolūkā labot informāciju, kas iekļauta 17. pantā minētajā reģistrā.

Piezīmes, kas sniegtas saskaņā ar šā punkta a) apakšpunktu, ņem vērā, kad dalībvalstis izveido un piemēro riska izvērtēšanā balstīto un pakāpenisko pieeju.

4. Šā panta 3. punkta nolūkā dalībvalstis nodrošina, ka sabiedrībai tiek savlaicīgi, pienācīgi un efektīvi sniegta attiecīgā informācija, tostarp, izmantojot publiskus paziņojumus un elektroniskos medijus.

14. pants

Potenciāli piesārņotu objektu apzināšana

1. Dalībvalstis sistemātiski apzina potenciāli piesārņotus objektus savā teritorijā.
2. Potenciāli piesārņotu objektu apzināšanas vajadzībām dalībvalstis izveido potenciāli piesārņojošu darbību sarakstu. Balstoties uz zinātniskiem pierādījumiem, minētās darbības var klasificēt sīkāk vai prioritizēt atbilstoši tam, cik liels ir to augsnes piesārņojuma potenciāls. Apzinot potenciāli piesārņotus objektus savā teritorijā, dalībvalstis attiecīgā gadījumā ņem vērā šādus kritērijus:
 - a) kādas potenciāli piesārņojošas darbības agrāka vai pašreizēja veikšana;
 - b) kādas Direktīvas 2010/75/ES I pielikumā minētās darbības veikšana;
 - c) kāda Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2012/18/ES⁴⁸ minētā uzņēmuma darbība;
 - d) kādas Direktīvas 2004/35/EK III pielikumā minētās darbības veikšana;
 - e) potenciāli piesārņojošs notikums, avārija, nelaime, katastrofa, incidents vai noplūde, kas var izraisīt augsnes piesārņojumu;

⁴⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/18/ES (2012. gada 4. jūlijs) par lielu ar bīstamām vielām saistītu avāriju risku pārvaldību, ar kuru groza un vēlāk atceļ Padomes Direktīvu 96/82/EK (OV L 197, 24.7.2012., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2012/18/oj>).

f) attiecīga informācija, kas iegūta saskaņā ar 6. līdz 9. pantu veiktajā augsnes veselības monitoringā.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka potenciāli piesārņotie objekti, kas pastāvēja ... [šīs direktīvas spēkā stāšanās diena] vai pirms minētā datuma, ir apzināti un pienācīgi reģistrēti 17. pantā minētajā reģistrā līdz ... [120 mēneši no šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas].

15. pants

Potenciāli piesārņotu objektu izpēte

1. Dalībvalstis nodrošina, ka potenciāli piesārņotajos objektos, kas apzināti, ievērojot 14. pantu, tiek veikta augsnes izpēte saskaņā ar šā panta 2. punktu un 13. pantā minēto riska izvērtēšanā balstīto un pakāpenisko pieeju.
2. Dalībvalstis paredz noteikumus par augsnes izpētes laikposmu, saturu, formu un prioritātes noteikšanu.

Nosakot prioritāti augsnes izpētei, dalībvalstis ņem vērā potenciāli piesārņotus objektus, kas atrodas teritorijās, kuras izmanto dzeramā ūdens ieguvei.

Dalībvalstis par augsnes izpēti var uzskatīt pamatziņojumus un monitoringa pasākumus, kas īstenoti saskaņā ar Direktīvu 2010/75/ES, kā arī citu izpēti, ja šādi ziņojumi, pasākumi un izpēte atbilst šīs direktīvas prasībām.

3. Dalībvalstis izveido sarakstu ar konkrētiem notikumiem, kuru gadījumā veicama augsnes izpēte. Augsnes izpēti veic 2. punktā minētajā laikposmā.

16. pants

Objektam raksturīgā riska novērtēšana un piesārņoto objektu pārvaldība

1. Dalībvalstis nosaka, ar kādu konkrētu metodiku novērtē katram piesārņotajam objektam raksturīgo risku. Nosakot šādu metodiku, dalībvalstis nodrošina, ka tiek ņemti vērā V pielikumā minētie posmi un principi.
2. Dalībvalstis nosaka, kāds piesārņoto objektu radītais risks ir uzskatāms par nepieņemamu risku cilvēka veselībai un videi, ņemot vērā pašreizējās zinātnes atziņas, veselības iestāžu sniegtos atzinumus, piesardzības principu, vietējās īpatnības un pašreizējo un plānoto zemes izmantojumu.

3. Attiecībā uz katru piesārņoto objektu, par kuru pēc izpētes, ievērojot 15. pantu vai jebkādā citā veidā, konstatēts, ka tas ir piesārņots, dalībvalstis nodrošina, ka objektam raksturīgā riska novērtēšana tiek veikta, ņemot vērā pašreizējo un plānoto zemes izmantojumu, lai noteiktu, vai piesārņotais objekts nerada nepieņemamu risku cilvēka veselībai vai videi. Ja informācija, kas savākta, ievērojot 15. pantu, ir pietiekama, lai secinātu, ka augsnes piesārņojums nerada nepieņemamu risku cilvēka veselībai vai videi, vai secinātu, ka ir vajadzīga augsnes remediācija, dalībvalstis var nolemt neveikt objektam raksturīgā riska novērtēšanu.
4. Balstoties uz 3. punktā minētās objektam raksturīgā riska novērtēšanas rezultātiem vai uz saskaņā ar minēto punktu izdarītu secinājumu, ka ir vajadzīga augsnes remediācija, dalībvalstis nodrošina, ka bez nepamatotas kavēšanās tiek veikti un īstenoti piemēroti riska mazināšanas pasākumi, lai līdz pieņemamam līmenim samazinātu risku cilvēka veselībai un videi.
5. Lemjot par to, kādi riska mazināšanas pasākumi būtu piemēroti, dalībvalstis, ievērojot mērķi panākt augsnes piesārņojuma novēršanu, tostarp novērst turpmāku piesārņojumu, ņem vērā pieejamo riska mazināšanas pasākumu ilgtermiņa izmaksas, ieguvumus, iedarbīgumu, noturību un tehnisko iespējamību. Riska mazināšanas pasākumi var būt IV pielikumā minētie pasākumi.
6. Komisija ir pilnvarota saskaņā ar 21. pantu pieņemt deleģētos aktus, ar ko IV un V pielikumu pielāgo zinātnes un tehnikas attīstībai.

17. pants

Reģistrs

1. Līdz ... [48 mēneši no šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] dalībvalstis saskaņā ar 2. punktu izveido un uztur potenciāli piesārņotu objektu un piesārņoto objektu reģistru, kā noteikts saskaņā ar šo nodaļu.
2. Reģistrā iekļauj VI pielikumā noteiktos datus un informāciju, izņemot datus un informāciju, kuru izpaušana negatīvi ietekmētu sabiedrisko drošību vai valsts aizsardzību.
3. Dalībvalstis pārvalda vai uzrauga reģistru un nodrošina, ka to regulāri izskata un atjaunina.
4. Dalībvalstis šā panta 1. un 2. punktā minēto reģistru un datus un informāciju bez maksas publisko. Kompetentā iestāde jebkādu datu un informācijas izpaušanu var atteikt vai ierobežot, ja ir izpildīti Direktīvas 2003/4/EK 4. pantā paredzētie nosacījumi.

Reģistru dara pieejamu ģeoreferencētu telpisko datu tiešsaistes datubāzes formā.

V nodaļa

Finansējums, dalībvalstu ziņojumi un sabiedrības informēšana

18. pants

Savienības finansējums

Ņemot vērā, cik prioritāra pašos pamatos ir augsnes monitoringa izveide, augsnes noturība un piesārņoto objektu pārvaldība, šīs direktīvas īstenošanu atbalsta ar Savienības finanšu programmām saskaņā ar piemērojamajiem to noteikumiem un nosacījumiem.

Komisija novērtē jebkādas neatbilstības starp pieejamo Savienības finansējumu un finansējumu, kas vajadzīgs, lai palīdzētu dalībvalstīm īstenot šo direktīvu, īpašu uzmanību pievēršot vides monitoringa vajadzībām.

Īstenojot šo direktīvu, Komisiju un dalībvalstis mudina izmantot finanšu līdzekļus no pienācīgiem avotiem, tostarp Savienības, valstu, reģionālajiem un vietējiem līdzekļiem, lai finansētu darbības, kas vērstas uz augsnes aizsardzību, augsnes noturību un augsnes atveseļošanu.

19. pants
Dalībvalstu ziņojumi

1. Dalībvalstis reizi sešos gados Komisijai un EVA elektroniski ziņo šādus datus un informāciju:
 - a) dati, kas attiecas uz saskaņā ar 6. līdz 10. pantu veikto augsnes veselības monitoringu un augsnes veselības novērtējumiem, un to rezultāti;
 - b) augsnes veselības tendenču analīze attiecībā uz I pielikuma A, B un C daļā uzskaitītajiem augsnes deskriptoriem un I pielikuma D daļā uzskaitīto augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas indikatoru tendenču analīze saskaņā ar 10. pantu;
 - c) kopsavilkums par progresu šādās jomās:
 - i) atbalsts augsnes veselībai un augsnes noturībai saskaņā ar 11. pantu;
 - ii) potenciāli piesārņotu objektu apzināšana un izpēte, piesārņoto objektu pārvaldība un potenciāli piesārņotu objektu un piesārņoto objektu reģistrēšana saskaņā ar 13. līdz 17. pantu.

Pirmo no pirmajā daļā minētajiem ziņojumiem dalībvalstis iesniedz līdz ... [78 mēneši no šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas].

2. Dalībvalstis un Komisija ar EVA atbalstu nodrošina šā panta 1. punktā minēto datu un informācijas savstarpēju apmaiņu un to, ka šāda apmaiņa ir efektīva un ievēro statistikas konfidencialitāti. Dalībvalstis arī nodrošina, ka Komisija un EVA var savlaicīgi un efektīvi piekļūt 17. pantā minētajā reģistrā ietvertajiem datiem un informācijai.
3. Atkāpjoties no 1. un 2. punkta, ja konkrētu datu un informācijas izpaušana nelabvēlīgi ietekmētu sabiedrisko drošību vai valsts aizsardzību, dalībvalstis var nolemt neziņot šādus datus un informāciju, neveikt apmaiņu ar tiem vai nepiešķirt piekļuvi šādiem datiem un informācijai.
4. Līdz ... [39 mēneši no šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] dalībvalstis Komisijai nodrošina tiešsaistes piekļuvi šādām ziņām:
 - a) atjaunināts 4. pantā minēto augsnes rajonu un augsnes vienību saraksts un informācija par to ģeogrāfisko platību;
 - b) atjaunināts 5. pantā minēto kompetento iestāžu saraksts.
5. Dalībvalstis informē Komisiju par riska izvērtēšanā balstītās un pakāpeniskās pieejas, kas minēta 13. pantā, izveides rezultātiem, par metodiku, kas noteikta, ievērojot 16. panta 1. punktu, un par to, ko tās nosaka par nepieņemamu risku, ievērojot 16. panta 2. punktu.

6. Komisija ir pilnvarota pieņemt īstenošanas aktus, ar kuriem nosaka šā panta 1. punktā minēto datu un informācijas iesniegšanas formātu un kārtību. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 22. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru.

20. pants

Informācija sabiedrībai

1. Dalībvalstis saskaņā ar 9. pantu veiktajā augsnes veselības monitoringā iegūtos rezultātus un saskaņā ar 10. pantu veiktos augsnes veselības novērtējumus publisko apkopotu datu veidā, kā arī publisko 17. pantā minēto reģistru.
2. Komisija nodrošina, ka sabiedrībai ir piekļuve digitālajam augsnes veselības datu portālam.

Komisija publicē kompetento iestāžu sarakstu, ko dalībvalstis paziņojušas saskaņā ar 19. panta 4. punkta b) apakšpunktu.
3. Jebkuru šajā direktīvā prasīto datu un informācijas izpaušanu var atteikt vai ierobežot, ja ir izpildīti Direktīvas 2003/4/EK 4. pantā noteiktie nosacījumi.

4. Ja Komisija vai dalībvalstis izmanto konfidenciālus datus Eiropas statistikas sagatavošanai, tās šādus datus aizsargā saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 223/2009.

Komisijai vai EVA pirms konfidenciālo datu izpaušanas ir jāiegūst nepārprotama atļauja no iestādes, kas tos ir savākusi.

VI nodaļa

Deleģēšana un komiteju procedūra

21. pants

Deleģēšanas īstenošana

1. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai piešķir, ievērojot šajā pantā izklāstītos nosacījumus.
2. Pilnvaras pieņemt 9. panta 13. punktā un 16. panta 6. punktā minētos deleģētos aktus Komisijai piešķir uz nenoteiktu laiku no... [šīs direktīvas spēkā stāšanās diena].
3. Eiropas Parlaments vai Padome jebkurā laikā var atsaukt 9. panta 13. punktā un 16. panta 6. punktā minēto pilnvaru deleģēšanu. Ar lēmumu par atsaukšanu izbeidz tajā norādīto pilnvaru deleģēšanu. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai vēlākā dienā, kas tajā norādīta. Tas neskar jau spēkā esošos deleģētos aktus.

4. Pirms deleģētā akta pieņemšanas Komisija apspriežas ar katras dalībvalsts ieceltajiem ekspertiem saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu.
5. Tiklīdz Komisija pieņem deleģēto aktu, tā par to paziņo vienlaikus Eiropas Parlamentam un Padomei.
6. Deleģētais akts, kas pieņemts, ievērojot 9. panta 13. punktu vai 16. panta 6. punktu, stājas spēkā tikai tad, ja divos mēnešos no dienas, kad minētais akts paziņots Eiropas Parlamentam un Padomei, ne Eiropas Parlaments, ne Padome nav izteikuši iebildumus vai ja pirms minētā laikposma beigām gan Eiropas Parlaments, gan Padome ir informējuši Komisiju par savu nodomu neizteikt iebildumus. Pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes iniciatīvas šo laikposmu pagarina par diviem mēnešiem.

22. pants

Komiteju procedūra

1. Komisijai palīdz komiteja. Minētā komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011 nozīmē.
2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu.

VII nodaļa

Nobeiguma noteikumi

23. pants

Iespēja vērsties tiesā

1. Dalībvalstis nodrošina, ka saskaņā ar to valsts tiesību sistēmu attiecīgās sabiedrības daļas locekļiem ir piekļuve lietas izskatīšanai tiesā vai citā ar likumu izveidotā neatkarīgā un objektīvā struktūrā, kurā tie var apstrīdēt augsnes veselības novērtējuma materiālo vai procesuālo likumību, pasākumus, kas veikti, ievērojot šo direktīvu, un kompetento iestāžu bezdarbību, ar noteikumu, ka ir izpildīts viens no šādiem nosacījumiem:
 - a) sabiedrības locekļi ir pietiekami ieinteresēti;
 - b) tie spēj norādīt uz tiesību aizskārumu, ja dalībvalsts administratīvo pārkāpumu kodekss šādu tiesību aizskārumu pieprasa kā priekšnosacījumu.

Dalībvalstis nosaka, kāda ieinteresētība ir uzskatāma par pietiekamu un kas uzskatāms par tiesību aizskārumu, un to dara, ievērojot mērķi sabiedrībai nodrošināt plašas iespējas vērsties tiesā. Tādēļ ikvienas tādas nevalstiskās organizācijas ieinteresētību, kura iestājas par vides aizsardzību un atbilst visām valsts tiesību aktu prasībām, uzskata par pietiekamu pirmās daļas a) apakšpunkta nolūkā. Tāpat pirmās daļas b) apakšpunkta nolūkā uzskata, ka šādām organizācijām ir tiesības, ko iespējams aizskart.

2. Tiesības celt prasību izskatīšanas procedūrā nav atkarīgas no tā, kāda loma attiecīgās sabiedrības daļas loceklim bijusi šajā direktīvā paredzēto lēmumu pieņemšanas procedūru līdzdalības posmā.
3. Izskatīšanas procedūra ir taisnīga, objektīva, savlaicīga un nav pārmērīgi dārga, un tā paredz pienācīgus un iedarbīgus tiesiskās aizsardzības mehānismus, tostarp attiecīgā gadījumā pienākumrīkojumus.

24. pants

Komisijas sniegts atbalsts

1. Komisija sniedz dalībvalstīm vajadzīgo atbalstu, palīdzību un spēju veidošanas atbalstu, lai tām palīdzētu izpildīt savus pienākumus saskaņā ar šo direktīvu. Jo īpaši Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm sagatavo dokumentus un izstrādā zinātniskus instrumentus, ko dalībvalstis var izmantot, lai tām būtu vieglāk:
 - a) izveidot augsnes monitoringa satvaru un noteikt paraugošanas punktu skaitu un atrašanās vietu, ievērojot 9. panta 1. un 2. punktu un II pielikuma A. daļas 1. punktu;
 - b) noteikt nesaistošās ilgspējīgās mērķvērtības un darbības palaidējvērtības augsnes deskriptoriem, ievērojot 7. panta 2. punktu un I pielikuma A un B daļu;
 - c) noteikt to organisko piesārņotāju sarakstu, kuriem veic monitoringu, ievērojot 7. panta 3. punktu un I pielikuma B daļu;
 - d) novērtēt platības, kurās nav sasāļošanās riska un kuras var izslēgt no elektrovadītspējas mērījumiem, ievērojot 9. panta 3. punkta trešo daļu un I pielikuma A daļu;

- e) veikt augsnes deskriptoru *in situ* paraugošanu saskaņā ar 9. panta 3. punkta ceturto daļu un II pielikuma A daļas 2. punktu;
- f) noteikt augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas indikatoru vērtības, ievērojot 9. panta 5. punktu un II pielikuma C daļu;
- g) noteikt vai aplēst augsnes deskriptoru vērtības, ievērojot 9. panta 6. punktu un II pielikuma B daļu;
- h) apzināt un novērtēt jebkādu ekosistēmu pakalpojumu kritisko zudumu un augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas ietekmi uz ekosistēmu pakalpojumu zudumu, ievērojot 10. panta 3. punktu;
- i) apzināt potenciāli piesārņotus objektus un izveidot potenciāli piesārņojošu darbību sarakstu, ievērojot 14. pantu;
- j) noteikt konkrētu metodiku katram piesārņotajam objektam raksturīgā riska novērtēšanai, ņemot vērā kopīgo praksi, metodiku un toksikoloģiskos datus, ievērojot 16. pantu; un
- k) vietējā līmenī sniegt informāciju par pasākumiem un praksi augsnes noturības palielināšanai saskaņā ar 11. panta 1. punkta d) apakšpunktu, nodrošinot un regulāri atjauninot zināšanu repozitoriju par augsnes noturību, kas satur praktisku informāciju par augsnes apsaimniekošanas praksi.

2. Šā panta 1. punktā minētos dokumentus un zinātniskos instrumentus sagatavo un izstrādā šādos termiņos:
- a) attiecībā uz a) apakšpunktu – līdz ... [12 mēneši no šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas];
 - b) attiecībā uz b), c), e) un j) apakšpunktu – līdz ... [18 mēneši no šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas];
 - c) attiecībā uz i) punktu – līdz ... [24 mēneši no šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas];
 - d) attiecībā uz d), f) un g) apakšpunktu – līdz ... [36 mēneši no šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas];
 - e) attiecībā uz h) apakšpunktu – līdz ... [48 mēneši no šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas].
3. Komisija organizē regulāru informācijas, pieredzes un paraugprakses apmaiņu starp dalībvalstīm un attiecīgā gadījumā citām ieinteresētajām personām par šīs direktīvas piemērošanu. Pirmo apmaiņu veic līdz ... [trīs mēneši no šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas].

Komisija publicē pirmajā daļā minētās informācijas, pieredzes un paraugprakses apmaiņas rezultātus un attiecīgā gadījumā sniedz ieteikumus vai vadlīnijas dalībvalstīm.

4. Komisija veicina sadarbību starp dalībvalstīm, lai attiecīgā gadījumā nodrošinātu, ka kompetentās iestādes, kas ir atbildīgas par kaimiņos esošajiem augsnes rajoniem, kur pastāv pārrobežu ietekme uz augsni, salīdzināmiem augsnes tipiem vai zemes izmantojumiem pāri augsnes rajona robežai, apmainās ar paraugpraksi un cenšas panākt saskaņotu pieeju šīs direktīvas piemērošanā.

25. pants

Izvērtēšana un izskatīšana

1. Komisija līdz ... [90 mēneši no šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] veic šīs direktīvas izvērtēšanu, lai novērtētu progresu virzībā uz tās mērķu sasniegšanu un to, vai tā ir jāgroza nolūkā noteikt konkrētākas prasības, lai sasniegtu tās mērķus. Minētajā izvērtējumā cita starpā ņem vērā šādus elementus:
 - a) direktīvas īstenošanā gūtā pieredze;
 - b) 19. pantā minētie dati un informācija;
 - c) attiecīgie zinātniskie un analītiskie dati, arī Savienības finansēto pētniecības projektu rezultāti;

- d) analīze par atlikušo progresu, kas jāpanāk, lai līdz 2050. gadam sasniegtu veselīgas augsnes;
- e) analīze par dalībvalstu sniegtā atbalsta efektivitāti augsnes veselības un augsnes noturības uzlabošanā;
- f) analīze par iespējamo vajadzību šīs direktīvas noteikumus pielāgot zinātnes un tehnikas attīstībai, it sevišķi šādos aspektos:
 - i) veselīgu augšņu definīcija;
 - ii) I pielikuma C daļā uzskaitīto augsnes deskriptoru kritēriju un I pielikuma D daļā uzskaitīto augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas indikatoru noteikšana;
 - iii) jaunu augsnes deskriptoru pievienošana monitoringa vajadzībām vai I pielikumā iekļauto esošo augsnes deskriptoru un veselīga augsnes stāvokļa kritēriju pielāgošana;
 - iv) augsnes deskriptoru nesaistošās ilgtspējīgās mērķvērtības un darbības palaidējvērtības, ievērojot 7. panta 2. punktu un I pielikuma A un B daļu, cita starpā ņemot vērā mērķi nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus iekšējā tirgū;
 - v) iespēja noteikt lielāku tādu paraugošanas punktu apakškopas procentuālo daļu, kas izvēlēti I pielikuma C daļā minēto augsnes biodaudzveidības deskriptoru analīzei, pamatojoties uz pirmā monitoringa cikla rezultātiem.

2. Komisija Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai iesniedz ziņojumu par galvenajiem 1. punktā minētā izvērtējuma konstatējumiem, kam attiecīgā gadījumā pievieno leģislatīvā akta priekšlikumu.

26. pants

Transponēšana

1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības vēlākais līdz ... [36 mēneši no šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas]. Dalībvalstis nekavējoties dara Komisijai zināmu minēto noteikumu tekstu.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka, kā izdarāma šāda atsaucē.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva. Paziņojumam par I pielikumā uzskaitīto augsnes deskriptoru nesaistošajām ilgtspējīgām mērķvērtībām un darbības palaidējvērtībām pievieno pamatojumu.

27. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

28. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

....,

*Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētāja*

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs / priekšsēdētāja*

I PIELIKUMS

AUGSNES DESKRIPTORI, VESELĪGA AUGSNES STĀVOKĻA KRITĒRIJI UN AUGSNES NOSLĒGŠANAS UN AUGSNES AIZVĀKŠANAS INDIKATORI

Šajā pielikumā piemēro šādas definīcijas:

- 1) “dabiska zeme” ir zemes platība, kurā galvenā nozīme ir dabiskajiem procesiem un cilvēka iejaukšanās ir minimāla vai nenotiek nemaz un kurā nav būtiski mainītas primārās ekoloģiskās funkcijas un sugu sastāvs;
- 2) “neto noslēgšana” ir augsnes noslēgšana, no kuras atskaitīta seguma noņemšana;
- 3) “apdzīvota teritorija” ir apdzīvota teritorija 2006. gada Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (*IPCC*) vadlīniju par nacionālajiem siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas pārskatiem nozīmē;
- 4) “organiskās augsnes” ir organiskās augsnes 2006. gada *IPCC* vadlīniju par nacionālajiem siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas pārskatiem nozīmē;
- 5) “minerālaugsnes” ir minerālaugsnes 2006. gada *IPCC* vadlīniju par nacionālajiem siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas pārskatiem nozīmē;
- 6) “apsaimniekotas augsnes” ir augsnes, kurās tiek piekoptas augsnes apsaimniekošanas prakses.

Augsnes degradācijas aspekts	Augsnes deskriptors ¹	Veselīga augsnes stāvokļa kritēriji – nesaistošas ilgspējīgas mērķvērtības ²	Zemes platības, kas atbrīvotas no saistītā kritērija izpildes
A daļa. Augsnes deskriptori ar veselīga augsnes stāvokļa kritērijiem, kas noteikti Savienības līmenī			
Sasāļošanās ³	Elektrovadītspēja (decisīmens uz metru)	< 4 dS m ⁻¹ , ja izmanto piesātinātās augsnes pastas izvilkuma mērīšanas metodi vai līdzvērtīgu kritēriju, ja izmanto citu mērīšanas metodi	Dabiski sāļas sauszemes teritorijas, teritorijas, kuras regulāri applūst jūras līmeņa paaugstināšanās rezultātā, un teritorijas, kuras ietekmē jūras ūdens šļakatas
Augsnes organiskā oglekļa (AOO) zudums	AOO koncentrācija (g uz kg)	– Organiskām augsnēm: ievēroti mērķrādītāji, kas šādām augsnēm noteikti valsts līmenī saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1991 4. panta 2. un 4. punktu un 11. panta 4. punktu	Nav atbrīvojuma
		– Minerālaugsnēm: AOO/māla attiecība > 1/13 (t. i., AOO satura attiecība pret māla frakcijas saturu (frakcija, kuras diametrs ir mazāks par 0 002 mm)); Paredzēts, ka dalībvalstis šai attiecībai piemēro korekcijas koeficientus, ja tas vajadzīgs specifisku augsnes tipu vai klimatisko apstākļu dēļ, ņemot vērā saikni ar strukturālo stabilitāti.	Neapsaimniekotas augsnes dabiskās zemes platībās

- ¹ Augsnes deskriptoru *in situ* paraugšanas metodisko kritēriju minimums ir sniegts II pielikuma A daļā un sīkāk precizēts, ievērojot 24. pantu.
- ² Sīkāka informācija par metodiku I pielikuma A, B daļā un, ja iespējams, C daļā uzskaitīto augsnes deskriptoru nesaistošu ilgspējīgu mērķvērtību un darbības palaidējvērtību noteikšanai, ir jāsniedz, ievērojot 24. pantu.
- ³ Elektrovadītspējas mērījumus var neveikt platībās, kurās nav sasāļošanās riska. Sīkāka informācija par metodiku to platību novērtēšanai, kurās nav sasāļošanās riska, ir jāsniedz, ievērojot 24. pantu.

Augsnes apakškārtas sablīvēšanās	Augsnes apakškārtas tilpummasa (g uz cm ³)	Augsnes granulometriskais sastāvs ⁴	Diapazons	Neapsaimniekotas augsnes dabiskās zemes platībās un platībās ar dabiski sablīvētām augsnēm
		Smilts, māls, smags māls, smilšmāls	<1,80	
		Smags smilšmāls, smilšmāls, viegls māls, putekļi, putekļains smilšmāls	<1,75	
		Putekļains smilšmāls, viegls putekļu māls	<1,65	
		Vidējs māls, smags putekļu māls, viegls māls ar 35–45 % māla	<1,58	
		Māls	<1,47	
		Dalībvalstis var piemērot atšķirīgas augsnes granulometriskā sastāva klases vai vērtības atbilstoši līmeņiem, kurus uzskata par problemātiskiem augu sakņu sistēmas attīstībai.		
	Fakultatīvi:	≥ 10 cm dienā ⁵		
– piesātinātā hidrauliskā vadītspēja – K _{sat} (cm/dienā)	Dalībvalstis var pielāgot šo vērtību atbilstoši to vietējiem augsnes apstākļiem. ≥ 5% ⁶			
– gaisietilpība (%)	Dalībvalstis var pielāgot šo vērtību atbilstoši to vietējiem augsnes apstākļiem.			

⁴ Kā definēts *IUSS Working Group WRB*. 2022. *World Reference Base for Soil Resources*. “International soil classification system for naming soils and creating legends for soil maps”. 4. izdevums. Starptautiskā Augsnes zinātņu savienība (IUSS), Vīne, Austrija.

⁵ Lebert, M., Böken, H., Glante, F. 2007. “Soil compaction – indicators for the assessment of harmful changes to the soil in the context of the German Federal Soil Protection Act”. *Journal of Environmental Management* 82(3): 388-397.

⁶ Lebert, M., Böken, H., Glante, F. 2007. “Soil compaction – indicators for the assessment of harmful changes to the soil in the context of the German Federal Soil Protection Act”. *Journal of Environmental Management* 82(3): 388-397.

B daļa. Augsnes deskriptori ar veselīga augsnes stāvokļa kritērijiem, kas noteikti dalībvalstu līmenī			
Pārmērīgs barības vielu saturs augsnē	Ekstrahējams fosfors (mg uz kg)	< “maksimālā vērtība”; Dalībvalstis nosaka savu maksimālo vērtību tādā līmenī, kas neradītu kaitējumu cilvēka veselībai un videi.	Neapsaimniekotas augsnes dabiskās zemes platībās
Augsnes erozija	Augsnes erozijas rādītājs (tonnas uz hektāru gadā)	< “maksimālā vērtība”; Dalībvalstis nosaka savu maksimālo vērtību tādā līmenī, kas neradītu kaitējumu cilvēka veselībai un videi.	Bedlends un citas dabiskās zemes platības, izņemot gadījumus, kad tās rada būtisku katastrofu risku
Augsnes piesārņojums	– smago metālu koncentrācija augsnē: As, Sb, Cd, Co, Cr (kopējais), Cu, Hg, Pb, Ni, Tl, V, Zn (mg uz kg); – atlasītu organisko piesārņotāju koncentrācija, ko noteikušas dalībvalstis, un ņemot vērā Savienības tiesību aktos noteiktās esošās robežkoncentrācijas, piemēram, attiecībā uz ūdens kvalitāti un emisijām gaisā	Pamatota pārliecība, ka augsnes piesārņojums nerada nepieņemamu risku ne cilvēka veselībai, ne videi; šādas pārliecības pamatā ir augsnes punktparaugošana, potenciāli piesārņotu objektu apzināšana un izpēte un cita attiecīga informācija. Riska novērtējumā ņem vērā dabiskos un antropogēnos fona līmeņus. Ja dabiskais fons ir vienīgais iemesls, kas rada nepieņemamus riskus, tad attiecīgo augsni uzskata par atbilstīgu veselīgas augsnes kritērijiem ar noteikumu, ka to apsaimnieko tā, lai neradītu nepieņemamu risku cilvēka veselībai. Dzīvotnes ar dabiski augstu smago metālu koncentrāciju, kas iekļautas Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā, tiek aizsargātas arī turpmāk.	Nav atbrīvojuma

Augsnes ūdensietilpības un infiltrācijas samazināšana	Ūdensietilpība: – augsnes parauga augsnes ūdens saistītspēja (% ūdens/kopējā augsne (tilpums vai masa)) Ūdens infiltrācija: – piesātinātā hidroauliskā vadītspēja – K_{sat} (cm/dienā) – gaisietilpība (%)	Aplēstā augsnes vienības kopējās ūdens saistītspējas, piesātinātās hidroauliskās vadītspējas un gaisietilpības vērtība pārsniedz minimālo sliekšņvērtību, un to var novērtēt arī pa upju baseiniem vai apakšbaseiniem, ņemot vērā šādā mērogā notiekošos ūdens procesus. Minimālo sliekšņvērtību (tonnās) dalībvalsts nosaka attiecīgā apmērā, vērtību nosakot tādu, lai pēc intensīviem lietiēm notikušas applūšanas vai sausuma izraisītu zema augsnes mitruma periodu ietekme būtu mazāka.	Nav atbrīvojuma
AOO zudums	AOO krājumi (tC ha⁻¹) Fakultatīvi: – augsnes organiskā oglekļa saturs (g uz kg)	Palīdzēt sasniegt nacionālos mērķrādītājus attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu neto piesaistījumiem ZIZIMM sektorā, kā minēts Regulas (ES) 2018/841 4. panta 3. punktā. > “minimālā vērtība”; Dalībvalstis nosaka minimālo vērtību pēc augsnes granulometriskā sastāva.	Nav atbrīvojuma

C daļa. Augsnes deskriptori bez kritērijiem	
Augsnes degradācijas aspekts	Augsnes deskriptors
Pārmērīgs barības vielu saturs augsnē	Kopējais slāpekļa saturs augsnē (mg g^{-1}) AOO un slāpekļa attiecība
Paskābināšanās	Augsnes skābums (pH) Dalībvalstis var arī izvēlēties fakultatīvo deskriptoru: – piesātinājums ar bāzēm (t. i., $(\text{Ca} + \text{Mg} + \text{K})/\text{efektīvā katjonu apmaiņas kapacitāte (CEC)}$)
Augsnes virskārtas sablīvēšanās	Augsnes virskārtas tilpummasa (A horizonts ⁷) (g cm^{-3}) Fakultatīvi: – piesātinātā hidrauliskā vadītspēja (cm/dienā) – gaisietilpība (%)

⁷ Kā definēts *FAO* Augsnes raksturošanas vadlīniju 5. nodaļā (<https://www.fao.org/3/a0541e/a0541e.pdf>).

Augsnes biodaudzveidības zudums	DNS metataksonomiskā sekvencēšana sēnēm un baktērijām Dalībvalstis var izvēlēties arī vismaz vienu fakultatīvu augsnes deskriptoru, kas raksturo biodaudzveidību, piemēram: – arheju, protistu un dzīvnieku metataksonomiskā sekvencēšana – fosfolipīdu taukskābju analīze (<i>PLFA</i>) – nematožu skaitliskums un daudzveidība – slieku skaitliskums un daudzveidība – kolembolu skaitliskums un daudzveidība – vietējo skudru skaitliskums un daudzveidība – augsnes bioloģiskā kvalitāte, pamatojoties uz posmkājiem (<i>QBS-ar</i>) – invazīvu svešzemju sugu un augiem kaitīgu organismu klātbūtne – augsnes bazālā elpošana
---------------------------------	--

Augsnes piesārņojums ⁸	<i>PFAS-21</i>⁹ koncentrācija vai <i>PFAS-43</i>¹⁰ koncentrācija, vai atlasītu <i>PFAS</i> koncentrācija, ko dalībvalstis noteikušas saskaņā ar 7. panta 4. punktu; Atlasītu aktīvo vielu koncentrācija pesticīdos un to metabolītos, ko dalībvalstis noteikušas saskaņā ar 7. panta 4. punktu. Fakultatīvi: – citu jaunu atlasītu augsnes piesārņotāju koncentrācija vai klātbūtne, kurus dalībvalstis noteikušas saskaņā ar 7. panta 4. punktu
-----------------------------------	--

⁸ Var mērīt ierobežotā skaitā paraugošanas punktu.

⁹ 6:2 *FTS*, *PFBA*, *PFBS*, *PFDA*, *PFDoDA*, *PFDoDS*, *PFHpA*, *PFHpS*, *PFHxA*, *PFHxS*, *PFNA*, *PFNS*, *PFOA*, *PFOS*, *PFPeA*, *PFPeS*, *PFTTrDA*, *PFTTrDS*, *PFUnDA*, *PFUnDS* vai citas 21 *PFAS*, kas pieejamas laboratorijās.

¹⁰ *PFOS*, *PFOA*, *PFHxS*, *PFNA*, *PFBS*, *PFPeS*, *PFHpS*, *PFNS*, *PFDS*, *PFUnDS*, *PFDoDS*, *PFTTrDS*, *PFBA*, *PFPeA*, *PFHxA*, *PFHpA*, *PFDA*, *PFUnDA*, *PFDoDA*, *PFTTrDA*, *PFTeDA*, *PFOSA*, *N-EtFOSA*, *N-MeFoSa*, *FOSAA*, *N-EtFOSAAA*, *N-MeFOSAAm*, *FHxSA*, *N-EtFHxSA*, *N-MeFHxSA*, *FHxSAA*, *N-EtFHxSAA*, *N-MeFHxSAA*, *FBSA*, *N-EtFBSA*, *N-MeFBSA*, *FBSAA*, *N-EtFBSAA*, *N-MeFBSAA*, 6:2 *FTS*, 8:2 *FTS*, 5:3 *FTCA*, 7:3 *FTCA* vai citas 43 *PFAS*, kas pieejamas laboratorijās.

D daļa. Augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas indikatori	
Augsnes degradācijas aspekts	Augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas indikatori
Augsnes noslēgšana un augsnes aizvākšana	Kopējās noslēgtās augsnes un augsnes, kurās veikta augsnes aizvākšana (km² un % no dalībvalsts platības) Augsnes noslēgšana un augsnes aizvākšana, seguma noņemšana un neto noslēgšana (vidēji gadā – km² un % no dalībvalsts platības) Kopējā apdzīvotā teritorija (km² un % no dalībvalsts platības) Zemes izmantojuma maiņa, pārveidojot to par apdzīvotu teritoriju, vai otrādi (vidēji gadā – km² un % no dalībvalsts platības) Dalībvalstis var mērīt arī citus saistītus fakultatīvus indikаторus, piemēram, šādus: – augsnes mākslīga pārveidošana; – zemes sadrumstalotība; – zemes reciklēšanas rādītājs; – zeme, kas aizņemta komercdarbībai, loģistikas mezgliem, atjaunīgajai enerģijai, tādas virsmas kā lidostas, ceļi, raktuves; – augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas sekas, piemēram, skaitliski izteikts ekosistēmu pakalpojumu zudums, plūdu intensitātes izmaiņas.

II PIELIKUMS

METODIKAS

A daļa. Paraugošanas punktu skaita un atrašanās vietas noteikšanas un izlases veida apsekojuma metodika

Darbība	Metodisko kritēriju minimums
1. Paraugošanas punktu noteikšana (izlases veida apsekojums) augsnes veselības novērtēšanas nolūkā	Izlases veida apsekojumu izstrādā, par pamatu ņemot pilnīgu izlases kopu, kas satur labāko pieejamo informāciju par augsnes īpašību sadalījumu, piemēram, informāciju, kas iegūta attiecīgajos mērījumos, kuri veikti, ievērojot 9. panta 3. un 4. punktu. Paraugošanas shēma ir stratificēta gadījumizlase, kas optimizēta ar labāko pieejamo informāciju par augsnes deskriptoru mainību, un stratifikācijas pamatā ir augsnes vienības, kas noteiktas saskaņā ar 4. panta 2. punktu. Paraugošanas punktus, kas saistīti ar 9. panta 4. punktā minētajiem mērījumiem, paraugošanas shēmā var ņemt vērā daļēji vai pilnībā, neatkarīgi no to koncepcijas. Paraugošanas punktu skaits un atrašanās vieta atspoguļo izvēlēto augsnes deskriptoru mainību augsnes vienībās ar 5 % maksimālo kļūdas procentuālo daļu (jeb variācijas koeficientu). Izlases sadalījumu un lielumu nosaka, piemērojot attiecīgas procedūras (piem., Betela algoritmu – <i>Bethel</i>, 1989¹), kurās ir iespējams ņemt vērā norādīto maksimālo aplēses kļūdu. Izlases veida apsekojums, ko dalībvalstis izstrādā katram monitoringa ciklam, var mainīties vai palikt nemainīgs. Sīkāka informācija par paraugošanas punktu skaita un atrašanās vietas noteikšanu jāsniedz, ievērojot 24. panta 1. punkta a) apakšpunktu.

¹ *Bethel, J. 1989. "Sample Allocation in Multivariate Surveys." Survey Methodology 15: 47–57.*

Darbība	Metodisko kritēriju minimums
2. Lauka izlases veida apsekojums	Paraugi ir jāņem precīzās paraugošanas vietās, izņemot, ja pienācīgi pamatotu apstākļu dēļ, piemēram, tādēļ ka augsne ir piesātināta ar ūdeni vai augsnē ir liels iežu saturs, paraugus minētajās vietās nav iespējams ņemt. Ņemot apvienoto augsnes paraugu, tajā samaisa vismaz piecus dažādus apakšparaugus. Ņemot augsnes paraugu neapmežotās platībās, no virsmas ir jānovāc atliekas un organiskie atlikumi. Ņemot augsnes paraugu apmežotās platībās, paraugs no zemsegas ir jāņem atsevišķi, vajadzības gadījumā nošķirot nobiras un organiskos slāņus, un ir jāreģistrē biezums un masa. Paraugi vai apakšparaugi apvienotajam paraugam ir jāņem no augsnes vismaz 30 cm dziļumā. Reģistrē augsnes tipu un, ja iespējams, ģenētiskos augsnes horizontus. Apakšparaugus samaisa, lai iegūtu viendabīgu apvienoto paraugu. Paraugus var ņemt noteiktā dziļumā vai pa horizontiem, bet datus reģistrē pēc noteikta dziļuma. Tilpummasas paraugi ir neskarti paraugi, kas ņemti attiecīgā dziļumā, tostarp dziļāk par 30 cm augsnes apakškārtas gadījumā. Paraugi, kas saistīti ar augsnes sablīvēšanos (piesātināta hidrauliskā vadītspēja un gaisietilpība) var būt tie paši neskartie paraugi, kas ņemti tilpummasas mērīšanai. Ja paraugu paņemt nav iespējams, tāpēc ka augsnē ir liels rupju fragmentu saturs, minētajā vietā paraugošanu var aizstāt ar tilpummasas mērīšanu. Lauka izlases veida apsekojuma sīkāks apraksts ir jāsniedz, ievērojot 24. panta 1. punkta a) apakšpunktu, tostarp par to, kā rīkoties konkrētos gadījumos, piemēram, attiecībā uz seklām augsnēm un dažādiem paraugošanas dziļumiem.

B daļa. Augsnes deskriptoru vērtību noteikšanas vai aplēšanas metodika

Ja turpmāk dotajā tabulā ir noteikta atsauces metodika, saskaņā ar 9. pantu jāizmanto šādas metodikas:

- atsauces metodika;
- atsauces metodikai līdzvērtīga metodika; vai
- cita metodika, ja tā ir pieejama zinātniskajā literatūrā vai publiski pieejama un ir pieejama validēta pārneses funkcija.

Ja ir pieejama *CEN* metodika, ir jāizmanto tā, nevis atsauces metodika. Minētajā gadījumā sākotnējo atsauces metodiku uzskata par līdzvērtīgu metodiku.

Augsnes deskriptors	Atsauces metodika	Metodisko kritēriju minimums	Vai vajadzīga validēta pārneses funkcija (ja izmanto metodiku, kas atšķiras no atsauces metodikas)?
Augsnes granulometriskais sastāvs (māla, putekļu un smilts saturs, kas vajadzīgs, lai noteiktu citus deskriptorus un saistītos diapazonus)	ISO 11277 Augsnes minerālmateriāla granulometriskā sastāva noteikšana – Sijāšanas un nostādināšanas metode	Neattiecas	JĀ

Augsnes deskriptors	Atsauces metodika	Metodisko kritēriju minimums	Vai vajadzīga validēta pārneses funkcija (ja izmanto metodiku, kas atšķiras no atsauces metodikas)?
Elektrovadītspēja	1. variants: ISO 11265 Īpatnējās elektrovadītspējas noteikšana 2. variants: piesātinātās augsnes pastas izvilkuma mērīšanas metode (FAO standarta operāciju procedūra GLOSOLAN-SOP-08 ²)	Neattiecas	JĀ

² <https://www.fao.org/3/cb3355en/cb3355en.pdf>.

Augsnes deskriptors	Atsauces metodika	Metodisko kritēriju minimums	Vai vajadzīga validēta pārneses funkcija (ja izmanto metodiku, kas atšķiras no atsauces metodikas)?
Augsnes erozijas rādītājs		Nosakot augsnes erozijas rādītāju, ņem vērā visas darbības, kas veiktas, lai mazinātu vai kompensētu erozijas risku, arī pēc ugunsgrēka veiktos mitigācijas pasākumus. Augsnes erozijas rādītāja aplēsē iekļauj visus būtiskos erozijas procesus, piemēram, ūdens, vēja, ražas novākšanas un augsnes apstrādes izraisīto eroziju. Ūdens izraisīto augsnes eroziju novērtē, ņemot vērā šādus faktorus: – augsnes īpašības (piemēram, erodējamība, augsnes garozas veidošanās, augsnes nelīdzenums, akmeņainība), – topogrāfija (piemēram, nogāzes stāvums un garums), – klimats (piemēram, nokrišņu erozivitāte — intensitāte un ilgums), – augu sega, kultūraugu veids, zemes izmantojums un apsaimniekošanas prakse erozijas ierobežošanai vai mazināšanai, – apsaimniekošanas prakse (piemēram, sedzējauģi, samazināta augsnes apstrāde, mulčēšana u. c.), – izdegušās platības.	Neattiecas

Augsnes deskriptors	Atsauces metodika	Metodisko kritēriju minimums	Vai vajadzīga validēta pārneses funkcija (ja izmanto metodiku, kas atšķiras no atsauces metodikas)?
		Vēja izraisīto augsnes eroziju novērtē, ņemot vērā šādus faktorus: – augsnes īpašības (piemēram, erodējamība), – klimats (piemēram, augsnes mitrums, vēja ātrums, iztvaikošana), – veģetācija (piemēram, kultūraugu veids), – apsaimniekošanas prakse erozijas ierobežošanai vai mazināšanai (piemēram, vējlauži). Augsnes eroziju, ko izraisa apsaimniekošanas prakses, piemēram, apstrāde vai biomasas eksports, novērtē kvantitatīvi, balstoties uz metodiku, kas ir vai nu pieejama zinātniskajā literatūrā, vai publiski pieejama.	

Augsnes deskriptors	Atsauces metodika	Metodisko kritēriju minimums	Vai vajadzīga validēta pārneses funkcija (ja izmanto metodiku, kas atšķiras no atsauces metodikas)?
Augsnes organiskais ogleklis (AOO)	ISO 10694. Organiskā un kopējā oglekļa daudzuma noteikšana pēc sausās sadedzināšanas, nodrošinot, ka ir sadedzināts viss ogleklis. AOO aprēķina, nosakot kopējo oglekļa saturu un atņemot karbonāta veidā esošo oglekli, ko nosaka saskaņā ar ISO 10693.	Neattiecas	JĀ
AOO krājumi	Metodika, kas izklāstīta Regulas (ES) 2018/1999 V pielikumā saskaņā ar 2006. gada <i>IPCC</i> vadlīnijām par nacionālajiem siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas pārskatiem	Neattiecas	JĀ

Augsnes deskriptors	Atsauces metodika	Metodisko kritēriju minimums	Vai vajadzīga validēta pārneses funkcija (ja izmanto metodiku, kas atšķiras no atsauces metodikas)?
Augsnes apakškārtas tilpummasa	ISO 11272. Sausās masas blīvuma noteikšana Ja ir izraudzīts līdzvērtīgs parametrs, metodika ir vai nu Eiropas, vai starptautisks standarts, ja tāds ir pieejams; ja šāda standarta nav, izraudzītā metodika ir vai nu pieejama zinātniskajā literatūrā, vai publiski pieejama	Atkarībā no rupju fragmentu īpatsvara metodiku var precizēt	JĀ
Ekstrahējamais fosfors	Vēlamais: ISO 11263. Nātrija hidrokarbonāta šķīdumā šķīstoša fosfora spektrometriskā noteikšana (<i>P-Olsen</i>) Kā alternatīvu var izmantot citas metodes	Neattiecas	JĀ

Augsnes deskriptors	Atsauces metodika	Metodisko kritēriju minimums	Vai vajadzīga validēta pārneses funkcija (ja izmanto metodiku, kas atšķiras no atsauces metodikas)?
– smago metālu koncentrācija augsnē: As, Sb, Cd, Co, Cr (kopējais), Cu, Hg, Pb, Ni, Tl, V, Zn – dalībvalstu noteiktu vai atlasītu citu piesārņotāju (tostarp <i>PFAS</i>, pesticīdu un to metabolītu) koncentrācija	Attiecībā uz smagajiem metāliem: ISO 54321: karaļūdens Fakultatīvi: bioloģiski pieejamās piesārņotāju frakcijas, piemēram, ISO 17586, noteiktas, izmantojot atšķaidītu slāpekļskābi	Attiecībā uz piesārņotājiem, kas nav smagie metāli: izmanto Eiropas vai starptautiskos standartus, ja tādi ir pieejami; ja šādu standartu nav, izraudzītā metodika ir vai nu pieejama zinātniskajā literatūrā, vai publiski pieejama	Attiecībā uz smagajiem metāliem: JĀ Attiecībā uz piesārņotājiem, kas nav smagie metāli: nepiemēro, ja Eiropas vai starptautiskie standarti nav pieejami

Augsnes deskriptors	Atsauces metodika	Metodisko kritēriju minimums	Vai vajadzīga validēta pārneses funkcija (ja izmanto metodiku, kas atšķiras no atsauces metodikas)?
Augsnes ūdens saistītspēja, gaisietilpība un piesātināta hidrauliskā vadītspēja	Viena paraugošanas punkta vērtības noteikšanas metodika: 1) Augsnes ūdens saistītspēja un gaisietilpība: 1. variants: LABORATORIJA: ISO 11274. Ūdensietilpības noteikšana 2. variants: APLĒSE: piemēro augsnes datu pārneses funkcijas, kam nepieciešami ievaddati, piemēram, granulometriskais sastāvs, tilpummasa, augsnes organiskā oglekļa koncentrācija	Minimālie kritēriji, pēc kuriem aplēs kopējo ūdens saistītspēju, gaisietilpību un piesātinātu hidraulisko vadītspēju augsnes vienībai vai upes baseina vai apakšbaseina mērogā: – aplēs nenoslēgtas vai neaizvāktas augsnes platības kopējo augsnes ūdens saistītspēju, gaisietilpību un piesātinātu hidraulisko vadītspēju, – attiecībā uz noslēgtas un aizvāktas augsnes platību apsver iespēju noteikt, ka necaurlaidīgo apgabalu ūdens saistītspēju, gaisietilpība un piesātināta hidrauliskā vadītspēja ir nulle, daļēji necaurlaidīgiem un citiem mākslīgiem apgabaliem piešķirot samērīgas starpvērtības.	JĀ (vērtībai paraugošanas punktā)

Augsnes deskriptors	Atsauces metodika	Metodisko kritēriju minimums	Vai vajadzīga validēta pārneses funkcija (ja izmanto metodiku, kas atšķiras no atsauces metodikas)?
	2) Piesātināta hidrauliskā vadītspēja: 1. variants: LABORATORIJA: ISO 17313: Piesātinātu porainu materiālu hidrauliskās vadītspējas noteikšana 2. variants: APLĒSE: piemēro augsnes datu pārneses funkcijas, kam nepieciešami ievaddati, piemēram, granulometriskais sastāvs, tilpummasa, augsnes organiskā oglekļa koncentrācija		

Augsnes deskriptors	Atsauces metodika	Metodisko kritēriju minimums	Vai vajadzīga validēta pārneses funkcija (ja izmanto metodiku, kas atšķiras no atsauces metodikas)?
Augsnes slāpekļis	1. variants: ISO 11261. Kopējā slāpekļa daudzuma noteikšana. Modificētā Kjeldāla metode 2. variants: ISO 13878. Kopējā slāpekļa daudzuma noteikšana. Sausā sadedzināšana	Neattiecas	JĀ
Augsnes skābums	ISO 10390. pH noteikšana H ₂ O, KCl un CaCl ₂ izvilkumā	Neattiecas	JĀ

Augsnes deskriptors	Atsauces metodika	Metodisko kritēriju minimums	Vai vajadzīga validēta pārneses funkcija (ja izmanto metodiku, kas atšķiras no atsauces metodikas)?
Piesātinājums ar bāzēm un apmaiņas katjoni: nātrijs, kālijs, kalcijs un magnijs	ISO 11260. Faktiskās katjonu apmaiņas kapacitātes un piesātinājuma ar bāzēm noteikšana, izmantojot BaCl ₂	Neattiecas	JĀ
Augsnes virskārtas tilpummasa (A horizonts ³)	ISO 11272. Sausās masas blīvuma noteikšana	Atkarībā no rupju fragmentu īpatsvara metodiku var precizēt	JĀ
Ar augsnes biodaudzveidību un bioloģisko aktivitāti saistīti augsnes deskriptori		Izmanto Eiropas vai starptautiskos standartus, ja tādi ir pieejami; ja šādu standartu nav, izraudzītā metodika ir vai nu pieejama zinātniskajā literatūrā, vai publiski pieejama	Neattiecas

³ Kā definēts *FAO* Augsnes raksturošanas vadlīniju 5. nodaļā (<https://www.fao.org/3/a0541e/a0541e.pdf>).

C daļa. Minimālie metodiskie kritēriji augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas indikatoru vērtību noteikšanai

Augsnes noslēgšanas un augsnes aizvākšanas indikatoru noteikšanā izmantotā metodika atbilst 3. pantā un I pielikumā noteiktajām definīcijām. Šādās metodikās izmanto vismaz *Copernicus* pakalpojumus vai, vēlams, labākos pieejamos datus, tostarp tālizpētes attēlus, ko papildina ar attiecīgajiem valstu inventarizācijas datiem.

Apdzīvotu teritoriju indikatora noteikšanai dalībvalstis var izmantot datus, kas savākti saskaņā ar Regulu (ES) 2018/841, ar noteikumu, ka šādi dati ir paziņoti augsnes rajona līmenī.

Izraudzītā metodika ir vai nu pieejama zinātniskajā literatūrā, vai publiski pieejama.

III PIELIKUMS

PROGRAMMAS, PLĀNI, MĒRĶRĀDĪTĀJI UN PASĀKUMI, KAS MINĒTI 10. PANTĀ

- 1) Nacionālie atjaunošanas plāni, kas sagatavoti saskaņā ar Regulu (ES) 2024/1991.
- 2) Stratēģiskie plāni, kas dalībvalstīm jāizstrādā kopējās lauksaimniecības politikas ietvaros saskaņā ar Regulu (ES) 2021/2115.
- 3) Labas lauksaimniecības prakses kodekss un īpaši jutīgu zonu rīcības programmas, kas pieņemtas saskaņā ar Direktīvu 91/676/EEK.
- 4) Aizsardzības pasākumi un prioritārās rīcības plāns, kas *Natura 2000* teritorijām izveidots saskaņā ar Direktīvu 92/43/EEK.
- 5) Pasākumi ar mērķi panākt labu virszemes ūdensobjektu ekoloģisko stāvokli un labus ķīmiskās kvalitātes rādītājus un labus pazemes ūdensobjektu ķīmiskos un kvantitatīvos rādītājus, kas iekļauti upju baseinu apsaimniekošanas plānos, kuri sagatavoti saskaņā ar Direktīvu 2000/60/EK.
- 6) Plūdu riska pārvaldības pasākumi, kas iekļauti plūdu riska pārvaldības plānos, kuri sagatavoti saskaņā ar Direktīvu 2007/60/EK.
- 7) Sausuma pārvaldības plāni, kas minēti ES Klimatadaptācijas stratēģijā.

- 8) Nacionālās rīcības programmas, kas izveidotas saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par cīņu pret pārtuksnešošanos.
 - 9) Nacionālās biodaudzveidības stratēģijas un rīcības plāni, kas izstrādāti saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Biodaudzveidības konvencijas 6. pantu.
 - 10) Regulā (ES) 2018/841 noteiktie mērķrādītāji.
 - 11) Regulā (ES) 2018/842 noteiktie mērķrādītāji.
 - 12) Valsts gaisa piesārņojuma ierobežošanas programmas, kas sagatavotas saskaņā ar Direktīvu (ES) 2016/2284, un monitoringa dati par gaisa piesārņojuma ietekmi uz ekosistēmām, kas ziņoti saskaņā ar minēto direktīvu.
 - 13) Integrētais nacionālais enerģētikas un klimata plāns, kas izveidots saskaņā ar Regulu (ES) 2018/1999.
 - 14) Riska novērtējumi un katastrofu riska pārvaldības plānošana, kas ieviesta saskaņā ar Lēmumu Nr. 1313/2013/ES.
 - 15) Valstu rīcības plāni, kas pieņemti saskaņā ar Direktīvas 2009/128/EK 4. pantu.
 - 16) Plāniem un projektiem, kas varētu negatīvi ietekmēt augsni – mitigācijas un riska mazināšanas pasākumi, kas minēti ietekmes uz vidi novērtējumos, kuri sagatavoti saskaņā ar Direktīvu 2011/92/ES.
-

VI PIELIKUMS

ORIENTĒJOŠS RISKĀ MAZINĀŠANAS PASĀKUMU SARAKSTS

- 1) Augsnes remediācijas paņēmieni *in situ* vai *ex situ* augsnes remediācijai:
 - a) fiziskās augsnes remediācijas paņēmieni:
 - i) izgarojumu ekstrahēšana, attīrīšana ar gaisu;
 - ii) termiskā apstrāde, tvaika inžekcija, termiskā desorbēcija, vitrifikācija;
 - iii) augsnes mazgāšana un skalošana;
 - iv) šķidruma slāņa noņemšana;
 - b) bioloģiskās augsnes remediācijas paņēmieni:
 - i) aerobiskās vai anaerobiskās noārdīšanās stimulēšana: bioremediācija, biostimulācija, bioaugmentācija, bioventilēšana, bioiesmidzināšana;
 - ii) fitoekstrakcija, fitovolatilizācija, fitodegradācija;
 - iii) kompostēšana, augsnes ielabošana, piesārņojumu novērsoša iestrāde zemē (*landfarming*) un bioreaktoru sistēmas;
 - iv) biofiltrācija, bioattīrīšanas mitrāji un biobedres;
 - v) monitorēta dabiska attīrīšanās;

- c) ķīmiskās remediācijas paņēmieni:
 - i) ķīmiskās oksidēšanās reakcijas;
 - ii) ķīmiskās reducēšanās un reducēšanās–oksidēšanās reakcijas;
 - iii) pazemes ūdeņu izsūkņēšana un attīrīšana;
 - iv) remediācijas paņēmieni, kuru mērķis ir mazināt piesārņotāju pārnēsi, izmantojot izolēšanu, ierobežošanu un monitoringu:
 - 1) virsmas pārklāšana, reaktīvās barjeras, iekapsulēšana;
 - 2) ķīmiskā stabilizācija, sacietināšana un imobilizācija;
 - 3) ģeohidroloģiskā izolēšana un ierobežošana;
 - 4) fitostabilizācija;
 - 5) kontrole un pēcaprūpe, kurā izmanto monitoringa akas;
- 2) riska mazināšanas pasākumi, kas nav augsnes remediācija, kuru mērķis ir mazināt ekspozīciju:
 - a) kultūraugu un dārzeņu audzēšanas un patēriņa ierobežojumi;
 - b) olu patēriņa ierobežojumi;
 - c) lolojumdzīvnieku vai lauksaimniecības dzīvnieku piekļuves ierobežojumi;

- d) ierobežota pazemes ūdeņu ieguve vai izmantošana dzeršanas, personīgās higiēnas vai rūpnieciskām vajadzībām;
 - e) nojaukšanas, pārklājuma noņemšanas vai būvniecības ierobežojumi objektā (piemēram, konstruktīvi pasākumi saistībā ar ventilāciju, tvertnēm utt.);
 - f) ierobežota piekļuve objektam (piemēram, izmantojot nožogojumu) vai teritorijām ap objektu;
 - g) zemes izmantojuma vai zemes izmantojuma maiņas ierobežojumi;
 - h) rakšanas, urbšanas vai ekskavācijas ierobežojumi;
 - i) ierobežota saskare ar augsni, putekļiem vai iekštelpu gaisu un piesardzības pasākumu piemērošana cilvēka veselības aizsardzībai (piemēram, respiratori, cimdi, slapjā tīrīšana utt.);
- 3) labākie pieejamie tehniskie paņēmieni, kas minēti Direktīvā 2010/75/ES;
- 4) pasākumi, ko kompetentās iestādes un industriālie operatori veic pēc lielas avārijas saskaņā ar Direktīvu 2012/18/ES.
-

V PIELIKUMS

OBJEKTAM RAKSTURĪGĀ RISKĀ NOVĒRTĒŠANAS POSMI UN PRINCIPI

1. Lai piesārņojumu raksturotu, ir jāidentificē objektā esošo piesārņotāju veids (piem., smagie metāli, organiskie piesārņotāji utt.) un jānosaka to avots, koncentrācija, ķīmiskā forma un izplatība augsnē, cilmiezī un pazemes ūdeņos. Piesārņotāju klātbūtni un koncentrāciju dažādajos segmentos nosaka, veicot paraugošanu un izpēti objektā un ārpus tā gadījumā, ja pastāv aizdomas par piesārņotāju pārneš. Ar potenciāli piesārņojošām darbībām saistītus piesārņotājus paraugo attiecīgajos segmentos, pamatojoties uz vides kontekstu un piesārņotāju fizikālķīmiskajām īpašībām, kas ietekmē to uzvedību vidē. Ņem vērā dabiskos un antropogēnos fona līmeņus.
2. Ekspozīcijas novērtējumā ir jānosaka, kādā ceļā augsnes piesārņotāji var sasniegt subjektus. Ekspozīcijas ceļi var ietvert ieelpošanu, norīšanu, saskari ar ādu, uzņemšanu augos, migrāciju uz pazemes ūdeņiem vai citus ceļus. Lai aplēstu dienas ekspozīcijas devu, piesārņotāju koncentrācijas ekspozīcijas segmentā apvieno ar ekspozīcijas parametriem (piem., ekspozīcijas biežumu un ilgumu, augsnes norīšanas ātrumu utt.) un tādām subjektu pazīmēm kā vecums, dzimums un veselības stāvoklis. Avota, ceļa un subjekta saites apkopo grafiskā, shematiskā un vienkāršotā attēlojumā ("teorētiskajā objekta modelī"). Ekspozīciju var novērtēt, veicot tiešu analīzi ekspozīcijas punktā vai modelējot piesārņotāja pārneš uz ekspozīcijas segmentu.

3. Toksiskuma vai bīstamības novērtējumā, balstoties uz devu un ekspozīcijas ilgumu, izvērtē piesārņotāju potenciālo negatīvo ietekmi uz cilvēka veselību un vidi. Toksiskuma vai bīstamības novērtējumā ņem vērā piesārņotāju iedabisko toksiskumu un dažādu eksponēto subjektu (cilvēku un ekosistēmu) – piemēram, dzīvnieku, mikroorganismu, augu, bērnu, grūtnieču, vecu cilvēku utt. – uzņēmību pret tiem. Toksikoloģisko informāciju izmanto, lai aplēstu atsaucē devas vai koncentrācijas, ko izmanto riska raksturošanai.
4. Lai, raksturojot risku, novērtētu piesārņotāja objekta nelabvēlīgās ietekmes apmēru un varbūtīgumu, ka tam būs šāda ietekme uz cilvēka veselību un vidi, arī sakarā ar piesārņojuma migrāciju uz citiem vides segmentiem, ir jāintegrē informācija no iepriekšējiem posmiem. Riska raksturošana palīdz riska mazināšanas pasākumus un remediācijas pasākumus novērtēt un sakārtot pēc prioritātes un nodrošināt, ka augsnes stāvoklis atbilst esošajam un plānotajam zemes izmantojumam. Tas var arī palīdzēt noteikt objekta augsnes remediācijas vai apsaimniekošanas mērķus, piemēram, sasniegt maksimālās pieņemamās robežvērtības vai konkrētajam objektam specifiskas uz riska izvērtēšanu balstītas skrīninga vērtības. Riska novērtēšana ietver daudzas hipotēzes un nenoteiktību. Tāpēc ir svarīgi minētās hipotēzes un nenoteiktību izvērtēt, lai pilnībā izprastu iegūto rezultātu nozīmi un pieņemtu labi pamatotus lēmumus.

VI PIELIKUMS

POTENCIĀLI PIESĀRŅOTU OBJEKTU UN PIESĀRŅOTU OBJEKTU REĢISTRA SATURS

Reģistra datu sagatavošana un noformēšana sabiedrībai dos iespēju sekot līdzi potenciāli piesārņotu objektu apzināšanai un izpētei un piesārņotu objektu apsaimniekošanai. Reģistrā iekļauj un sniedz šādu objekta līmeņa informāciju par zināmiem potenciāli piesārņotiem objektiem, piesārņotiem objektiem, piesārņotiem objektiem, kuros veicami tālāki pasākumi, un piesārņotiem objektiem, kuros pasākumi ir veikti vai tiek veikti:

- a) objekta koordinātas, adrese vai kadastrālais zemesgabals vai zemesgabali saskaņā ar Direktīvu (ES) 2019/1024 un Direktīvu 2007/2/EK;
- b) gads, kurā objekts iekļauts reģistrā;
- c) piesārņojošas vai potenciāli piesārņojošas darbības, kas objektā ir notikušas vai notiek;
- d) objekta apsaimniekošanas statuss;
- e) secinājums par piesārņojuma (vai pēc augsnes remediācijas atlikušā piesārņojuma) esību vai neesību, veidu un risku, ja informācija par šiem elementiem jau ir pieejama no 15. un 16. pantā minētās augsnes izpētes un objektam raksturīgā riska novērtējuma;

f) turpmākās prasītās darbības un pārvaldības pasākumi, kas minēti 15. un 16. pantā.

Ja šāda informācija ir pieejama, reģistrā var iekļaut arī šādu objekta līmeņa informāciju par zināmiem potenciāli piesārņotiem objektiem, piesārņotiem objektiem, piesārņotiem objektiem, kuros veicami turpmāki pasākumi, un piesārņotiem objektiem, kuros pasākumi ir veikti vai tiek veikti:

- a) informācija par objektam izdotajām vides atļaujām, tostarp darbības sākuma un beigu gads;
- b) pašreizējais un plānotais zemes izmantojums;
- c) augsnes izpētes un augsnes remediācijas ziņojumu rezultāti, piemēram, piesārņojuma koncentrācija un kontūras, teorētiskais objekta modelis, riska novērtēšanas metodika, izmantotie vai plānotie paņēmieni, riska mazināšanas pasākumu iedarbīgums un izmaksu aplēses;
- d) turpmāko darbību un pārvaldības pasākumu grafiks.
